

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu
Katedra rekreologie a cestovního ruchu

**Specifika a předpoklady rozvoje paranormálního cestovního
ruchu**

Bakalářská práce

Autor: Michaela Šubrtová
Studijní obor: Management cestovního ruchu

Vedoucí práce: Mgr. Michal Trousil, Ph.D.

Hradec Králové

srpen/2019

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a s použitím uvedené literatury.

V Hradci Králové dne 5.8.2019

Michaela Šubrtová

Poděkování:

Děkuji odbornému vedoucímu této bakalářské práce Mgr. Michalu Trousilovi, Ph.D. za cenné rady a metodické vedení práce. Dále děkuji svým blízkým za jejich podporu v době tvorby této práce a všem dotazovaným za jejich čas a příspěvek.

Anotace

Teoretická část práce vysvětluje pojem temný cestovní ruch a jeho význam a s ním související paranormální cestovní ruch. Uvádí příklady zahraničních destinací, ve kterých je tento koncept aktivně používán a rozvíjen. Dále představuje destinace v rámci České Republiky, které mají pro rozvoj této formy cestovního ruchu předpoklady a které by mohly paranormální cestovní ruch zařadit do svého produktu. Empirická část práce je výzkumem prováděným u pracovníků těchto destinací (to znamená pracovníků informačních center, a zastupitelů z daných destinací) a veřejnosti, která se ve svém volném čase zabývá nadpřirozenem. Zkoumá jejich povědomí o této formě cestovního ruchu, zájem o její uvedení na trh ze stran destinací a zda je tato forma žádaná ze strany účastníků cestovního ruchu.

Annotation

Title: The Specifics and the Prerequisites for Development of Paranormal Tourism

The theoretical part of this thesis explains dark and paranormal tourism and its significance in tourism in general. It lists examples of international destinations, which are currently using the concept of paranormal tourism in their business plan. Furthermore it lists domestic destinations which have the potential to develop a marketing strategy including paranormal tourism. The practical part of this thesis is based on a research exploring the opinion of public, which takes interest in the paranormal and the employees in the Czech tourism field. Those include the employees of turistic information centers, gamekeepers or professional guides. It investigates whether these individuals already have some knowledge about paranormal tourism, whether they are interested into including this concept as a part of their product and whether it's been requested or mentioned by their visitors and public in general.

Klíčová slova: temný cestovní ruch, paranormální cestovní ruch, tajemno, nadpřirozeno, paranormální, genius loci, duchové

Keywords: dark tourism, paranormal tourism, paranormal, supernatural, genius loci, ghosts

Obsah

1	Úvod.....	1
2	Cíl práce a metodika zpracování.....	2
2.1	Cíl práce.....	2
2.2	Metodika zpracování.....	3
2.2.1	Způsoby ověření výzkumných otázek.....	4
3	Teoretická východiska.....	7
3.1	Temný cestovní ruch a jeho význam v cestovním ruchu.....	7
3.1.1	Problematika temného cestovního ruchu.....	7
3.2	Paranormální cestovní ruch jako součást temného cestovního ruchu.....	8
3.2.1	Pomůcky využívané v paranormálním cestovním ruchu.....	10
3.2.2	Specifika marketingu paranormálního cestovního ruchu.....	11
3.2.3	Dostupná literatura.....	13
3.3	Destinace spojené s paranormálním cestovním ruchem.....	15
3.3.1	Zahraniční destinace aktuálně aplikující koncept paranormálního cestovního ruchu.....	15
3.3.2	České destinace s potenciálem pro využití paranormálního cestovního ruchu 26	
4	Praktická část.....	34
4.1	Základní výzkumné otázky.....	34
4.2	Sběr informací a průběh šetření.....	35
4.2.1	Postoje zástupců destinací s potenciálem pro využití paranormálního cestovního ruchu na území ČR.....	35
4.2.2	Postoje pracovníků českých turistických informačních center vůči paranormálnímu cestovnímu ruchu.....	46
4.2.3	Postoj české veřejnosti se zájmem v nadpřirozenu vůči paranormálnímu cestovnímu ruchu.....	57

4.3	Výsledky šetření.....	69
5	Shrnutí výsledků	71
6	Závěry a doporučení	75
7	Seznam použité literatury	78
8	Přílohy	84

Seznam obrázků

Obrázek 1 - Povědomí o paranormálním cestovním ruchu mezi českými destinacemi	37
Obrázek 2 - Ochota destinací zařadit paranormální cestovní ruch do nabídky	38
Obrázek 3 - Možnost pronájmu destinací za účelem paranormálního vyšetřování	39
Obrázek 4 - Ochota českých destinací uveřejnit nabídku paranormálního cestovního ruchu zahrnující přespání	41
Obrázek 5 - Spolupráce oslovených destinací s týmy paranormálních vyšetřovatelů	42
Obrázek 6 - Zájem návštěvníků o paranormální jevy a bytosti	43
Obrázek 7 - Pozice respondentů v dané destinaci	45
Obrázek 16 - Povědomí o paranormálním cestovním ruchu mezi pracovníky TIC	47
Obrázek 17 - Zájem návštěvníků TIC o místa spojená s nadpřirozenými jevy	48
Obrázek 18 - Zájem pracovníků TIC o paranormální cestovní ruch	53
Obrázek 19 - Doba zaměstnání na pracovní pozici v TIC	54
Obrázek 20 - Pohlaví respondentů z řad zaměstnanců TIC	55
Obrázek 21 - Věkové rozpětí respondentů z řad pracovníků TIC	56
Obrázek 8 - Povědomí o paranormálním cestovním ruchu mezi veřejností	58
Obrázek 9 - Zájem veřejnosti o paranormální cestovní ruch	61
Obrázek 10 - Zájem veřejnosti o přespání v dané lokalitě v rámci paranormálního cestovního ruchu	62
Obrázek 11 - Doba, po kterou se respondenti z řad veřejnosti věnují nadpřirozenu	63
Obrázek 12 - Odkud čerpají respondenti z řad veřejnosti informace	64
Obrázek 13 - Pohlaví respondentů z řad veřejnosti	66
Obrázek 14 - Věkové rozpětí respondentů z řad veřejnosti	67
Obrázek 15 - Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů z řad veřejnosti	68

1 Úvod

Tajemno a mystično působí na lidi odjakživa jako magnet. Otázky ohledně počátku života, lidské duše, umírání a posmrtného života jdou s lidstvem ruku v ruce od dob ještě před naším letopočtem. Už v té době utvářely dávné kultury, jak dokládají například nálezy a umění z antického Egypta, které se datují až do doby před více než pěti tisíci let. Mnohé se postupem času změnilo, ale tyto otázky s lidstvem vstoupily i do 21. století. Postupem stoletími formovaly lidstvo skrze náboženství, literaturu, filozofii, umění a další disciplíny. Ačkoliv se na první pohled může zdát, že v dnešní době již má lidstvo díky vědeckým pokrokům na vše odpověď, ani zdaleka tomu tak není. Stále existuje mnoho fenoménů, které jsou prozatím mimo lidské chápání a tím přitahují pozornost veřejnosti, jíž se pochopitelně snaží využívat i cestovní ruch.

Kromě již hluboce zažitých a v Evropě velmi známých destinací, které své jméno a reputaci postavily na hrůzách minulých, je na celém světě mnoho dalších míst, které mohou na otázky ohledně posmrtného života nabízet nový pohled i zarytým skeptikům. S takovými místy seznamuje tato práce, včetně destinací v České republice, které mají potenciál stát se vyhledávanými právě z těchto specifických důvodů. Bez přesvědčování a nátlaku na návštěvníka, sám genius loci (duch místa) těchto lokalit navodí právě tu nevysvětlitelnou atmosféru, za kterou lidé cestují a ve které hledají odpovědi na nejstarší otázky lidstva.

Tyto výše zmíněné subjektivní pocity, které hrají v cestovním ruchu velmi důležitou roli, byly důvodem výběru částečně kontroverzního, ale hlavně neobvyklého tématu. Stejná touha po objevování něčeho nového a nepochopeného, která přivádí návštěvníky do těchto tajuplných destinací již po generace, inspirovala také autorku této práce. Zároveň autorka věří, že se nejen díky moderním médiím s postupem času rozšíří povědomí o paranormálním cestovním ruchu, jímž se tato práce zabývá, mezi širší veřejnost, která v něm nalezne určité zalíbení. Potencionálně by tedy mohla ovlivnit i nabídku a směr, kterým se vydají některé české destinace tak, jako tomu bylo s temným cestovním ruchem, který je dnes běžnou součástí nabídek cestovních kanceláří po celém světě.

2 Cíl práce a metodika zpracování

2.1 Cíl práce

Cílem této práce je představit paranormální cestovní ruch a zjistit předpoklady pro jeho využití v České republice. Zároveň s tím také představuje zahraniční destinace, které již nabízí produkty související s paranormálním cestovním ruchem, ale také české destinace, které pro jeho rozvoj mají vyhovující podmínky.

Praktická část práce obsahuje vlastní šetření v podobě kvantitativního výzkumu, který probíhal za pomoci elektronických dotazníků. Zabývá se povědomím pracovníků turistických informačních center o existenci paranormálního cestovního ruchu a jeho využití v České republice. Zkoumá také zájem o paranormální cestovní ruch ze strany veřejnosti, která se ve svém volném čase zajímá o nadpřirozené jevy, a českých destinací, které by tuto formu cestovního ruchu mohly zařadit do své nabídky.

Výzkumné otázky a podotázky:

1. Čím je charakteristický paranormální cestovní ruch?
  - Jaké jsou předpoklady realizace paranormálního cestovního ruchu?
  - V jakých zahraničních destinacích je paranormální cestovní ruch aplikován?
  - V jakých destinacích České republiky má paranormální cestovní ruch využití?
2. Je v České Republice k dostání literatura, která by paranormální cestovní ruch podpořila?
3. Jaké povědomí mají o paranormálním cestovním ruchu české destinace s potenciálem pro jeho využití?
  - Mají české destinace zájem využít paranormální cestovní ruch?
  - Zajímají se návštěvníci těchto destinací o zde se vyskytující nadpřirozené jevy?
4. Jaké povědomí mají o paranormálním cestovním ruchem a jeho předpokladech pracovníci českých turistických informačních center?

- Jsou pracovníci českých turistických informačních center schopni zájemcům o paranormální cestovní ruch doporučit zajímavá místa v jejich okolí?
  - Dotazují se návštěvníci turistických informačních center na nadpřirozené jevy a s nimi spojená místa?
5. Jaké povědomí mají o paranormálním cestovním ruchu čeští účastníci CR se zájmem o nadpřirozeno?
- Mají účastníci cestovního ruchu se zálibou v nadpřirozenu zájem o uvedení paranormálního cestovního ruchu do nabídky českých turistických destinací?

2.2 Metodika zpracování

Práce je založena na studiu a analýze odborné literatury a článků. Paranormální cestovní ruch prozatím není příliš známým konceptem, tudíž ke studiu byly využity také zahraniční zdroje, v podobě knih, prací, článků a webových stránek. Tištěné zdroje užití k tvorbě této práce byly k dispozici ve Studijní vědecké knihovně v Hradci Králové, univerzitní knihovně Univerzity Hradec Králové, na webu nebo v autorčině osobním vlastnictví. Především tyto zdroje stojí za vznikem teoretické části této práce.

Vypracování praktické části bylo podloženo třemi online dotazníky. V případě prvního dotazníku pro pracovníky destinací s potenciálem pro využití paranormálního cestovního ruchu, byli jeho respondenti kontaktováni přímo za pomoci dostupných kontaktních e-mailů, které byly získány na webových stránkách těchto objektů. Respondenti druhého dotazníku určeného pro zaměstnance turistických informačních center byli taktéž kontaktováni přímo na e-mailové adresy dostupné v seznamu jednotlivých center s regionální působností na webových stránkách Asociace turistických informačních center ČR. V případě třetího dotazníku určeného veřejnosti se zájmem o nadpřirozeno byly ke kontaktování cílové skupiny využity tematické skupiny na sociální síti Facebook, jejichž prostřednictvím byl dotazník šířen mezi jejich členy. Konkrétně se jedná o skupiny „*Duchové, záhady a vše kolem*“, „*Paranormální jevy, duchové, nadpřirozeno*“,

„Záhady&Tajemno&Vraždy“, „Nevysvětlitelné úkazy, duchová a UFO“ a „Duchové, Historie, Psychologie a záhady do znakového jazyka v ČR/SVK“.

Jedná se o kvantitativní výzkum, jehož se zúčastnilo celkem 210 respondentů.

2.2.1 Způsoby ověření výzkumných otázek

1. Čím je charakteristický paranormální cestovní ruch?

- Jaké jsou předpoklady realizace paranormálního cestovního ruchu?

Tyto otázky byly zodpovězeny na základě studia dostupné literatury, webových stránek a dosavadního fungování paranormálního cestovního ruchu v zahraničí, zejména ve Spojených státech amerických a Austrálii.

- V jakých zahraničních destinacích je paranormální cestovní ruch aplikován?

Vzhledem k nedostatku dostupné literatury na toto téma a její složitě a nákladné získávání ze zahraničních zdrojů, jakým je například internetový obchod Amazon, je tato otázka zodpovězena zejména studiem internetových zdrojů a materiálů dostupných skrze televizní programy, které se danou tematikou zabývají.

- V jakých destinacích České republiky má paranormální cestovní ruch využití?

Otázka byla zodpovězena za pomoci studia literatury, která se zabývá výskytem nadpřirozených jevů na území České Republiky, zejména na místech turisticky zajímavých, ke kterým se vztahují také historické události, které činí dané místo specifickým.

2. Je v České Republice k dostání literatura, která by paranormální cestovní ruch podpořila?

Tato otázka byla zodpovězena na základě vyhledávání literatury na téma nadpřirozených jevů v České republice, dostupné ve Studijní a vědecké

knihovně v Hradci Králové, knihkupectvích a v internetových obchodech s knihami.

3. Jaké povědomí mají o paranormálním cestovním ruchu české destinace s potenciálem pro jeho využití?

- Mají české destinace zájem využít paranormální cestovní ruch?
- Zajímají se návštěvníci těchto destinací o zde se vyskytující nadpřirozené jevy?

Tyto otázky byly zodpovězeny za pomoci elektronického dotazníku, který byl za pomoci veřejných e-mailových kontaktů zaslán přímo turisticky atraktivním destinacím, které mají určité předpoklady pro rozvoj paranormálního cestovního ruchu.

4. Jaké povědomí mají o paranormálním cestovním ruchu a jeho předpokladech pracovníci českých turistických informačních center?

- Jsou pracovníci českých turistických informačních center schopni zájemcům o paranormální cestovní ruch doporučit zajímavá místa v jejich okolí?
- Dotazují se návštěvníci turistických informačních center na nadpřirozené jevy a s nimi spojená místa?

Tyto otázky byly zodpovězeny za pomoci elektronického dotazníku, který byl za pomoci veřejných e-mailových kontaktů dostupných na webových stránkách Asociace turistických informačních center České republiky, zaslán přímo do 193 turistických informačních center s regionální působností na území České republiky.

5. Jaké povědomí mají o paranormálním cestovním ruchu čeští účastníci CR se zájmem o nadpřirozeno?

- Mají účastníci cestovního ruchu se zálibou v nadpřirozeno zájem o uvedení paranormálního cestovního ruchu do nabídky českých turistických destinací?

Tyto otázky byly zodpovězeny za pomoci elektronického dotazníku, který byl distribuován mezi českou veřejnost, jež má zálibu v nadpřirozenu a záhadných jevech. Distribuce proběhla za pomoci specializovaných skupin na sociální síti Facebook, které byly konkrétně jmenovány v kapitole 2.2 této práce.

3 Teoretická východiska

3.1 Temný cestovní ruch a jeho význam v cestovním ruchu

Již v roce 2013 se autorka Halina Kotíková ve své knize *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu* rozepisuje o temném turismu. Dle její definice je temný cestovní ruch „(...) cestování mimo místo trvalého bydliště za účelem návštěv míst, atraktivit a aktivit spojených se smrtí, utrpením, neštěstím, strachem nebo smutkem.“ Za motivací jeho účastníků může stát hned několik faktorů od spirituální sounáležitosti, vzdání úcty mrtvým, přiblížení se smrti a pocitu diskomfortu až po vzdělávání a ověření znalostí získaných samostudiem. (Kotíková, 2013, str. 79-83)

Temný cestovní ruch je dnes bezpochyby nedílnou a respektovanou součástí nabídky cestovních kanceláří. Tragédie a lidské neštěstí přitahuje graduálně více návštěvníků každým rokem, jak dokazuje graf dostupný na oficiálních webových stránkách světově známé destinace temného cestovního ruchu, koncentračního tábora Auschwitz. Zmíněný graf znázorňuje, že množství návštěvníků v roce 2005 nedosáhlo ani milionové hranice, kdežto roku 2016 se po pozvolném zvyšování návštěvnosti toto číslo vyšplhalo nad hranici dva miliony. Návštěvnost se dále navýšila i v roce 2017. (Auschwitz-Birkenau, nedatováno, online) Tyto cifry potvrzují tu trendovost, o které se většina autorů ve svých publikacích zmiňuje, a je očividné, že temný cestovní ruch dále utvrzuje svou pozici na potencionálním žebříčku oblíbenosti. Lze tedy předpokládat, že letošní statistika návštěvnosti koncentračního tábora Auschwitz nebude překvapením a horor a utrpení, které toto místo znázorňuje, bude i nadále přitahovat více návštěvníků.

3.1.1 Problematika temného cestovního ruchu

J. Zelenka (2015, str. 77) dodává, že je důležité během rozvoje temného turismu dbát na úctu k místní komunitě a zdůrazňovat v produktu především jeho vzdělávací a etickou stránku. Autorka shledává toto sdělení velmi důležitým, vzhledem k tomu, že veřejné mínění o temném turismu je již teď velmi rozpolcené a často se mluví o jeho negativech. Jakékoliv negativní dopady by tedy mohly mít

nežádoucí dopad na návštěvnost a dlouhodobým působením těchto faktorů by teoreticky mohlo dojít k úpadku temného cestovního ruchu. Že se jedná o komplexní problematiku potvrzují také autoři C. Dale a N. Robinson, kteří v knize *Research Themes for Tourism* (2011, str. 207-209) mluví o možné politizaci lokalit temného cestovního ruchu a jejich zneužití k manipulaci veřejnosti, nebo o znečitlivění vůči lidské tragédii, ke které mohou vést komerční teatrální atrakce, které vyobrazují historické události, jako například hladomor, zábavnou formou.

3.2 Paranormální cestovní ruch jako součást temného cestovního ruchu

Jak již bylo částečně řečeno v úvodu práce, paranormální cestovní ruch pozdvihuje zážitek a význam temného cestovního ruchu na jinou úroveň. Namísto pouhého cestování na místa tragédií a seznamování s historickými souvislostmi se jeho účastníci pokouší nalézt odpovědi na otázky ohledně života a smrti, nebo nalézt důkazy o existenci kontroverzních paranormálních bytostí. Až na ojedinělé výjimky, v Evropě jako celku prozatím není paranormální cestovní ruch využíván v plném rozsahu, zvážíme-li potenciál Evropy jako destinace s bohatou historií a hluboko zažitou křesťanskou kulturou, se kterou je víra v posmrtný život spojená.

S pojmem paranormální cestovní ruch se lze setkat zejména ve zdrojích ze Spojených států amerických, kde se výzkum paranormálních jevů těší výrazné oblibě a tím je přirozeně ovlivněn i cestovní ruch. Dle definice Aarona Sagerse na webových stránkách televizního kanálu Travel Channel je paranormální cestovní ruch forma volnočasového cestovního ruchu, při které se účastníci přímo účastní shromáždění a festivalů s paranormální tematikou, aktivně se účastní zkoumání paranormálních lokalit a prohlídek s nadpřirozenou tematikou. (Sagers, nedatováno, online)

Veronika Rubínková ve své knize *Prokletá místa Čech a Moravy* (2011, str. 23) píše „*Z psychologického pohledu se člověk bojí smrti proto, že si je vědom všech jejích důsledků (...). Děsí nás ona nevyhnutelnost, kterou velmi dobře vnímáme (...). Každopádně lidské vědomí funguje tak, že se snaží nepříjemné myšlenky vytěsnit, nebo nějak zlehčit.*“ Dle tohoto tvrzení lze paranormální cestovní ruch také vnímat jako

ono zlehčení nevyhnutelného, hledání alternativní cesty a víru v to, že smrt není konečná.

Ačkoliv tato práce pojednává zejména o již zmiňovaném záhrobí a tragické historii, paranormální cestovní ruch zahrnuje také cesty na místa, kde byla zaznamenána aktivita UFO (neidentifikovatelný létající objekt), nebo cestování za účelem zachycení fotografie bájných tvorů či postav z mytologie jako je například Bigfoot nebo Můří muž (Sagers, nedatováno, online). Typickým příkladem cesty za fenoménem UFO je světoznámá a přísně střežená Oblast 51, kde má dle spekulací americká vláda tento fenomén zkoumat, nebo město Roswell v Novém Mexiku, poblíž kterého mělo dle očitých svědků UFO havarovat. CH. Berlitz a W. L. Moore (1980, str. 16-18) ve své knize uvádí četné výpovědi očitých svědků, které se v hojnosti shodují na tom, že se jednalo o velký létající objekt diskovitého tvaru. Další jimi jmenovaní přihlížející přidávají svědectví o světlech nebo přímo o skupině neidentifikovatelných objektů. Jedná se pravděpodobně o nejznámější případ hromadného pozorování fenoménu UFO v novodobé historii. Dle seznamu míst propagovaných oficiálními webovými stránkami města Roswell zde dnes návštěvníci mohou navštívit různá tematická místa, od muzeí až po některý z četných dárkových obchodů (seeroswell.com, nedatováno, online). V rámci výzkumu pro tuto práci kontaktovala autorka přímo Výzkumné centrum a národní muzeum UFO v Roswellu s dotazem na návštěvnost. Na tento e-mail však nikdy nebylo odpovězeno a jiný externí zdroj s podobnými statistickými údaji nebylo možné dohledat.

Podobně jako temný cestovní ruch má paranormální cestovní ruch i své etické odpůrce. Netýkají se ho však pouze klasické problematiky temného cestovního ruchu, jako je narušování klidu pietních míst, fascinace násilím či smrtí nebo znečitlivění vůči tragédiím. Pokud je totiž kontaktování onoho světa opravdu možné, otázkou zůstává, zda je to správné a zda by lidé měli ty, kdo již přešli na tzv. druhý břeh, vyrušovat pouze pro svůj pocit vzrušení a zábavy, či pro svůj zisk. Dalším argumentem proti paranormálnímu cestovnímu ruchu může být to, že prozatím nevíme, jaké následky může mít výzkum onoho světa právě tímto způsobem či zda není možné, že se tak návštěvníci dostávají do určitého ohrožení, v podobě nepřátelských entit, nebo dokonce entit démonických. Mimo tyto obavy se

lze také setkat s názorem, že se v případě paranormálního cestovního ruchu jedná pouze o způsob, jak z návštěvníků vytáhnout peníze, a to zejména z toho důvodu, že neexistují žádné vědecké výzkumy, které by existenci bájných tvorů, nebo neviditelných sil jednoznačně potvrdily. Lze tedy argumentovat, že si podobné legendy může vymyslet jakýkoliv subjekt a vydávat je za pravdivé.

3.2.1 Pomůcky využívané v paranormálním cestovním ruchu

Sarah Wilson Estep, zakladatelka Americké Asociace Fenoménu Elektronického Hlasu (*AA-EVP*) ve své knize *Voices of Eternity* (Věčné Hlasy, 1988, str. 8-11) zmiňuje, že dříve bylo velmi časté při seancích využívat citlivých jednotlivců neboli médií, skrze které měla probíhat komunikace se zemřelými. Ač S.W. Estep nepochybuje o existenci a schopnostech takových jedinců, připouští, že je možné této situace využít a důvěřivým lidem podat pouze základní informace, ke kterým by měl přístup kdokoli, kdo by se chtěl vydávat za jejich zesnulého blízkého. Dle jejích slov jsou v dnešní době ke kontaktování duchů a dalších entit pro paranormální cestovní ruch typicky využívané technologické pomůcky, které jsou méně náchylné ke zneužití. Mezi toto vybavení se řadí například velmi často využívaný EVP recorder (rekordér elektronického hlasu), díky kterému jsou hlasy slyšet přímo ze zařízení, což eliminuje nadbytečný lidský kontakt a možnou manipulaci (Estep, 1988, str. 8-11). Trh s podobným vybavením je široký a stále se rozrůstá. Jeden ze známých výrobců a prodejců těchto technologií je Bill Chappell, který spolupracuje také s jednou z nejznámějších výzkumných skupin a televizní senzací v jednom, *Ghost Adventures*. Z momentálně dostupných zařízení na jeho webovém obchodu můžeme jmenovat například SLS X kameru nebo rekordér Ovilus 5. (Digital Dowsing, nedatováno, online) Dalším známým online obchodem s vybavením pro lovce duchů je ghosthuntersequipment.com, který nabízí množství zařízení z různých kategorií, mezi které patří měřiče elektromagnetických polí (EMF) a okolní teploty, infračervené kamery a světla, fotoaparáty pořizující záznam v ultrafialovém světle, Kinect kamery mapující postavy a další. Nejspíše nejzajímavějším přístrojem může být Paranormal Music Box, který ve své show využila také již zmíněná skupina vyšetřovatelů ze známé televizní show *Ghost*

Adventures. Paranormal Music Box funguje pomocí senzorů, které zaznamenávají pohyb, když je zařízení aktivováno, začne přehrávat melodii známou zejména ze starých dětských hraček. (Ghost Hunters Equipment, nedatováno, online) Opět se tedy setkáváme s propojením komunity profesionálních a amatérských paranormálních vyšetřovatelů s televizí, skupina Ghost Finders je zmíněna na úvodní stránce ghosthuntersequipment.com, jelikož jsou sponzory deváté série jejich pořadu. Kromě nových technologií a elektronického vybavení je velmi oblíbeným nástrojem ke komunikaci s oním světem také tabulka OUIJA, která byla patentována již roku 1890 Elijahem Bondem (1847-1921) (Chalupa, 2015). Nejspíše to bude její nízkou pořizovací cenou, jednoduchým ovládním a snadnou dostupností. Většinou je v obchodech dostupná mezi stolními hrami.

3.2.2 Specifika marketingu paranormálního cestovního ruchu

Velmi důležitým faktorem při propagaci v paranormálním cestovním ruchu je autenticita, nebo přinejmenším její iluze. S tímto úzce souvisí fakt, že turistické atrakce v tomto odvětví vznikají zejména na místech s bohatou a temnou historií. Ačkoliv je totiž nemožné podat definitivní důkaz o paranormální aktivitě a velmi často je na webových stránkách těchto lokalit uvedeno, že nelze zaručit jakoukoliv paranormální zkušenost během návštěvy, vzbuzují historické události propojené s lokalitou pocit autentičnosti. Vyvolání pocitu autentičnosti a zacílení na správnou cílovou skupinu napomáhá také účast v televizních programech zaměřených na paranormální jevy. Mezi nejznámější televizní pořady, které se zabývají paranormálními fenomény patří americká show Ghost Adventures, která se dle statistik dostupných na webu The Futon Critic, který odkazuje na oficiální prohlášení, které se autorce nepodařilo dohledat, stala v roce 2018 nejsledovanějším pořadem televizního kanálu Travel Channel (The Futon Critic, nedatováno, online). Často navštěvují lokality, které jsou mimo jiné součástí paranormálního cestovního ruchu, což znamená, že se jejich diváci a fanoušci mohou vydat v jejich stopách. Příkladem může být loď Queen Mary (10. série, epizoda první), hrad Loftus Hall (10. série, epizoda desátá), nebo Ohio State Reformatory (2. série, epizoda 11), o jejichž činnosti v oblasti paranormálního cestovního ruchu

informuje kapitola číslo 3.3 této práce (IMDB, nedatováno, online). Televizní pořad Ghost Adventures je typickým příkladem televizní reklamy, které lze využít v případě paranormálního cestovního ruchu, což si s největší pravděpodobností uvědomuje i sám zakladatel a hlavní vyšetřovatel Zak Bagans a využívá svůj pořad k propagaci vlastního „prokletého muzea“ v Las Vegas, které založil během svého televizního působení (12. série, epizoda 13) (IMDB, nedatováno, online). Ačkoliv je pro diváka a potenciálního návštěvníka naprosto nemožné skrze televizní obrazovku určit, zda se jedná o autentické záběry, či zda nebylo s nahrávkami manipulováno, osobnosti vyšetřovatelů a vysvětlení jimi podávaná jsou často dostačující k přesvědčení o autentičnosti.

Dalším možným využitím médií k propagaci je spolupráce s youtubery (uživatel, který nahrává video obsah s různým zaměřením na server youtube.com, pozn. aut). V případě paranormálního cestovního ruchu se může jednat o protislužbu, kdy destinace poskytne například ubytování zdarma, či jistou slevu, za podmínky, že daný youtuber o jeho návštěvě natočí dramatické video, které bude publikovat na svém youtube kanálu. Jak dosvědčuje i článek na serveru Big Commerce, opět se zde pracuje s autenticitou, jelikož tento obsah často není vnímán jako přímá propagace či reklama, ale osobní zkušenost natočená na video, či doporučení oblíbeného produktu nebo destinace a to z toho důvodu, že fanoušci vnímají spíše osobnost youtubera jako sobě rovného a mají pocit, že ho znají. (Hoos, nedatováno, online) I z tohoto důvodu lze mnohdy těžko odhadnout, za jakým online obsahem stojí chytrá reklama a za jakým je pouhá osobní zkušenost natočená na video.

Z autorčina výzkumu nabídek zahraničních destinací nabízejících produkty paranormálního cestovního ruchu vyplývá, že paranormální cestovní ruch je často vedlejším produktem těchto destinací. V neposlední řadě tedy záleží i na tom, jak je daný příběh podán běžným návštěvníkům a zda je zaujme natolik, aby se po běžné prohlídce zúčastnili také prohlídky s paranormální tematikou. Je však nutné zmínit, že tento druh cestovního ruchu není určen pro každého návštěvníka, jelikož ten, kdo v nadpřirozeno nevěří nebude touto nabídkou zaujat. Cílovou skupinou jsou tedy lidé věřící v nadpřirozené jevy, nebo lidé, kteří jsou otevření a ochotní v této oblasti dále formovat svůj názor.

3.2.2.1 Specifika paranormálního cestovního ruchu

Z autorčina studia literatury a dalších zdrojů vyplývají tato specifika paranormálního cestovního ruchu:

1. Úzké propojení s historií
2. Propojení s duchovním a náboženstvím
3. Zřídka jediným produktem destinace
4. Problematika autenticity a důvěryhodnosti
5. Podléhá podobným problematickým etickým otázkám jako temný cestovní ruch
6. Využití moderních technologií návštěvníky
7. Využívání televizního a internetového vysílání k propagaci destinací a oslovení veřejnosti
8. Zaměřen na velmi specifickou skupinu návštěvníků (ti kdo v nadpřirozeno věří, nebo jsou ochotni uvěřit)

3.2.3 Dostupná literatura

Na téma paranormálního cestovního ruchu v České republice odborná literatura jako taková jednoduše k dostání není. Stejně tak jsou zde omezené možnosti získat informace o pomůčkách, které se při jeho realizaci využívají. Možností pro zájemce o toto téma je nákup literatury ze zahraničních webů, jako je například server amazon.com, nebo další, ideálně i více specializované prodejní weby, kde je k dostání jak literatura týkající se míst zapojených do paranormálního cestovního ruchu, tak samotných pomůcek a návodů k jejich použití. Ideálním příkladem literatury vhodné k prozkoumávání nadpřirozena může být kniha autorky Melissy Martin Ellis nazvaná „*The Everything Ghost Hunting Book: Tips, tools, and techniques for exploring the supernatural world*“ (2009), neboli Vše o lovení duchů: tipy, pomůcky and techniky k objevování nadpřirozena. Jsou zde k dostání také knihy o destinacích, které se paranormálnímu cestovnímu ruchu věnují, nebo

jsou mu otevřené. Jednou z těchto knih je i kniha „*Haunted Places*“ od Roberta Grenville (2017), kterou autorka využila také při psaní této práce. Kniha obsahuje velmi stručné popisy daných míst, které obsahují základní historii a popis paranormální aktivity, která je jim přisuzována.

Podobné knihy existují také v České republice, pouze s tím rozdílem, že zde paranormální cestovní ruch prozatím není standardním produktem těchto destinací. Jedná se tedy spíše o výčet lokalit, které mají předpoklady pro zařazení paranormálního cestovního ruchu mezi jejich produkty. Mezi ta nejrozsáhlejší díla patří jednoznačně kniha *Labyrintem míst klatých*, Martina Stejskala (2011). Ten zde definuje různé nadpřirozené úkazy a prezentuje pověsti a legendy spojené s různými místy v České republice, ať již turisticky atraktivními, či nikoliv. Jako další, méně obsáhlé knihy, které se zabývají tematikou nadpřirozena je možno zmínit knihy *Prokletá místa Čech a Moravy* (2011) a *Prokletá a tajemná místa Čech a Moravy* (2018) autorky Veroniky Rubínkové, nebo *52 magických výletů* autorky Marie Trávníčkové (2007).

Významnou roli v naší zemi hraje magazín ENIGMA, který velmi často prezentuje nejen zahraniční záhady a s nimi spojená místa, ale také české hrady, zámky, pevnosti a další, které jsou s nadpřirozenem spojovány. Mimo to je však trh stále otevřen specializovaným průvodcům, které by zájemcům nejen o paranormální cestovní ruch přiblížily české památky, kterých se týkají pověsti o nadpřirozenu.

3.3 Destinace spojené s paranormálním cestovním ruchem

3.3.1 Zahraniční destinace aktuálně aplikující koncept paranormálního cestovního ruchu

Tato kapitola obsahuje několik autorkou vybraných destinací, které se nachází mimo území České republiky, aktivně aplikující koncept paranormálního cestovního ruchu. Tyto destinace byly vybrány na základě jejich marketingu a postavení paranormálních aspektů v jejich nabídce tak, že paranormální cestovní ruch je buď jejich primární činností, nebo veřejně prezentovanou a všeobecně známou sekundární nabídkou. Vybrané destinace reprezentují tři různé kontinenty na znamení faktu, že paranormální cestovní ruch je světově rozšířeným fenoménem.

3.3.1.1 Lizzie Borden Bed & Breakfast, Masechussets, USA

R. Grenville píše o Lizzie Borden jako o dceři Andrewa Bordena, který se po smrti své ženy a matky Lizzie zvonu oženil. Dle informací dostupných na webových stránkách dnešního Bed & Breakfast zařízení, zakoupil Andrew Borden tuto nemovitost roku 1847, ačkoliv zpočátku sloužila jako domov pro jejich rodinu, je dnes hostelem a muzeem, nesoucí jméno jeho dcery. (Lizzie Borden Bed & Breakfast/Museum, 2018a, online) Andrew a jeho druhá žena Abby, byli po 27 letech manželství 4. srpna roku 1892 zavražděni mezi zdmi jejich domova. (Geni, nedatováno, online) Z vraždy vlastního otce a nevlastní matky byla obviněna Lizzie, porota ji však vzhledem k nedostatku důkazů shledala nevinnou a případ tak zůstal nevyřešen až do dnešního dne. (Grenville, 2017, str. 123) Na tuto tragédii pamatuje právě dnešní nevšední muzeum, ve kterém se nachází předměty z doby vraždy a jehož výzdoba přenáší návštěvníky do minulosti.

Lizzie Borden Bed & Breakfast naplno využívá potenciálu, který tato násilná událost vytvořila v oblasti paranormálního cestovního ruchu. Nejen, že je zde zařízení již zmíněné malé muzeum, ale pořádají se zde také prohlídky s historickým výkladem, jejichž cena je v základní sazbě 20\$. (Lizzie Borden Bed & Breakfast/Museum, 2018b, online) Zdejší pokoje jsou propagovány za pomoci

údajných duchů rodiny Bordenových a atmosféru navíc podtrhuje dobové vybavení pokojů a jejich pojmenování po důležitých postavách z procesu Lizzie Bordenové, jako je například její právník, Andrew Jennings, nebo Bridget Sullivan známá jako Maggie, služebná rodiny Bordenových, která byla stejně jako Lizzie přítomná v domě v době vražd. (Lizzie Borden Bed & Breakfast/Museum, 2018b, online)

Vyvolávání duchů a podobné praktiky jsou zde povoleny, na webových stránkách Lizzie Borden Bed & Breakfast je dokonce výslovně řečeno, že je možné pronajmout si celé druhé nebo třetí patro, popřípadě i celý hostel, za jakýmkoliv účelem, včetně komunikace se záhrobím. (Lizzie Borden Bed & Breakfast/Museum, 2018b, online)

Na serveru tripadvisor.com píše uživatelka KatLion4 „(...) naše průvodkyně Danielle byla úžasná a její vášeň a zapálení do její práce a příběhu tohoto místa byla evidentní. Po prohlídce jsme mohli využít tabulku Ouiji a další vybavení pro kontaktování duchů.“ (překlad autorky), což poukazuje na fakt, že vybavení pro paranormální vyšetřování je možné zapůjčit i na místě (TripAdvisor, 2018b, online).

3.3.1.2 Stanley Hotel, Colorado, USA

Stanley Hotel je především známý díky tomu, že inspiroval slavného autora Stephena Kinga k napsání jednoho z jeho nejznámějších románů, Osvícení (the Shining), sám spisovatel zde měl údajně v době své návštěvy zažít nevysvětlitelné věci. (Appl, nedatováno, online) Jeho román byl později zpracován do neméně slavného stejnojmenného filmu, který byl ve své době průkopníkem hororového žánru.

Hotel byl postaven roku 1909, dle F. Appl (2018, str. 89) se zvěsti o stínových postavách obcházejících jeho chodby a nevysvětlitelných zvucích rozšířily již během prvních let jeho existence. Autor zmiňuje, že mezi přízraky, které tu hosté vídají, patří i samotný první majitel, Freelan Oscar Stanley a jeho žena. Zvěsti o nadpřirozených jevech podporuje také fakt, že Stanley Hotel byl postaven na křemenovém podloží a díky tomu má údajně nadpřirozené jevy přímo přitahovat (Grenville, 2017, str. 85). Jeho atmosféru podtrhuje nejen velmi dobře zachovaný

exteriér hotelu, ale také dobové vybavení jak společných prostor, tak jednotlivých pokojů.

Uživatel 419ebhinton ve své recenzi z listopadu 2018 na serveru tripadvisor.com píše „*Prohlídka za duchy za ty peníze rozhodně stojí. Podíváte se do míst, která jsou normálně veřejnosti nedostupná, s průvodcem, který vám podá výklad o historii hotelu. (...) Bydleli jsme ve čtvrtém patře, kde má strašit, tudíž cena za pokoj byla o něco vyšší než průměrná. Televize v pokoji měla i kanál, který přehrával film Osvícení stále dokola.*“ (překlad autorky) (TripAdvisor, 2018a, online). Zmíněná prohlídka za duchy je na webových stránkách hotelu propagována jako vzdělávací, co se komunikace s entitami, které zde lidé dle jejich svědectví vídají, týká a účast na ní je podmíněna věkem, děti mladší deseti let se prohlídky zúčastnit nemohou (Stanley Hotel, 2018a, online). Vlastní vybavení jako fotoaparáty, E.V.P. rekordér a další přístroje je doporučeno, hotel toto vybavení nezapůjčuje. Prohlídka trvá 75 minut a základní vstupné činí 28\$ (Stanley Hotel, 2018a, online).

Speciální kategorii si v nabídce díky jejich paranormální pověsti vysloužily pokoje číslo 401, 407 a 428, společně s pokojem číslo 217, ve kterém byl ubytován již zmiňovaný Stephen King. Pro porovnání na datum 15.–16. února 2019 se ceny běžných pokojů pohybují od 229\$ do 349\$. Pokoje s údajnou paranormální aktivitou jsou ve stejném datu nabízeny za 399\$. (Stanley Hotel, 2018b, online)

3.3.1.3 Queen Mary, Kalifornie, USA

Dle informací dostupných na oficiálních stránkách The Queen Mary (2018a) byla tato loď pojmenovaná po královně Mary dokončena roku 1936. U stejného zdroje lze dohledat informaci o tom, že ji ještě tentýž rok navštívili sám král Edward VIII, královna Mary, princezna Elisabeth a vévoda s vévodkyní z Yorku a o dva dny později loď vyplula na svou první oficiální plavbu. Díky luxusu a novým technologiím se rychle stala oblíbenou u britského dvora a Hollywoodských celebrit a byla tak průkopníkem luxusního cestování po moři (The Queen Mary, 2018a, online).

Ve stejném zdroji je uvedeno, že její turistický potenciál byl ukončen začátkem druhé světové války, během které sloužila jako loď pro přepravu vojáků,

kterých měla na palubě mnohdy až 16 000. Právě během této doby se odehrály tragické události, které přispěly k dnešní temné pověsti lodi. Dále se zde lze dočíst, že se po desetiměsíční rekonstrukci Queen Mary navrácí zpět ke své původní slávě, to však ale pouze na pár let, vzhledem k tomu, že po roce 1960 rapidně vzrůstala popularita letecké dopravy a lodní doprava se tak postupně posouvala do pozadí. Právě kvůli tomu byla Queen Mary roku 1967 přesunuta do Long Beach v Kalifornii, kde kotví dodnes a slouží nejen jako historická památka, ale také jako hotel. (The Queen Mary, 2018a, online)

Na palubě Queen Mary se kromě pokojů pro hosty přirozeně nachází také restaurace, bary a kavárny a nechybí ani konferenční prostory či možnost uspořádat zde svatbu. Na webových stránkách The Queen Mary (2018d) je pro návštěvníky nabízeno několik prohlídkových okruhů, mezi kterými se kromě tradičních historicky-poznávacích nachází také paranormální prohlídka pod vedením trénovaného paranormálního průvodce, která zahrnuje jak historická fakta, tak nadpřirozené legendy, povídky a zkušenosti. Cena této prohlídky je 44\$ za osobu a trvá přibližně dvě hodiny (The Queen Mary, 2018d, online). Nabízena je také v kombinaci s tříhodovou večeří v luxusní restauraci na palubě, její odhadovaná doba trvání je 4,5 hodiny a celková cena činí 134\$ (The Queen Mary, 2018b, online).

V sekci Paranormal Investigations Aboard The Queen Mary na webových stránkách lodi jsou prezentovány prohlídky, které zahrnují také vybavení, jako je například EVP rekordér. První prohlídkou pro nadšence je předem zamluvitelná tour s paranormálním vyšetřovatelem Matthewem Schulzem z projektu ParaXplorer Project, který s Queen Mary dlouhodobě spolupracuje a zavede návštěvníky do míst, která nejsou běžně dostupná za cenu 89\$ za účastníka. Stejná stránka také nabízí možnost privátního vyšetřování za doprovodu Matthewa Schulze pro náročnější návštěvníky. Je dostupná pro skupiny deseti a více účastníků, trvá tři hodiny a cena činí 600\$ za deset účastníků, plus 60\$ za každého dalšího člena. (The Queen Mary, 2018c, online)

Pokoj B340 je na samotných webových stránkách The Queen Mary (2018e) prezentován jako nejstrašidelnější místo na této lodi a údajně existují záznamy, dle kterých si hosté na paranormální aktivitu v této místnosti stěžovali již od roku 1967. Tento pokoj je velmi populární mezi amatérskými paranormálními vyšetřovateli,

díky čemuž je na internetu, zejména na serveru youtube.com, velmi jednoduše dohledatelný. To samozřejmě napomáhá i marketingu Queen Mary a zřejmě právě proto také podněcuje toto amatérské vyšetřování tím, že do pokoje byla umístěna tabulka OUIJA, tarotové karty a křišťálová koule a že minimální cena za noc v tomto pokoji činí 499\$. (The Queen Mary, 2018e, online)

3.3.1.4 Ohio State Reformatory, Ohio, USA

I. Harvey shrnuje historii tohoto místa v článku pro thevintagenews.com, ve kterém píše, že konstrukce Ohio State Reformatory započala roku 1886 a byla inspirována Německými zámky ve víře, že toto prostředí bude vězně spirituálně inspirovat. Zmiňuje zde že i přes to, že budova nebyla plně dokončena až do roku 1919, kdy se oficiálně stala největším soběstačným vězením čítajícím 600 cel, zde již v roce 1896 pobývalo 150 vězňů. R Grenville (2017, str. 177) ve své knize Haunted Places píše, že budova byla původně zamýšlena pro mladé prvně odsouzené chlapce jako nápravné centrum a až později se stala obávaným vězením. Kvůli zvyšující se kriminalitě byly cely původně zamýšlené pro jednoho vězně obydleny vězni třemi a namísto zaměření na rekonstrukci a inspiraci vězňů ke změně se pozornost přesunula na jejich trestání a udržování pořádku. (Harvey, 2016, online) I. Harvey dále uvádí, že zde vězni byli mučeni elektrickým proudem, vodou a dalšími metodami, v neposlední řadě zavíráním do malých karanténních temných cel. Navíc dle autora vzhledem k nátuře nových vězňů hrozilo nebezpečí i z jejich strany, což vedlo Radu pro lidskou důstojnost (Council for Human Dignity) k podání federální stížnosti, na jejíž základě bylo vězení nuceno ukončit svou činnost, a to nejdéle do roku 1986. Toto datum však bylo následně prodlouženo až do roku 1990, kdy vězení opravdu ukončilo svou činnost a o pět let později začaly snahy o renovaci a zachování původní podoby vězení pro vzdělávací a historické účely. (Harvey, 2016, online)

Dle článku dostupného na stránkách americké televizní stanice Travel Channel zde během 94 let fungování Ohio State Reformatory vězni umírali hladem a na nemoci jako je tuberkulóza, někteří se zbláznili, další spáchali sebevraždu různými způsoby, z nichž nejděsivější je pravděpodobně případ vězně, který se

upálil. Všechna tato hrůza se dnes údajně obrazí v paranormální aktivitě v podobě zavírajících se dveří, tmavých postav, a dokonce i fyzického kontaktu. (Travel Channel, nedatováno, online)

V Ohio State Reformatory bylo natočeno několik světoznámých snímků, mezi které se řadí například Vykoupení z věznice Shawshank nebo Tango a Cash. To samo o sobě přitahuje davy návštěvníků. Tento zájem odráží nabízená „Shawshank trail“, neboli cesta Shawshangem, která je prezentována na webových stránkách shawshanktrail.com a návštěvníky zavede na šestnáct míst, které jsou rozprostřeny po státě Ohio, kde se tento velkofilm natáčel. Návštěvníkům je doporučeno vzít si dva dny volna, pokud mají zájem navštívit všech šestnáct lokalit, z nichž do většiny je vstup zdarma, samozřejmě s výjimkou Ohio State Refromatory, kterou je možno navštívit různými způsoby a za různými účely. (Shawshank Trail, nedatováno, online)

Jedním z možných pohledů na toto místo je skrze jeho temnou minulost, která se nyní odráží v historkách návštěvníků, průvodců a fotografiích a nahrávkách paranormálních vyšetřovatelů. Pořádají se zde paranormální prohlídky pro veřejnost, které jsou nově v roce 2019 rozděleny do tří skupin v závislosti na zkušenostech – pro začátečníky, pokročilé a zkušené opětovné návštěvníky (MRPS, 2018d). Cena za osobu činí 70\$ a zahrnuje bezmála šest hodin individuálního vyšetřování a vyšetřování s doprovodem a jako bonus i občerstvení, avšak minimální věková hranice pro návštěvníky je 18 let (MRPS, 2018d).

Mimo to existuje možnost pronajmout si vězení pro soukromé paranormální vyšetřování, při kterém se ceny liší v závislosti na počtu účastníků a dni v týdnu, kdy minimální cena činí 1200\$ pro 15 a méně účastníků a je vyžadováno uhrazení depozitu v hodnotě 500\$ (MRPS, 2018c, online). Pro mladší 18 let a ty, kteří si pouze chtějí vyslechnout příběhy o paranormálních událostech namísto jejich vyšetřování, jsou pořádány vycházky za duchy, které trvají dvě hodiny a v jejich ceně 20\$ - 25\$ jsou zahrnuty služby průvodce (MRPS, 2018b, online).

Na oficiálních webových stránkách Ohio State Reformatory je kromě těchto prohlídek nabízena také mimořádná možnost zaplatit si kurzy „lovců duchů“ pod vedením zkušené vyšetřovatelky Sherri Brake, v jejichž první části se účastník naučí základy vyšetřování paranormálních jevů, vyzkouší si profesionální vybavení a

vyslechne si tipy a zkušenosti, které Sherri Brake nashromáždila za 25 let práce v oboru. V části druhé účastníci poprvé mohou vyzkoušet všechny nově nabyté zkušenosti a dovednosti v praxi. Cena tohoto kurzu je 115\$ a je dostupný pro osoby starší 13 let za doprovodu dospělého. (MRPS, 2018a, online)

3.3.1.5 Beechworth Asylum, Austrálie

Dle rozhovoru s historičkou Leah Roach pro online dokument *Into the Unknown* na serveru YouTube (2018), byla tato léčebna poprvé otevřena roku 1867. Dle zmíněného dokumentu zde bylo k dispozici přibližně 200 akrů půdy díky čemuž se tento ústav stal soběstačným a na polích v okolí pracovali ti z pacientů, kteří měli u personálu dostatečnou důvěru a lze předpokládat také čistý trestní rejstřík. Beechworth Asylum totiž nebyl domovem pouze pacientům s neškodnými poruchami, ale byl rozšířen, aby mohl přijmout vězně z okolních přeplněných věznic (*Into the Unknowns*, 2018, online). Dalším příkladem práce zdejších pacientů je sklepení, které podle vyprávění Matta Hardinge, který v Beechwortsském ústavu provází návštěvníky a provádí paranormální vyšetřování, pacienti stavěli v ne příliš dobrých podmínkách, a údajně zde několikrát byli ponecháni i přes noc bez jakéhokoliv dohledu, aby brzy ráno mohli opět začít pracovat, což mohlo vést k potyčkám a násilí (*Into the Unknown*, 2018, online).

Přijímací proces do Beechwortského ústavu nevyžadoval dle Evy Soukupové (2015) přílišnou kontrolu a údajně stačily pro příjem nového pacienta pouze dva podpisy, což mělo za důsledek, že se do instituce dostávali i pacienti, kteří žádné psychické problémy neměli a byli pro svou rodinu pouze nepohodlní. Již zmíněný dokument *Into the Unknown* (2018) uvádí, že mezi zdravotní důvody, z jakých byli pacienti přijímáni, patří autismus, Downův syndrom, poruchy pozornosti, epilepsie nebo schizofrenie, které se až do poloviny 20. století na denním pořádku léčily svazováním, šokovou terapií nebo lobotomií. Výjimkou v tomto systému byla jedna ze sester, která představila na svou dobu velmi pokrokové terapie, jako je například terapie hudbou (*Into the Unknown*, 2018, online).

Tento dokument také mluví o následcích nuceného soužití mentálně nemocných pacientů a násilných vězňů, jako je sexuálním násilím, brutalita, a navíc se

mezi zdejšími pacienty šířily také infekční choroby. Za dobu fungování instituce bylo zaznamenáno minimálně 9000 úmrtí na tomto pozemku, které zde dle výpovědí zaměstnanců a návštěvníků zanechaly své stopy. (Into the Unknown, 2018, online)

Dle informací dostupných na webových stránkách Beechworth Asylum jsou zde pořádány denní historické prohlídky, nicméně hlavním produktem je rozhodně temný a paranormální cestovní ruch. Základní prohlídkou s nadpřirozenou tematikou je prohlídka za duchy, při které není použito žádné speciální vybavení, hosty provede budovami průvodce, který jim podává výklad o historii a paranormálních zkušenostech a pověstech. (Asylum Ghost Tours, 2018a, online)

Paranormální cestovní ruch zde reprezentují hned tři možné trasy, kterými se návštěvník může vydat. Jejich program je následující:

- Paranormální prohlídka, která trvá dvě nebo tři hodiny. Dle zvolené doby trvání se odvíjí také cena za prohlídku – 55 AUD za dvouhodinovou a 80 AUD za tříhodinovou prohlídku. Je přístupná návštěvníkům starším 18 let a během jejího trvání jsou k dispozici elektronické pomůcky k vyšetřování nevysvětlitelných jevů. (Asylum Ghost Tours, 2018b, online)
- Šestihodinová paranormální prohlídka, během které jsou návštěvníkům také k dispozici elektronické pomůcky, a navíc je v ceně také občerstvení. Její cena činí 155 AUD. (Asylum Ghost Tours, 2018b, online)
- Přespání v Beechworth Asylum. V ceně 175 AUD je zahrnuto promítání hororového filmu, základní prohlídka za duchy, paranormální vyšetřování s veškerým vybavením k dispozici na místě, matrace a občerstvení. Návštěvník si sám musí přinést hygienické potřeby, ložní prádlo nebo spací pytel, baterky a jakékoliv léky, které užívá. Tento zážitek je maximálně pro 20 osob v jednu noc. (Asylum Ghost Tours, 2018c, online)

3.3.1.6 Monte Christo Homestead, Austrálie

Monte Christo Homestead se na svých webových stránkách prezentuje jako nejstrašidelnější dům Austrálie. Dle historických informací dostupných na oficiálních webových stránkách Monte Christo (2018b), byl dům postaven mezi lety 1884-1885 Christopherem Williamem Crawleym, jehož majetek se díky chytrým investicím rozrostl společně s železnicemi v této oblasti. Tentýž zdroj uvádí, že ačkoliv Monte Christo sloužil jako vyjádření sociálního statutu a byl sociálním centrem této lokality, stál ve farmářské oblasti a jeho majitel se i přes své jmění nebál ušpinit si ruce. Dále se zde autor zmiňuje o ženě pana Crawleyho, Elizabeth, která po jeho smrti přestavěla skladní místnost ve druhém patře na kapli, po zbylých 23 let jejího života téměř nevycházela z domu a svůj volný čas trávila studiem Bible právě zde. Oba manželé zemřeli mezi zdmi Monte Christa, který zůstal ve vlastnictví rodiny až do roku 1948 a poté více než deset let chátral (Monte Christo, 2018b, online). V roce 1963 dům zakoupili Reginald a Olive Ryanovi, vrátili mu jeho zašlou krásu a nastěhovali se sem (B. Grant Geary, 2015, online).

Dle Jana Holečka (2014) provází dům mnoho příběhů z doby po smrti CH. W. Crawleyho, tedy od roku 1910, kdy se jeho žena dle svědectví zaměstnanců velmi změnila a někteří z nich mluvili i o psychickém týrání. Autor zmiňuje také několik dalších tragédií, během nichž v domě umírá těhotná služebná, která údajně spáchala sebevraždu skokem z balkónu, ve spánku uhoří mladý pomocník a další služebná upustí dítě přímo nad příkrými schody. Dítě na následky pádu zemřelo a služebná trvala na tom, že jí ho z rukou vytrhla neviditelná síla (Holeček, 2014, str. 12-14).

Monte Christo Homestead nabízí nejen dobové vybavení, krásnou viktoriánskou architekturu, zajímavou historii a obchod se starožitnostmi. J. Holeček (2014) uvádí, že se zde údajně stále prochází jeho bývalí majitelé, manželé Crawleyovi, jejichž přítomnost cítila nová majitelka, Olive Ryanová, ihned poté, co se do domu před padesáti lety nastěhovala. Autor však uvádí, že se jimi však nikdy necítila ohrožená. Nicméně další svědectví hostů uvedená autorem článku nejsou velmi pozitivní, často je vídán duch ženy v černých šatech, které nosila právě Elizabeth po smrti svého manžela, který je vykazuje z domu. Její zjevení vyvolává u hostů nevolnost a jeden z přátel Ryanových dokonce po spatření přízraku omdlel (Holeček, 2014, str. 12-14).

Návštěvníkům jsou na stránkách Monte Christo (2018a, online) nabízeny dva balíčky služeb, jejich účastníci musí být starší šestnácti let. První, který obsahuje tříhodovou večeři, dvou a půl hodinovou prohlídku „za duchy“, snídani a malý dáreček pro všechny, kteří tu přečkají noc, přijde návštěvníky na 195 AUD (Monte Christo, 2018a, online). Druhý, který nepředpokládá, že je návštěvník dosti odvážný na to, aby zde přenocoval, obsahuje pouze tříhodovou večeři a již zmiňovanou prohlídku a je nabízen za 125 AUD (Monte Christo, 2018a, online).

3.3.1.7 Loftus Hall, Irsko

Dle informací dostupných na oficiálních webových stránkách Loftus Hall (2018a, online) byl první hrad na místě, kde dnes stojí Loftus Hall, postaven již roku 1170 a roku 1350, v období, během kterého byla Evropa sužována černým morem, byl nahrazen nynější stavbou. Joanna Gillan (2018, online) ve svém článku pro server ancient-origins.net uvádí, že hrad byl v polovině 16. století během Irských konfедераčních válek několikrát napaden, a nakonec zabaven v rámci cromwellských konfiskací, díky čemuž ho roku 1666 v aukci zakoupil Henry Loftus a od té doby nesl hrad jeho jméno. Autorka zde dále uvádí, že se v nadcházejících desetiletích rodina Loftusů vyšplhala vysoko na pomyslném žebříčku aristokracie a mezi lety 1870-1879 zahájila rekonstrukci Loftus Hall doufajíc, že je navštíví sama královna Viktorie. Navzdory snahám a renovaci, během které byla většina hradu naprosto přestavěna, staré základy zakomponovány do jeho dnešní podoby a zakomponování luxusních detailů v podobě širokého poschodí ručně vyřezaného Italskými umělci však královna Viktorie Loftus Hall nikdy nenavštívila (Gillan, 2018, online).

Joanna Gillan (2018, online) uvádí, že se dle pověsti někdy v druhé polovině 16. století měla odehrát událost, která tento hrad navždy změnila v očích veřejnosti. O této události Gillan píše následující: Jedné deštivé noci zde na dveře zaklepal neznámý námořník, žádající o azyl během bouře a vzhledem k tomu, že podobné návštěvy nebyly ojedinělé, pozval tehdejší majitel, Charles Tottenham, neznámého námořníka do jeho domu a nabídl mu střechu nad hlavou po dobu několika týdnů. Dle autorčina vyprávění se během jeho pobytu seznámil s Charlesovou dcerou Anne,

se kterou si velmi rozuměli a která se do neznámého muže zamilovala. Gillan tuto legendu dále rozvíjí a uvádí, že se mezi lidmi povídá o tom, jak jedné noci, kdy spolu tento pár s několika dalšími přáteli hráli karty, Anne upadla karta pod stůl a když se ohnula, aby ji sebrala, zahlédla namísto námořnickových nohou kopyta. Začala křičet, muž se zvedl od stolu, proměnil se v ďábla, v podobě ohnivé koule se vznesl, prorazil střechu a nikdo ho už nikdy neviděl. Anne byla z této události natolik traumatizovaná, že byla až do roku 1775 zavřena v jedné z hradních místností, následkem čehož dle pověstí od její smrti provází dům nevysvětlitelná paranormální aktivita. (Gillan, 2018, online)

Realita však může být temnější než ona legenda, jak dále naznačuje J. Gillan (2018, online), když zmiňuje, že při opravách hradu byly v jedné z jeho zdí nalezeny ostatky novorozence. Dle autorky se jedná o zeď v místnosti, ve které Anne strávila zbytek svého života a dle spekulací také mohla porodit toto novorozeně, jehož otcem byl onen neznámý námořník. Jedna z teorií také zmiňuje, že je možné, že Anne zemřela již při porodu a jelikož její otec těhotenství utajil, bylo pro něj jednodušší přijít s ďábelskou historkou než přiznat ostudnou realitu (Gillan, 2018, online).

Na webových stránkách Loftus Hall (2018b, online) jsou kromě klasické historické prohlídky, kterou Loftus Hall nabízí v letní sezóně, nabízeny další alternativy, které je možné využít i v zimním období a které pracují s nádechem nadpřirozena v této lokalitě. Těmito zmíněnými prohlídkami na oficiálním webu jsou:

- „The Three Floors Tour“ je prohlídku která zahrnuje i třetí patro, ve kterém je údajně nejsilnější paranormální aktivita a které není během klasické prohlídky přístupné a odehrává se v době, kdy je Loftus Hall uzavřena veřejnosti. Cena za tuto prohlídku činí 350€, v případě účasti maximálního počtu deseti návštěvníků je tedy cena za osobu přívětivých 35€. (Loftus Hall, 2018b, online)
- „Paranormal Lockdown“ (oblíbený termín z televizních pořadů, kdy se vyšetřovatelé nechávají přes noc zavřít uvnitř budov sužovaných paranormální aktivitou, pozn. aut.) je prohlídkou, při níž návštěvníky starší 18 let doprovodí zkušení paranormální vyšetřovatelé. (Loftus

Hall, 2018b, online) Na webových stránkách Loftus Hall, v sekci věnované této prohlídce, jsou návštěvníci upozorněni, že v jejím průběhu je zakázáno používat mobilní telefony, kamery a pořizovat jakýkoliv záznam a že je kladen důraz na uposlechnutí veškerých pokynů průvodce a zákaz konzumace alkoholu a omamných látek před a během prohlídky. Její začátek je stanoven na 20:30 hodin a končí po druhé hodině ranní, cena za jednoho účastníka je stanovena na 66€. (Loftus Hall, 2018b, online)

Na webových stránkách Loftus Hall Afterdark (po setmění, pozn. aut.) je mimo jiné také dostupných šest kamer, které s pomocí nočního vidění vysílají živý přenos každý večer po oficiálním uzavření pro veřejnost. Každá kamera se nachází v jiné místnosti. (Loftus Hall Afterdark, nedatováno, online)

3.3.2 České destinace s potenciálem pro využití paranormálního cestovního ruchu

V České Republice se nachází velké množství hradů a zámků s bohatou historií. Ve většině z nich vám při jejich prohlídce průvodce bude vyprávět o hradních či zámeckých strašidlech jako je například bílá paní, která se dle autora knihy *Labyrintem míst klatých*, Martina Stejskala (2011, str. 30-31), objevuje ve více než 250 místech České republiky. Tato kapitola přibližuje několik destinací, které by tyto historiky o strašidlech nebo čistě jejich historii mohly využít, zacílit na novou skupinu turistů a oživit tak svou nabídku.

3.3.2.1 Hrad Houska

Hrad Houska je pravděpodobně nejznámější záhadnou destinací České republiky. Pavel Přeučil pro magazín ENIGMA (1/2018, str. 34-37) uvádí, že jednou ze záhad je i to, proč byl hrad postaven právě na tomto místě, kudy nevedly žádné důležité cesty a v jehož blízkém okolí není žádný zdroj pitné vody. Autor spekuluje o tom, že Houska mohla být postavena jako vězení. Tomu dle Veroniky Rubínkové (2011, str.59) nasvědčuje mimo jiné architektura, jelikož hradby napovídají tomu,

že zde byla spíše snaha uchránit okolí od toho, co se nacházelo uvnitř hradu a ne naopak. Autorka píše o zde nalezených kovových předmětech, které by mohly být části mučících nástrojů. Z této úvahy pochází také druhá teorie o vzniku názvu hradu, jelikož ve staročeštině „hústi“ znamenalo natahovat na skřípec (Rubínková, 2011, str.59).

M. Stejskal v knize Labyrintem míst klatých (2011, str.278) o Housce píše: *„Spekuluje se, že hrad, a zvláště kaple, byl postaven jako jakási ‚zátka‘, chránící vnější svět před okultním světem vnitřním, zvláště když je známo, že z racionálně strategického hlediska neměl žádný význam. Pod hradem jsou prý velké neprobádané prostory a v nich mají být pohřbeny kostry ‚nelidí‘.“* Další pověsti dle Veroniky Rubínkové (2011, str.59) mimo jiné vypráví o oné bráně do pekel, do které měl být spuštěn vězeň, aby vypověděl o tom, co se uvnitř skrývá. Rubínková dále zmiňuje, že se zde vězeň tak vyděsil, až mu hrůzou zbělely vlasy a další verze této pověsti hovoří o strašlivém křiku a zápachu. Poté měla být tato díra zasypána a přímo na ní vystavěna kaple, která zde stojí dodnes, aby svět chránila od toho, co se v oné průrvě nachází (Rubínková, 2011, str.59).

Povídky o nelidech by mohly být z části pravdivé, jak píše Pavel Přeučil ve svém článku pro magazín ENIGMA (1/2018), v okolí hradu byly naměřeny vyšší hladiny radonu, metanu a sirných plynů, což by teoreticky mohlo způsobovat i genetické mutace a znetvoření novorozenců. Teoreticky by v očích církve pak takové děti byly považovány za netvory a byly by nuceny žít stranou od ostatních, třeba ve skále pod Houskou (Přeučil, ENIGMA 1/2018, str.37).

Další spekulace týkající se novodobých dějin hovoří o tajemných chodbách. Ty zde dle Pavla Přeučila (1/2018, str. 7-9) měli vyhloubit nacisté, kteří hrad během druhé světové války obsadili a aktivně využívali. Autor zmiňuje, že vzhledem k tomu, že hrad stojí na pískovcové skále, není příliš složité takové chodby vyhloubit, a právě díky tomu zde byla objevena skrytá chodba nebo podzemní schody, které vedou pouze do skály. Vypráví se tedy o možném pokladu, který zde nacisté mohli ukrýt, nebo o okultních obřadech, kterými některé německé jednotky byly známé (Přeučil, ENIGMA 1/2018, str.35).

Hrad Houska se svou záhadnou minulostí netají, spíše právě naopak, na jeho oficiálních webových stránkách je prezentován jako česká brána do pekel. Nabízen

je zde však pouze jeden prohlídkový okruh s historickým výkladem. (Hrad Houska, nedatováno, online) Potenciál pro paranormální cestovní ruch tu bezpochyby existuje, o čemž vypovídá tajemná historie hradu a pozornost, která se hradu dostává nesčetnými články jak na webu, tak v tištěných magazínech. Díky častým zmíncekám o pověsti hradu, je Houska veřejností vnímána jako tajuplná destinace. Lze tedy předpokládat že představení pozdního prohlídkového okruhu či dalších aktivit paranormálního cestovního ruchu (jako například prohlídka s přespaním) by bylo pozitivně vnímáno i širší veřejností, ne pouze jednotlivci či skupinami, kteří se o danou problematiku více či méně aktivně zabývají.

3.3.2.2 Hrad Sovinec

Dle historického přehledu prezentovaného na oficiálních stránkách hradu Sovinec (2018a) byl hrad založen v první polovině 14. století. Původ první záhady sahá až do roku 1590, kdy po smrti Vavřince Edera ze Štiavnice převzala majetek jeho dcera Anna, která se krátce na to vdala za Jana staršího Kobylu z Kobylího (Hrad Sovinec, 2018a, online). Dle P. Přeučila (1/2018, str.8), který o Sovinci píše pro magazín ENIGMA Anna umírá pouhých třináct let po svatbě za nevysvětlitelných okolností a její tělo mizí neznámo kam, avšak dle pověsti by mělo být ukryto ve stříbrné rakvi v podzemí hradu. Po její smrti dědí veškerý majetek Jan, a právě kvůli jeho náhlému obohacení se spekuluje, že by za smrtí Anny mohl stát právě on (Přeučil, 1/2018, str.8).

P. Přeučil (1/2018, str.7) píše, že na hrad během třicetileté války zaútočili Švédové, přičemž této bitvě mělo údajně zahynout na 800 Švédských vojáků. Autor dále píše, že zde během druhé světové války působily nacistické jednotky, které proměnily Sovinec na zajatecký tábor pro francouzské vojáky. Existují také domněnky, že sem byly převezeny cenné exponáty, umění a nejspíše také nacistické archivy (Přeučil, 1/2018, str.9). Mimo to lze spekulovat o tom, že zde mohly probíhat okultní rituály, kterými byly některé německé jednotky proslulé.

Dle pověstí se na hradě zjevuje černá paní. V souvislosti s touto postavou se objevují dvě rozdílné, ale přesto podobné informace. M. Stejskal v knize Labyrintem míst klatých (2011, str.794) píše, že byly při hradní rekonstrukci roku 1995

nalezeny kostry tří těl, muže, ženy a dívky v přibližném věku 20 let, kteří zemřeli násilnou smrtí. Dívka měla údajně odmítnout hradního pána a následkem toho byla zabita ona i její rodina (Stejskal, 2011, str.794). Průvodkyně M. Smékalová pro časopis ENIGMA však uvedla, že byly nalezeny pouze dvě kostry, mužská a dívky v přibližném věku 15-17 let. Zbytek příběhu je víceméně stejný, navíc uvádí, že dívka byla po odmítnutí hradního pána zavřena do věže, odkud poté skočila. (Soukupová, Chalupa, 6/2014, str.44)

Oba na oficiálním webu Muzea v Bruntále (nedatováno, online) prezentované prohlídkové okruhy hradu zahrnují přístup do mučírny, do míst, ve kterých se nyní nachází ostatky zalděných koster a jako součást druhého okruhu mají návštěvníci přístup do pátého nádvoří. Jak píše P. Přeučil pro magazín ENIGMA (1/2018, str.7), zde jsou dle výpovědí slýchány a vidány paranormální jevy, z nichž jedním je i již dříve zmíněná černá paní. Údajně se však dle svědectví kastelánů paranormální jevy objevují i uvnitř hradu, kde se prázdnými místnostmi rozléhají zvuky, prochází přízraky a návštěvníci popisují mrazení či návaly strachu (Přeučil, 1/2018, str.9).

V červenci roku 2017 zde jednu noc působil Vyšetřovací tým paranormálních jevů a pořídil několik nahrávek fenoménu elektronického hlasu (EVP), které jsou dostupné online na jejich YouTube profilu (VT PJ, 2018a, online). Dle informací dostupných na jejich webových stránkách k jejich vyšetřování přizvali pět svých fanoušků za cenu vstupného 500Kč/osoba, zahrnující také přespání přímo na hradě (VTPJ, 2017, online). Dle videozáznamu z této akce je patrné, že této nabídky minimálně dva lidé využili a lze tedy předpokládat, že by o paranormální prohlídky díky temným spekulacím a historii hradu jeho návštěvníci měli zájem (VT PJ, 2018a, online).

3.3.2.3 Kostel sv. Máří Magdalény Velhartice

Kostel stojící nedaleko Velhartic, který byl založen roku 1373, a k němu přiléhající hřbitov zná nejspíš každý Čech, ačkoliv si to přímo neuvědomuje, jelikož stál předlohou Karlu Jaromíru Erbenovi. (Velhartice, nedatováno, online) K.J. Erben (1976) ve svém nejznámějším díle, sbírce balad Kytice vypráví o velhartickém kostele a hřbitově přímo v baladě Svatební košile, příběhu, který vypráví děsivou

historku o mladé ženě, jejíž milý odešel do války a už se nikdy nevrátil. Jedné noci, kdy se modlí za jeho návrat, jako zázrakem zaklepe na její okno a odvádí si jí s sebou do svého nového domu, který však není ničím jiným než velhartických kostelem, u kterého je pochován (Erben, 1976, str.33-43).

Původem tohoto příběhu se ve své knize Tajemná místa Pošumaví zabývá P. Kozák (2004, str.81), který na základě vlastního vyšetřování místa píše: „*Někdy za dob Velké Moravy začalo být místo užíváno jako pohřebiště. Nedlouho na to bylo znesvěceno černou magií a došlo tu k ohrožení života jakési ženy, která však byla zachráněna vyšší mocí. Negace tu nicméně zůstala (...)*“. Dále pak rozvíjí legendu o skutečnosti, které sama balada neprozrazuje. Zmiňuje, že o onu dívku se zajímal další muž, o kterého však neměla zájem, jelikož nemohla na svého milého přestat myslet, což muže nahněvalo a měl se obrátit k černé magii pro pomstu (Kozák, 2004, str.80-81).

Ať už je na této legendě něco pravdy či nikoliv, místo přitahuje i týmy paranormálních vyšetřovatelů, mezi nimiž je i tým VTPJ (vyšetřovací tým paranormálních jevů), kterým se k datu 9.7. 2014 podařilo zachytit vizuální a audio nahrávky nevysvětlitelných jevů, například kroky na půdě, nevysvětlitelné hlasité zvuky uvnitř kostela a údajně také tři kamínky, které po nich hodila neviditelná síla (VT PJ, 2018b, online). Místu na vlídnosti nepřidává ani ponurá tvář, kterou mnozí vidí na štítu kostela. Údajně se zde objevila znovu i po přemalování v 90. letech 20. století (Appl, 6/2018, str.89).

Ačkoliv se při vyhledání velhartického hřbitova, nebo přímo kostelu sv. Máří Magdalény, objeví desítky různých článků o jeho záhadné minulosti a propojení s Erbenovým příběhem, v současné době zde neprobíhá žádná forma organizovaného cestovního ruchu. Ze spolupráce místního faráře se skupinou VTPJ lze však předpokládat, že určité zapojení do cestovního ruchu pro malé skupiny návštěvníků by možné bylo. Z úcty k zemřelým by se zřejmě jednalo zejména o návštěvu kostela a venkovního okolí hřbitova.

3.3.2.4 Statek Pohádka

Statek Pohádka je nyní pouze chátrajícím opuštěným stavením, nicméně stojí za ním dlouhá, a ne příliš příjemná minulost. Dle Veroniky Rubínkové (2018, str.14,31) statek postavila rodina Pangerlových, kteří zde žili až do konce druhé světové války, kdy byla rodina odsunuta do německého pohraničí. Dle V. Rubínkové však ještě během druhé světové války utrpěla rodina Pangerlových velké ztráty, jejich nejstarší syn ve válce padl, druhý byl těžce zraněn a třetí padl do amerického zajetí. Jejich čtvrtý syn, který narukoval ke konci války a do boje se vůbec nedostal, zemřel přímo před Pohádkou, kde ho pár kroků od domova zastřelili partyzáni (Rubínková, 2018, str.31).

Novodobá historie Pohádky je však ještě temnější. Během 90. let 20. století zde žil sériový vrah Ivan Roubal, který dle oficiálního rozsudku zabil minimálně pět lidí. Veronika Rubínková v knize Prokletá a tajemná místa Čech a Moravy (2018, str.14) zmiňuje, že se velmi často mluví o tom, že se přímo na Pohádce mohly odehrát vraždy, které mu nikdy nebyly prokázány. Jako jeden z konkrétních příkladů uvádí nevysvětlitelné zmizení jeho sousedů, po němž měl Roubal rozprodávat jejich majetek. Hovoří se také o tom, že se mohl těl svých obětí zbavovat tím způsobem, že jimi krmil čínská prasata, která na Pohádce choval (Rubínková, 2018, str.14).

Ať už je pravda jakákoliv, faktem zůstává, že příběh statku Pohádka přitahuje nejen místní obyvatele. Roku 2014 se sem vydali čeští paranormální vyšetřovatelé Mystery Hunters, jejichž členka Andria Trinity (2014, online) se o tomto zážitku rozepisuje na jejich oficiálních webových stránkách. Hned v úvodu zmiňuje, že při příjezdu potkali tři místní chlapce, kteří sem šli již podruhé přenocovat a skupina vyšetřovatelů jim nabízí, aby se k nim přidali. Během nočního vyšetřování komunikují s několika hlasy, které údajně patří lidem, kteří na Pohádce kdysi žili, a také zmiňují záhadné kroky na půdě i v okolí domu a klesání a stoupání teploty v jednom místě až o 3°C (Trinity, 2014, online).

V okolí Pohádky se nachází mimo jiné i přibližně deset kilometrů vzdálený kostel sv. Máří Magdalény u Velhartic, který byl v této práci již zmíněn. Návštěvníkům se tedy přímo nabízí spojená návštěva obou destinací, popřípadě možnost využít potencionálního spojeného organizovaného programu. V tomto

případě by se díky paranormálnímu cestovnímu ruchu mohlo dostat více pozornosti hned dvěma různým destinacím, které by tyto příjmy mohly využít k rekonstrukci a zachování historických odkazů. Pro to by bylo zřejmě nutné, aby Pohádka získala nové majitele, omezil se vstup na okolní pozemek a ideálně také vybudovala nová příjezdová cesta, či malé záchytné parkoviště v její blízkosti.

3.3.2.5 Pevnost Josefov

Dle historického souhrnu na webových stránkách pevnosti Josefov dala tomuto komplexu vzniknout nutnost pro výstavbu nových pevností, které by ochránily novou státní hranici v letech 1740-1745. Tento zdroj uvádí, že pevnost vznikala sedm let za přísného utajení, avšak veškeré stavební snahy přišly nazmar, jelikož se v Josefově již žádné boje neodehrávaly a pevnost sloužila pouze jako vězení pro zajaté Napoleonovy vojáky. I po zrušení pevnostního statutu v roce 1888 si Josefov zachoval vojenské zaměření jako posádkové město a kasárna, zbrojnice, zásobovací sklady a nemocnice zůstaly aktivní. (Pevnost Josefov, nedatováno, online)

Dále je na těchto webových stránkách uvedeno, že během první světové války sloužil Josefov a jeho blízké okolí jako rozsáhlý zajatecký tábor, ve kterém se v jednu dobu tísnilo až 38 000 zajatých vojáků, a ačkoliv se většinu vojáků podařilo umístit v jiných táborech, ke konci roku 1917 Josefov stále zadržoval přes 14 000 zajatců. Dle zde dostupných informací se v takto přelidněném táboře těžko udržovala hygiena, což opakovaně vyvolávalo epidemie například břišního tyfu nebo cholery a mimo to příliš dobře nefungovalo ani zásobování potravinami a zdejší vězni i strážé často trpěli hladu. Tyto náročné podmínky dohnaly mnoho vězňů na pokraj jejich sil, někteří hledali útěchu v umění, jiní se pokoušeli o útek, další se pokusili vzít si život. (Pevnost Josefov, nedatováno, online)

Stejný zdroj uvádí, že jako zajatecký tábor sloužil Josefov naposledy během druhé světové války, kdy zde také cvičila vojska německého Wehrmachtu. Nejvíce je však dnešní Josefov poznamenán obdobím sovětské okupace, ačkoliv většina opevňovacích prvků byla zachována dodnes, město se stále vzpomíná z jeho opuštění v 90. letech 20. století (Pevnost Josefov, nedatováno, online).

Autorka této práce navštívila prohlídkový okruh Bastion I a podzemí pevnosti Josefov několikrát, naposledy konkrétně v roce 2018. Výklad průvodce pokaždé obsahoval zajímavosti o paranormálních jevech v pevnosti, zejména o zjevení muže, o kterém se spekuluje, že může být zjevením tesařského mistra z Pardubic, který zde byl údajně oběšen za uchovávání nákresů rozestavěné pevnosti. Díky charakteru prohlídek, při kterých se návštěvníci prochází podzemními chodbami v naprosté tmě, kterou proráží pouze světlo svíček rozdáváných u vchodu, zaujímá návštěvníky všech věkových kategorií, kteří hledají neobvyklý a možná i trochu děsivý výlet.

Podzemí bylo několikrát vyšetřováno skupinou paranormálních vyšetřovatelů PVJAR (Paranormální vyšetřovatelé Jaroměř), kteří zde zaznamenali fenomén elektronického hlasu (EVP), tedy audio nahrávku nevysvětlitelných hlasů. (Chalupa, 3/2018, str.13) Tato událost společně s utrpením a smrtí mnoha zajatců udává jasný potenciál paranormálnímu cestovnímu ruchu.

Vzhledem k předchozí spolupráci objektu se skupinou PVJAR je možné zvážit vznik prohlídkového okruhu, kterého by se právě členové této skupiny mohli zúčastnit spolu s průvodcem, který podává základní historický výklad, v nočních hodinách a s pomocí jejich vybavení provádět paranormální vyšetřování přímo s návštěvníky objektu.

4 Praktická část

4.1 Základní výzkumné otázky

Výzkumné otázky a jejich podotázky, na něž odpovídá praktická část práce:

3. Jaké povědomí mají o paranormálním cestovním ruchu české destinace s potenciálem pro jeho využití?
  - Mají české destinace zájem využít paranormální cestovní ruch?
  - Zajímají se návštěvníci těchto destinací o zde se vyskytující nadpřirozené jevy?
4. Jaké povědomí mají o paranormálním cestovním ruchu a jeho předpokladech pracovníci českých turistických informačních center?
  - Jsou pracovníci českých turistických informačních center schopni zájemcům o paranormální cestovní ruch doporučit zajímavá místa v jejich okolí?
  - Dotazují se návštěvníci turistických informačních center na nadpřirozené jevy a s nimi spojená místa?
5. Jaké povědomí mají o paranormálním cestovním ruchu čeští účastníci CR se zájmem o nadpřirozeno?
  - Mají účastníci cestovního ruchu se zálibou v nadpřirozeno zájem o uvedení paranormálního cestovního ruchu do nabídky českých turistických destinací?

Otázky č. 6 až č. 13 byly ověřovány za pomoci kvantitativního výzkumu v podobě elektronických dotazníků směřovaných na danou cílovou skupinu, jejichž podrobnému popisu a výsledkům se věnuje kapitola 4.2 této práce.

4.2 Sběr informací a průběh šetření

Šetření pro praktickou část této práce probíhalo za pomoci online dotazníků, ve kterých se mísily otázky otevřené a uzavřené. Cílem těchto dotazníků bylo oslovit jak stranu nabídky, tak i poptávky po paranormálním cestovním ruchu, a navíc nestranného pozorovatele v podobě turistických informačních center, za účelem zjištění všeobecného pohledu na paranormální cestovní ruch a zájem o něj.

4.2.1 Postoje zástupců destinací s potenciálem pro využití paranormálního cestovního ruchu na území ČR

Hlavním úkolem tohoto elektronického dotazníku bylo zjistit zájem o paranormální cestovní ruch z pohledu českých destinací, které pro jeho rozvoj mají potenciál a zároveň také zhodnotit míru jejich povědomí o této formě cestovního ruchu. K tomu bylo využito jak otevřených, tak uzavřených otázek.

Dotazník byl zaslán zástupcům vybraných destinací pomocí e-mailu. Kontakt na tyto zástupce byl získán z oficiálních webových stránek daných míst, kde byly dané osoby uvedeny jako správci, či kontaktní osoby daných míst.

Celkem bylo přímo kontaktováno 54 destinací, které byly pro tento výzkum zvoleny na základě dostupných informací o legendách a pověstech o nadpřirozených jevech. Tyto legendy byly čerpány zejména z knihy Martina Stejskala, *Labyrintem míst klatých* (2011) nebo za pomoci dalších tištěných zdrojů, jako jsou vydání magazínu ENIGMA, který se na nadpřirozeno přímo zaměřuje.

List oslovených destinací s potenciálem pro využití paranormálního cestovního ruchu je následující:

Hrady a zříceniny hradů:

Hrad Bítov, Hrad Bouzov, Hrad Buchlov, Hrad Cimburk, Hrad Doubravka - Doubravská hora, Hrad Grabštejn, Hrad Houska, Hrad Hukvaldy, Hrad Kámen, Hrad Karlštejn, Hrad Kašperk, Hrad Kokořín, Hrad Kost, Hrad Křivoklát, Hrad Kunětická Hora, Hrad Landštejn, Hrad Litice nad Orlicí, Hrad Lukov, Hrad Nové Hrady, Hrad Pecka, Hrad Pernštejn, Hrad Roštejn, Hrad Rožmberk, Hrad Sovinec, Hrad Svojanov,

Hrad Švihov, Hrad Veveří, Hrad Zvíkov, Hrad a zámek Klenová, Zřícenina hradu Helfštýn, Zřícenina hradu Lichnice, Zřícenina hradu Nový Hrad, Zřícenina hradu Radyně, Zřícenina hradu Točnick, Zřícenina hradu Vítkův hrádek, Zřícenina hradu Vranov, Zřícenina hradu Žebrák

Zámky:

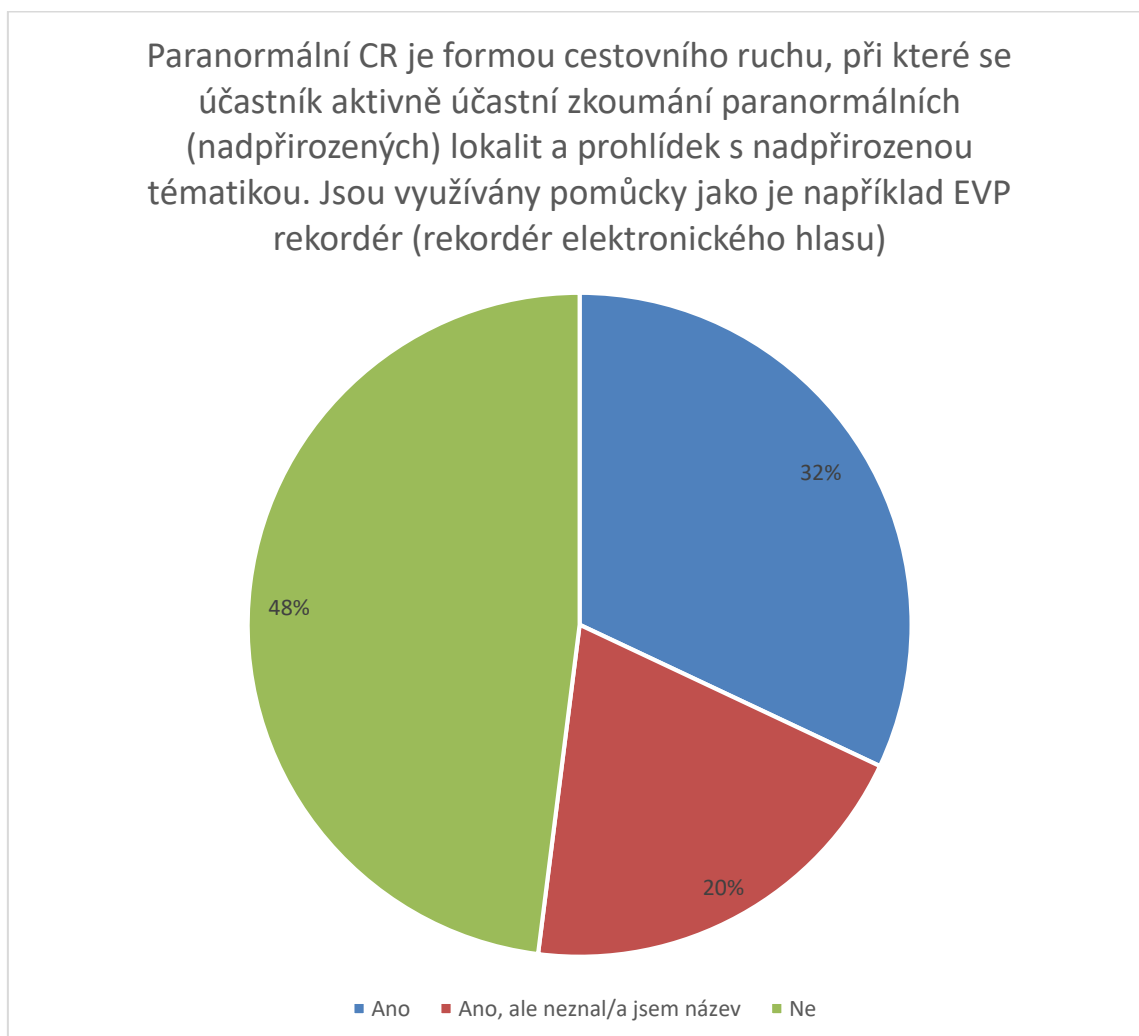
Zámek Častolovice, Zámek Červená Lhota, Zámek Červený Hrádek, Zámek Český Krumlov, Zámek Dětenice, Zámek Hrádek u Nechanic, Zámek Konopiště, Zámek Lemberk, Zámek Nový Světov, Zámek Opočno, Zámek Ploskovice, Zámek Slezské Rudoltice, Zámek Sychrov

Ostatní:

Jihlavské podzemí, Kostel Velhartice, Pevnost Josefov, Podzemní labyrint – Brno

Z těchto 54 oslovených destinací dotazník vyplnilo 25 respondentů. Na základě otázky č. 7 lze s jistotou říci, že mezi těmito destinacemi byly hrad Litice, hrad Veveří, hrad Lukov, zámek Slezské Rudoltice, hrad Houska, hrad Kokořín, zřícenina hradu Lichnice, hrad Doubravka, pevnost Josefov, zřícenina hradu Radyně, hrad Kámen, podzemní labyrint Brno (Jižní Čechy), Jihlavské podzemí, hrad Nové Hrady, zámek Hrádek u Nechanic, hrad Kost, hrad Buchlov, hrad Lipnice, hrad Landštejn, hrad Kunětická Hora, hrad Zvíkov, hrad Roštejn, hrad Bítov, zřícenina hradu Helfštýn. Jeden z dotazovaných na tuto otázku odpověděl pouze „Státní hrad“, tudíž nelze s jistotou říci, o jakou památku se jedná. Kontaktovaných státních hradů bylo vícero a může se tedy jednat o jakýkoliv státní hrad z 11, jejichž jména se v odpovědích neobjevila.

4.2.1.1 Povědomí o paranormálním cestovním ruchu mezi českými destinacemi

Obrázek 1 - Povědomí o paranormálním cestovním ruchu mezi českými destinacemi
Zdroj: vlastní zpracování

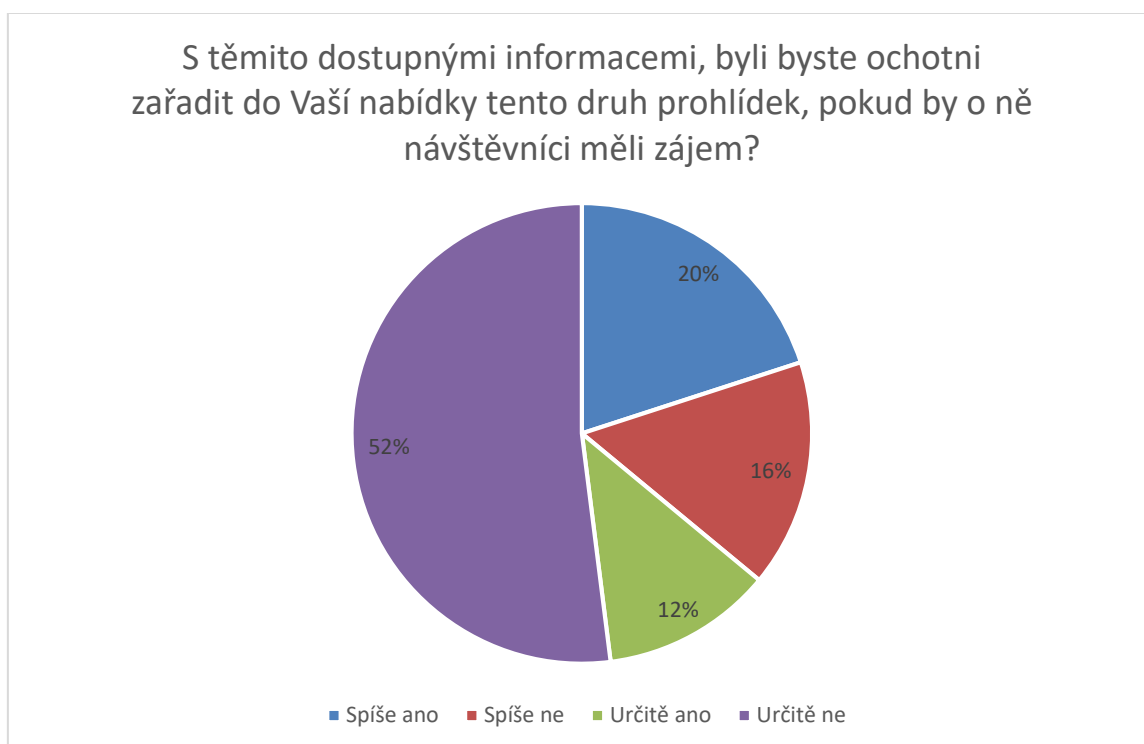
Destinace odpovídající „Ano“: hradu Lukov, hrad Houska, zřícenina hradu Lichnice, hrad Doubravka, zámek Hrádek u Nechanic, hrad Lipnice, hrad Bítov, zřícenina hradu Helfštýn

Destinace odpovídající „Ano, ale neznal/a jsem název“: hrad Litice, zámek Slezské Rudoltice, zřícenina hradu Radyně, hrad Kámen, Jihlavské podzemí

Destinace odpovídající „Ne“: hrad Veverčí, hrad Kokořín, pevnost Josefov, podzemní labyrint Brno, hrad Nové Hrady, hrad Kost, hrad Buchlov, hrad Landštejn, hrad Kunětická Hora, hrad Zvíkov, hrad Roštejn, „státní hrad“

Z této otázky vyplývá, že povědomí o paranormálním cestovním ruchu mezi těmito destinacemi není příliš silné, vzhledem k tomu, že přímo o paranormálním cestovním ruchu slyšelo pouze osm respondentů. Dalších pět o této formě cestovního ruchu vědělo, ale neznalo její název. Ostatní respondenti (12 osob) o paranormálním cestovním ruchu nikdy neslyšelo.

4.2.1.2 Ochota destinací zařadit paranormální cestovní ruch do nabídky

Obrázek 2 - Ochota destinací zařadit paranormální cestovní ruch do nabídky

Zdroj: vlastní zpracování

Destinace odpovídající „Spíše ano“: hrad Kámen, hrad Lukov, hrad Lipnice, hrad Kokořín, Jihlavské podzemí

Destinace odpovídající „Spíše ne“: hrad Houska, zámek Hrádek u Nechanic, hrad Litice, hrad Roštejn

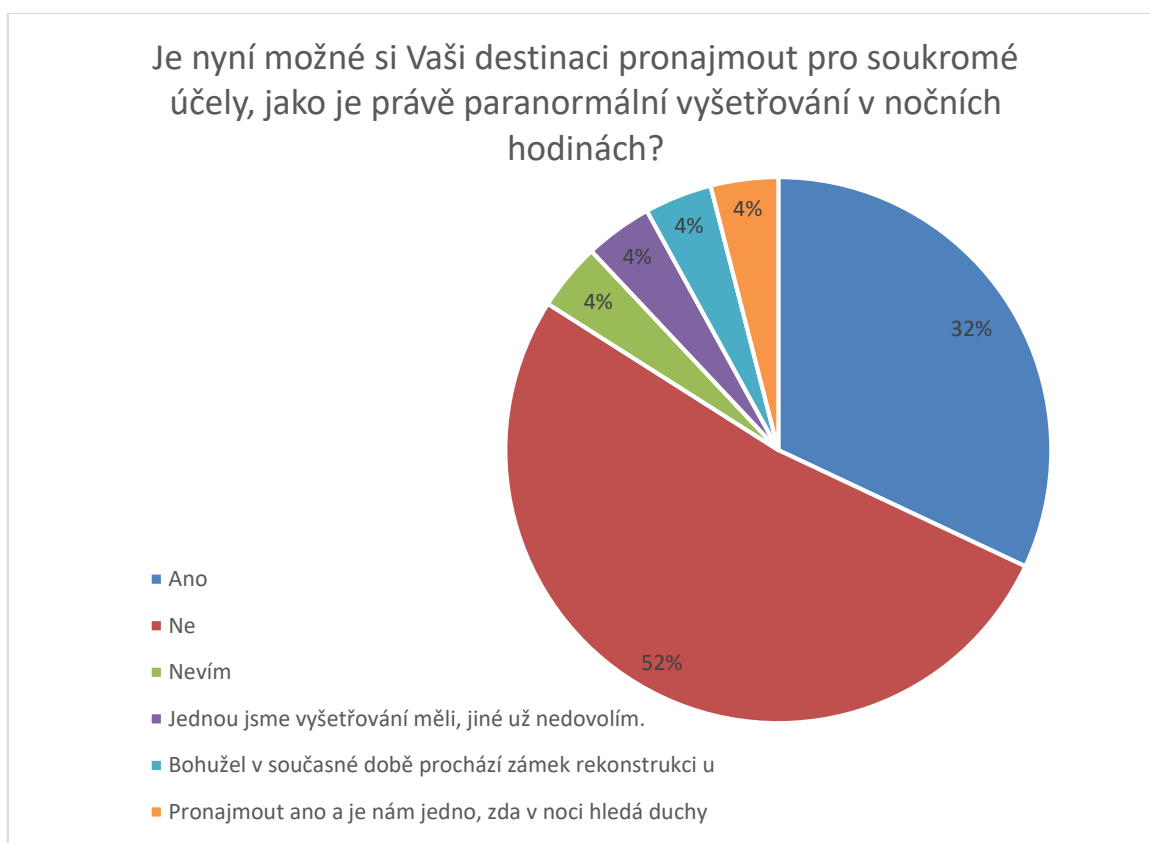
Destinace odpovídající „Určitě ano“: hrad Doubravka, zámek Slezské Rudoltice, zřícenina hradu Lichnice

Destinace odpovídající „Určitě ne“: hrad Bítov, hrad Zvíkov, zřícenina hradu Helfštýn, hrad Veveří, podzemní labyrint Brno, hrad Nové Hrady, hrad Kost, hrad

Buchlov, hrad Landštejn, pevnost Josefov, zřícenina hradu Radyně, hrad Kunětická Hora, „státní hrad“

Z celkového počtu 25 respondentů se tedy zařazení paranormálního cestovního ruchu do jejich nabídky spíše přiklání osm z nich. Dalších 13 respondentů je si jistých, že by o tuto formu cestovního ruchu rozhodně neměli zájem.

4.2.1.3 Možnost pronájmu destinací za účelem paranormálního vyšetřování

Obrázek 3 - Možnost pronájmu destinací za účelem paranormálního vyšetřování

Zdroj: vlastní zpracování

Destinace odpovídající „Ano“: hrad Lipnice, Jihlavské podzemí, hrad Houska, hrad Litice, hrad Roštejn, hrad Doubravka, zřícenina hradu Lichnice, pevnost Josefov

Destinace odpovídající „Ne“: hrad Kokořín, zámek Hrádek u Nechanic, hrad Bítov, hrad Zvíkov, zřícenina hradu Helfštýn, hrad Veverčí, podzemní labyrint Brno, hrad Nové Hrady, hrad Kost, hrad Buchlov, zřícenina hradu Radyně, hrad Kunětická Hora, „státní hrad“

Destinace odpovídající „Nevím“: hrad Kámen

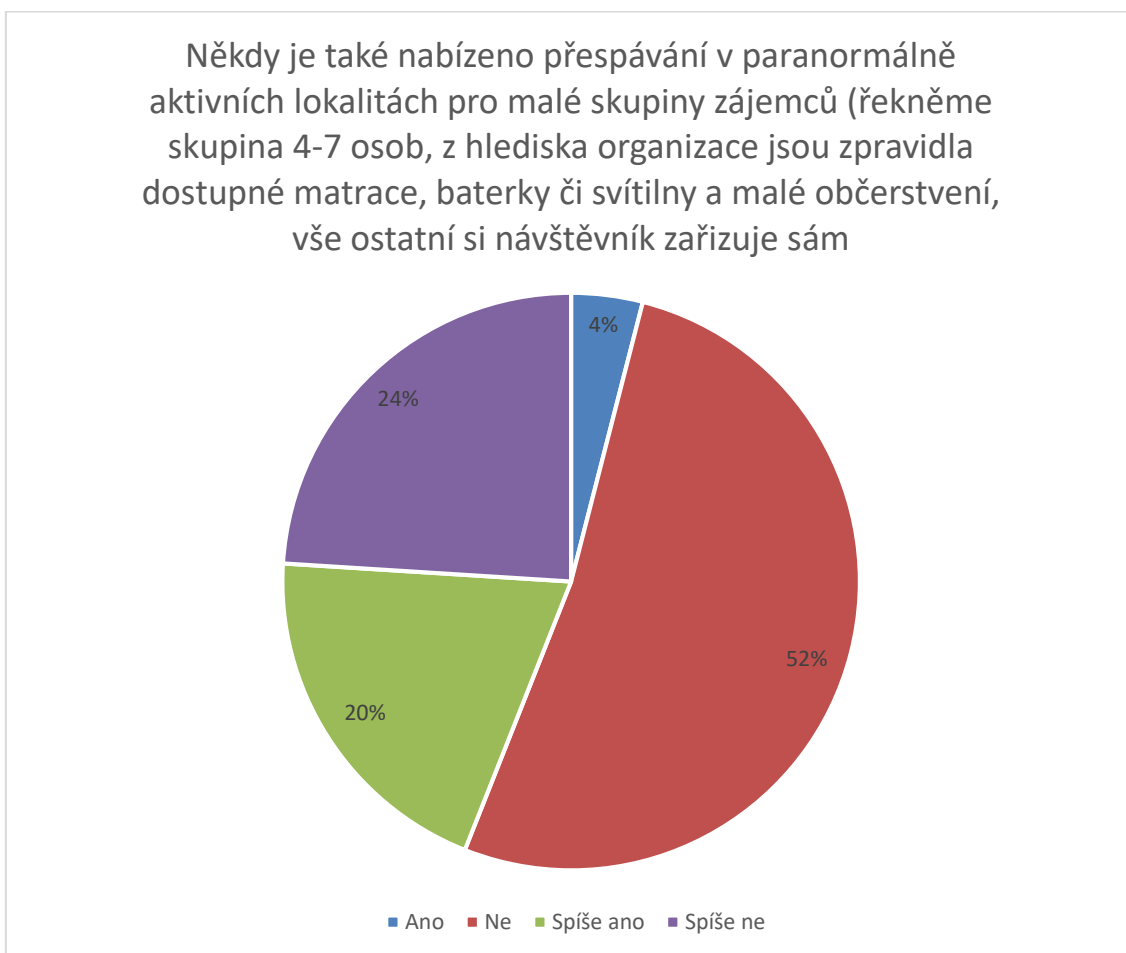
Destinace odpovídající „Jednou jsme vyšetřování měli, jiné už nedovolím.“:
hrad Landštejn

Destinace odpovídající „Bohužel v současné době prochází zámek rekonstrukcí“: zámek Slezské Rudoltice

Destinace odpovídající „Pronajmout ano a je nám jedno, zda v noci hledá duchy“: hrad Lukov

Za zmínku stojí odpověď z hradu Landštejn, která zmiňuje předešlou negativní zkušenost se skupinou paranormálních vyšetřovatelů. Lze se domnívat, že se jedná o událost z roku 2014, která je zaznamenána Ondřejem Bezouškou (Bezouška, 2014, online), kdy Landštejn navštívily dva týmy vyšetřovatelů, jedním z nichž byl právě Paranormal tým. Toto vyšetřování bylo mimo jiné také natáčeno televizí PRIMA, lze tedy pouze spekulovat, co bylo důvodem pro uvedenou odpověď, zda se jednalo o zkušenost přímo s vyšetřovacími týmy, s televizním štábem, nebo s pozorností, která se po této reportáži mohla hradu dostávat. Mohlo se také jednat o další zkušenost s jinou skupinou vyšetřovatelů, která s touto událostí nemá žádnou spojitost.

4.2.1.4 Ochota českých destinací uveřejnit nabídku paranormálního cestovního ruchu zahrnující přespání

Obrázek 4 - Ochota českých destinací uveřejnit nabídku paranormálního cestovního ruchu zahrnující přespání

Zdroj: vlastní zpracování

Destinace odpovídající „Ano“: hrad Doubravka

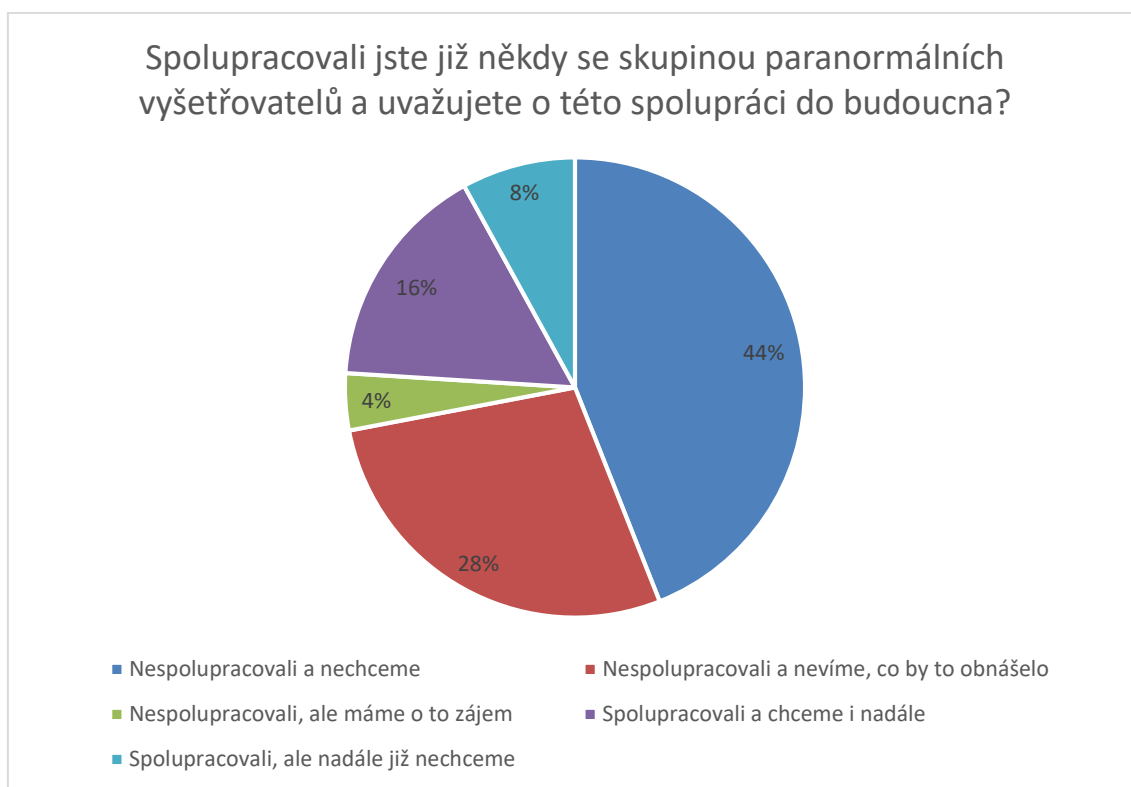
Destinace odpovídající „Ne“: zřícenina hradu Lichnice, hrad Landštejn, hrad Bítov, hrad Zvíkov, zřícenina hradu Helfštýn, hrad Veverčí, podzemní labyrint Brno, hrad Nové Hrady, hrad Kost, hrad Buchlov, zřícenina hradu Radyně, hrad Kunětická Hora, „státní hrad“

Destinace odpovídající „Spíše ano“: Jihlavské podzemí, hrad Roštejn, zámek Slezské Rudoltice, hrad Kámen, hrad Lukov

Destinace odpovídající „Spíše ne“: hrad Lipnice, hrad Houska, hrad Litice, pevnost Josefov, hrad Kokořín, zámek Hrádek u Nechanic

Obecně vzato se jedná o velmi hypotetickou otázku, jelikož uvedení takové nabídky nelze uskutečnit ze dne na den, nýbrž je třeba zajistit bezpečnost všech účastníků a popřípadě také potřebná povolení. Nicméně nápad jako takový nadchl nejvíce zástupce z hradu Doubravka a dalších pět destinací o něm smýšlí pozitivně. U některých destinací, jako je například pevnost Josefov, by se mohly objevit komplikace v podobně nedostupnosti sociálních zařízení v budově, nebo velmi komplikovaný, až nebezpečný terén. Existují tedy další, spíše organizační důvody, proč by některé destinace tento nápad mohly předem zamítnout.

4.2.1.5 Spolupráce oslovených destinací s týmy paranormálních vyšetřovatelů

Obrázek 5 - Spolupráce oslovených destinací s týmy paranormálních vyšetřovatelů
Zdroj: vlastní zpracování

Destinace odpovídající „Nespolupracovali a nechceme“: hrad Bítov, hrad Zvíkov, zřícenina hradu Helfštýn, hrad Veveří, podzemní labyrint Brno, hrad Nové Hrady, hrad Buchlov, zřícenina hradu Radyně, hrad Kunětická Hora, pevnost Josefov, „státní hrad“

Destinace odpovídající „Nespolupracovali a nevíme, co by to obnášelo“: zřícenina hradu Lichnice, hrad Roštejn, zámek Slezské Rudoltice, hrad Kámen, hrad Litice, hrad Kokořín, zámek Hrádek u Nechanic

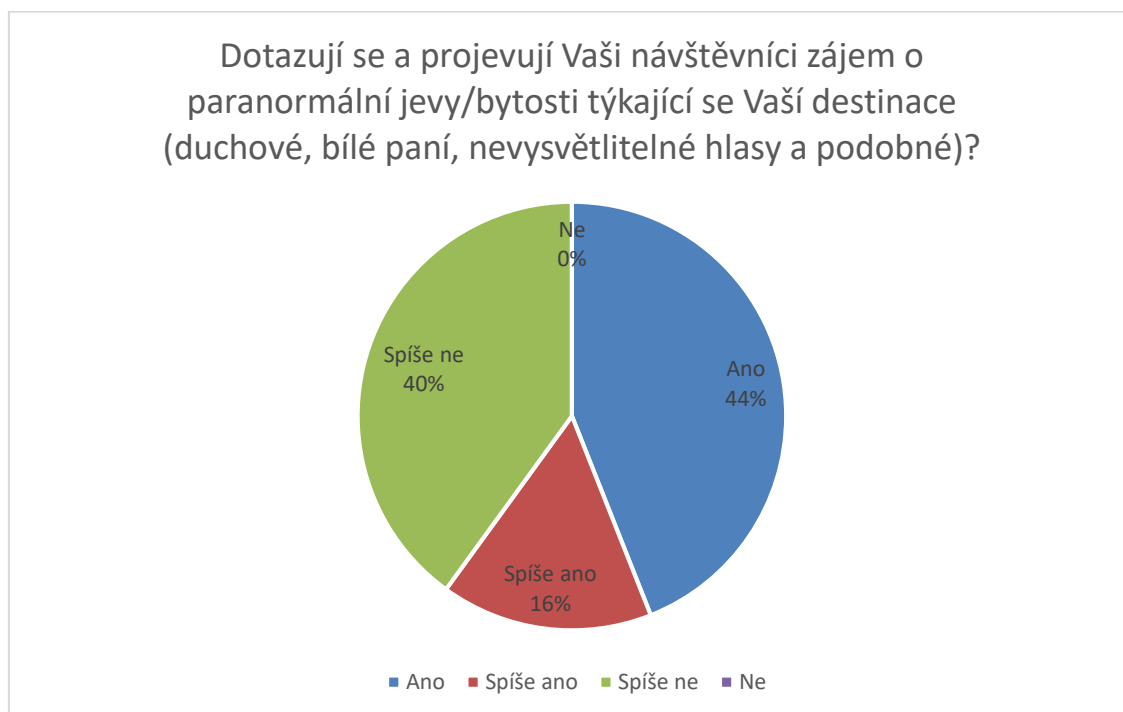
Destinace odpovídající „Nespolupracovali, ale máme o to zájem“: hrad Lukov

Destinace odpovídající „Spolupracovali a chceme i nadále“: hrad Doubravka, Jihlavské podzemí, hrad Houska, hrad Lipnice

Destinace odpovídající „Spolupracovali, ale nadále již nechceme“: hrad Landštejn, hrad Kost

Je nutno doplnit, že zřejmě kvůli tomu, že dotazník za pevnost Josefov vyplňoval zaměstnanec, nikoliv správce, byla odpověď na tuto otázku negativní, tedy nespolupracovali a nemáme o to zájem. Lze však dohledat záznamy o paranormálních vyšetřovatelích kteří navštívili tuto pevnost a pořídili zde záznamy. Jedna z těchto událostí je zaznamenána také v magazínu ENIGMA Janem Chalupou (3/2018). Je tedy možné že zaměstnanec pevnosti o těchto skutečnostech pouze nebyl informován.

4.2.1.6 Zájem návštěvníků o paranormální jevy a bytosti

Obrázek 6 - Zájem návštěvníků o paranormální jevy a bytosti

Zdroj: vlastní zpracování

Destinace odpovídající „Ano“: hrad Bítov, hrad Zvíkov, hrad Nové Hrady, pevnost Josefov, zřícenina hradu Lichnice, hrad Roštejn, zámek Slezské Rudoltice, hrad Kámen, hrad Lukov, hrad Lipnice, hrad Houska

Destinace odpovídající „Spíše ano“: zřícenina hradu Helfštýn, hrad Kokořín, zámek Hrádek u Nechanic, hrad Landštejn

Destinace odpovídající „Spíše ne“: hrad Veverčí, podzemní labyrint Brno, hrad Buchlov, zřícenina hradu Radyně, hrad Kunětická Hora, hrad Litice, hrad Doubravka, Jihlavské podzemí, hrad Kost, „státní hrad“

Destinace odpovídající „Ne“: -

Za zajímavé lze považovat to, že ačkoliv na tuto otázku některé destinace odpověděly Ano, tedy že existuje zájem o nadpřirozené jevy v jejich destinaci ze strany návštěvníků, i přes to zásadně odmítly zařazení paranormálního cestovního ruchu do své nabídky. Může se tedy jednat o osobní nelibost k tématu, či fakt, že daná destinace svou nabídku rozšířit žádným způsobem nechce.

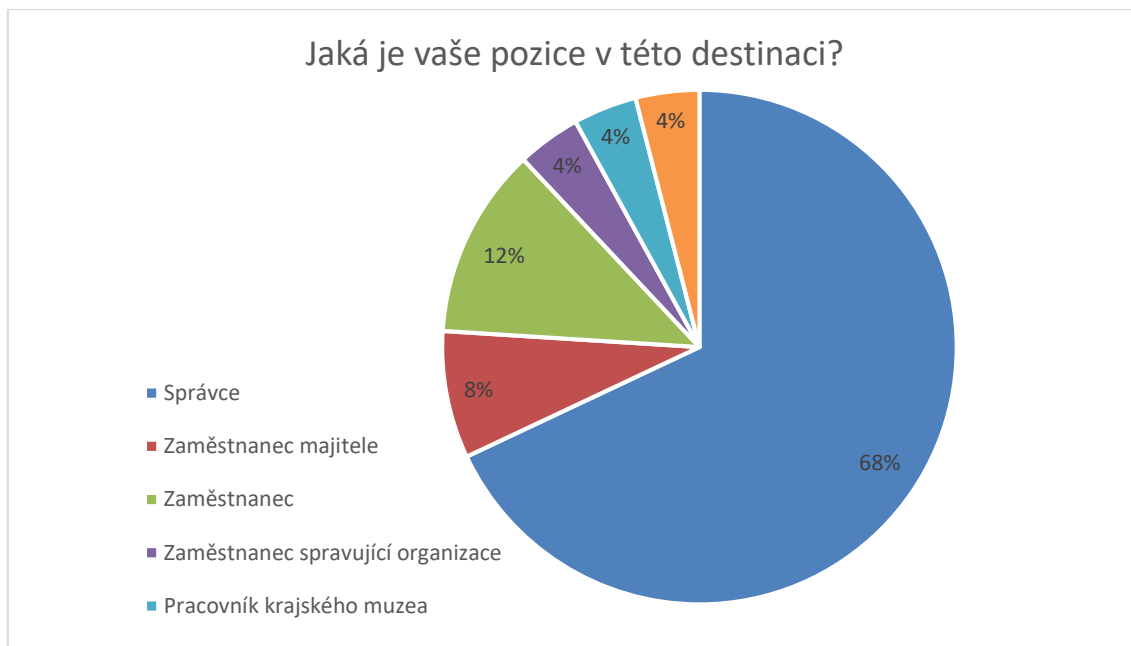
Za zmínku také stojí, že každá z oslovených destinací pozoruje zájem svých návštěvníků o toto téma, ať ve větší či menší míře.

4.2.1.7 Účastníci výzkumu

Znění otázky: Za jaké místo vyplňujete dotazník?

Jak již bylo řečeno (kapitola 4.2.1), dotazník vyplnilo celkem 25 z oslovených destinací. Jedna z těchto destinací nevedla přesný název a dotazník vyplnila pouze pod názvem „státní hrad“. Kvůli množství kontaktovaných státních hradů nebylo možné přesně určit, o jaký objekt se jedná. Abecední seznam zbylých 24 destinací je k dispozici v příloze č. 2 této práce.

4.2.1.8 Pozice respondentů v dané destinaci

Obrázek 7 - Pozice respondentů v dané destinaci

Zdroj: vlastní zpracování

Destinace odpovídající „Správce“: hrad Lukov, hrad Houska, zámek Hrádek u Nechanic, hrad Lipnice, hrad Bítov, hrad Litice, zámek Slezské Rudoltice, hrad Veveří, hrad Kokořín, podzemní labyrint Brno, hrad Nové Hrady, hrad Kost, hrad Buchlov, hrad Landštejn, hrad Zvíkov, hrad Roštejn, „státní hrad“

Destinace odpovídající „Zaměstnanec majitele“: zřícenina hradu Lichnice, hrad Radyně

Destinace odpovídající „Zaměstnanec“: Jihlavské podzemí, pevnost Josefov, zřícenina hradu Helfštýn

Destinace odpovídající „Zaměstnanec spravující organizace“: hrad Kunětická Hora

Destinace odpovídající „Pracovník krajského muzea“: Hrad Kámen

Destinace odpovídající „Předseda a statutární zástupce spolku vlastníčího kulturní památka“: hrad Doubravka

4.2.1.9 Dodatečné poznámky

Znění otázky: Děkuji Vám za Váš čas, pokud třeba, zde připojte jakékoliv dodatečné poznámky. (nepovinné)

Zde se neobjevily žádné připomínky k tématu, naopak někteří z oslovených se rozhodli autorku kontaktovat skrze e-mail, o čemž blíže hovoří kapitola 4.3 této práce.

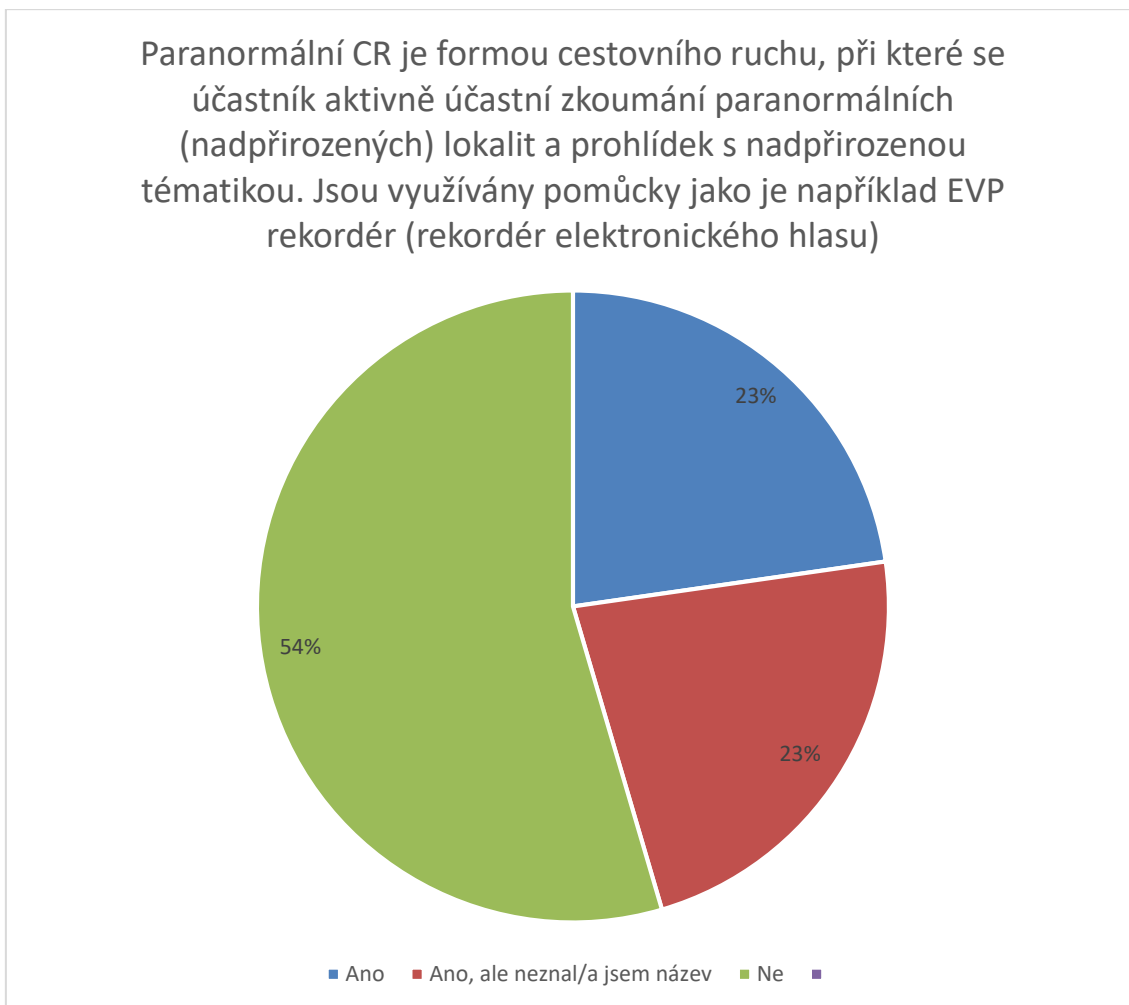
4.2.2 Postoje pracovníků českých turistických informačních center vůči paranormálnímu cestovnímu ruchu

Tento dotazník byl vyhotoven za účelem zjištění povědomí o paranormálním cestovním ruchu a destinacích, které jsou atraktivní mimo jiné také nadpřirozenými jevy, mezi pracovníky českých turistických informačních center (dále jako TIC).

Stejně jako předešlé dotazníky byl vyhotoven elektronicky a skládal se z otevřených i uzavřených otázek. Jeho šíření probíhalo podobným způsobem jako šíření dotazníků pro destinace. Za pomoci oficiálních webových stránek Asociace Turistických Informačních Center České Republiky (A.T.I.C. České Republiky, online) bylo na začátku června 2019 shromážděno 193 e-mailových kontaktů na česká turistická informační centra s regionální působností, na které byla zaslána žádost o vyplnění dotazníku.

Celkem dotazník vyplnilo 110 respondentů z řad pracovníků českých turistických informačních center.

4.2.2.1 Povědomí o paranormálním cestovním ruchu mezi pracovníky TIC

Obrázek 8 - Povědomí o paranormálním cestovním ruchu mezi pracovníky TIC

Zdroj: vlastní zpracování

Většina dotazovaných, tedy 54 % (60 osob) odpovědělo, že o paranormálním cestovním ruchu nikdy neslyšeli. 23 % respondentů (25 osob), pak odpovědělo, že o něm slyšeli, ale neznali jeho název a stejný počet respondentů odpověděl, že paranormální cestovní ruch znají.

4.2.2.2 Zájem návštěvníků TIC o místa spojená s nadpřirozenými jevy

Obrázek 9 - Zájem návštěvníků TIC o místa spojená s nadpřirozenými jevy

Zdroj: vlastní zpracování

Celkem 95 % respondentů (105 osob) odpovědělo, že se jejich návštěvníci na místa spojená s nadpřirozenými jevy spíše neptají. Zbýlých 5 % respondentů (5 osob), kteří odpověděli, že se jejich návštěvníci na dané jevy spíše dotazují jsou ze čtyř různých turistických oblastí. Dva se řadí do Středních Čech a poté pokaždé jeden z regionu Jižní Čechy, Severozápadní Čechy a Jižní Morava. Je možné, že se návštěvníci těchto informačních center ptají na některé ze známějších lokalit, které se v těchto oblastech nachází. Mezi ně patří například hrady Karlštejn a Křivoklát (Střední Čechy), Kostel ve Velharticích, statek Pohádka a zámek v Českém Krumlově (Jižní Čechy), hrad Střekov a památník Terezín (Severozápadní Čechy) a Kostnice u sv. Jakuba nebo podzemní labyrint v Brně (Jižní Morava).

Lze spekulovat o tom, jak moc se lidé na informační centra spoléhají, mluvíme-li o místech spojených s nadpřirozenými jevy. Je pravděpodobné, že si informace zjišťují sami zejména za pomoci internetu či jiných médií (o čemž vypovídá také otázka č. 8 z dotazníku určeného veřejnosti). Změna v tomto trendu by teoreticky vzato mohla nastat, pokud by se tyto destinace danými jevy více

prezentovaly a tím pádem by existovaly i specializované propagační materiály, které by mohly mít k dispozici daná informační centra v oblasti a tím pádem by se zvýšila i informovanost jejich zaměstnanců. Na místě by mohla být i brožura průvodce po těchto místech a památkách, která by obsahovala informace na toto téma z celé České Republiky a byla by tedy k dostání ve všech informačních centrech.

4.2.2.3 Otázka 3 - Jaké destinace či atraktivity z okruhu působnosti vašeho pracoviště byste doporučili zájemcům o nadpřirozené jevy?

Celkem 34,5 % dotazovaných (38 osob) nedokázalo uvést žádné zajímavé lokality či atraktivity z okruhu jejich pracoviště, které by mohly být zajímavé pro zájemce o nadpřirozeno.

Lokality uvedené zbylými dotazovanými jsou rozřazeny dle oblasti pracoviště dotazovaných. Byly zde zařazeny i méně konkrétní odpovědi, jelikož autorka předpokládá, že při osobní komunikaci s klientem by daný pracovník byl schopný doporučení dále rozvést, například na konkrétní hrady či zámky.

Českolipsko a Jizerské hory:

česko-polské pomezí Krkonoš, hrad Houska, Kostel Panny Marie U Obrázku, Martinská stěna, Rychnovské podzemí

Český Ráj:

Bradlec, Zebín, sv. Anna (Ostružno)

Jižní Čechy:

Podzemní prostory v Prachaticích, Studánka Eleonorka, Poutní místo Klokoty, kamenný kruh u Burkováku, Třeboň

Jižní Morava:

Býčí skála (zmíněno dvakrát), hrad Cimburk, hrad Pernštejn, jeskyně na Turoldu, zámek Mikulov, zříceniny hradů Dívčí hrady a Sirotčí hrádek, hradiska nad obcemi Kněždub a Javorník, zbytky hradu u obce Suchov, zaniklé vesnice u obcí

Kněždub a Blatnice pod Svatým Antonínkem, místo po pádu meteoritu u obce Vnorovy

Jeden z respondentů zde odpovídá že v okolí jeho pracoviště se tyto jevy nevyskytují.

Královéhradecko:

Alej mrtvých na bojišti bitvy 1866 na Chlumu, Pekelské údolí, Pevnost Josefov – podzemní chodby (zmíněna dvakrát), Ruská nemocnice a hřbitov v Josefově, Královehradecké hrady a zámky, Státní zámek Náchod

Jeden z respondentů z této oblasti odpovídá „žádné“.

Krkonoše a Podkrkonoší:

Kaple, kostely, hrobky, hřbitov, sluneční kameny

Pět z respondentů z tohoto regionu o žádných vhodných místech neví.

Plzeňsko a Český Les:

Čertovo břemeno u Libákovíc, Světce u Tachova, hrad Přimda, Vlčí Hora, Stříbro – štola Poklop, kostel v Lukové, vrch Žďár

Severní Morava a Slezsko:

Čertí mlýny – Gírová hora, Velká Čantoryje – slíci slezští rytíři, evangelický hřbitov v Karviné-Dolech, Slezskoostravský hrad, hrad Starý Jičín, jeskyně Radhošť, piaristický klášter v Příboře, Rybníky, stará škola Štramberk, bývalá psychiatrická léčebna pro děti Ostravice, Zámek Žerotínů ve Valašském Meziříčí

Sedm respondentů z tohoto regionu o žádných vhodných místech neví.

Severozápadní Čechy:

Šluknovský zámek, zámek Lipová, Karlovo údolí, Plynárna Hřensko, hrad Hněvín, zámek Jezeří, památník obětem 2. světové války, hrad Střekov (zmíněn dvakrát), středověké popraviště u Větruše, chrám v Panenském Týnci, Terezián (zmíněn dvakrát), hrad Blansko, zámek Větruše, zámek Klášterec nad Ohří (zmíněn dvakrát), dům č.p. 10 (zmíněn dvakrát), galerie a TIC které bývalo vězením

Tři respondenti z tohoto regionu o žádných vhodných místech neví.

Střední Čechy:

Kostely, hřbitovy, svědecké vrchy, hrad Konopiště, zámek Jemniště, hrad Český Šternberk, podzemí sázavského kláštera, Šiberný vrch

Tři z respondentů z tohoto regionu o takových místech v okolí neví. Jeden z respondentů odpověděl, že by takovým návštěvníkům doporučil návštěvu psychiatrické nemocnice, což autorka shledává jako značně nevhodnou reakci, zejména zvažíme-li, že přichází ze strany pracovníka turistického informačního centra.

Střední Morava a Jeseníky:

Zde jeden z respondentů odpovídá všeobecně „*zámky, hrady*“, zbylí tři o podobných místech v okolí neví.

Východní Čechy:

Hrad Svojanov, zřícenina hradu Lichnice, magnetický kopec, bývalé keltské oppidum České Lhotice, Viktorčín splav, zámek Litomyšl, zříceniny a hrady, židovský hřbitov

Osm z respondentů z tohoto regionu o žádných vhodných místech neví.

Východní Morava:

Čertův mlýn (Kněhyně), hrad Buchlov (zmíněn dvakrát), hvězdárna, zámek Holešov, hrad Lukov, kopec Hradisko

Tři z respondentů z tohoto regionu o žádných vhodných místech neví.

Vysočina:

Zámek Velké Meziříčí, Číhoštský kostel, hrad Lipnice, hrad Pernštejn, podzemí Jihlava, Šibeniční vrch, zámek Telč

Všeobecně zde jeden z respondentů zmiňuje pověst o bílé paní a další o hýkalovi.

Dva z respondentů z tohoto regionu o žádných vhodných místech neví.

Západočeské lázně:

Flaschnerova skála, šibeniční vrch v Horním Slavkově, penzion Nimrod

Dva z respondentů z tohoto regionu o žádných vhodných místech neví.

4.2.2.4 Otázka 4 - Napadají vás nějaká další místa (území celé ČR) která by mohla využít paranormální cestovní ruch jako svůj produkt?

Celkem 54,5 % z dotazovaných (60 osob) žádná další místa která by byla vhodná pro uskutečnění paranormálního cestovního ruchu nenapadla ani obecně. Jeden z dotazovaných uvedl: „Nikdy jsem nedostala dotaz v tomhle tom směru, takže jsem se nikdy o tyto místa nezajímala.“

Dalších 15,4 % z dotazovaných (17 osob) na tuto otázku uvedla velmi obecnou odpověď o českých hradech, zámcích, hřbitovech, bojištích a podobných místech. Jednou z odpovědí byla tato: „*Většina klášterů, hřbitovů, zámků, hradů apod. - stačí příběh...*“

Mezi konkrétně zmíněné destinace patří:

Zmíněno třináctkrát: Hrad Houska

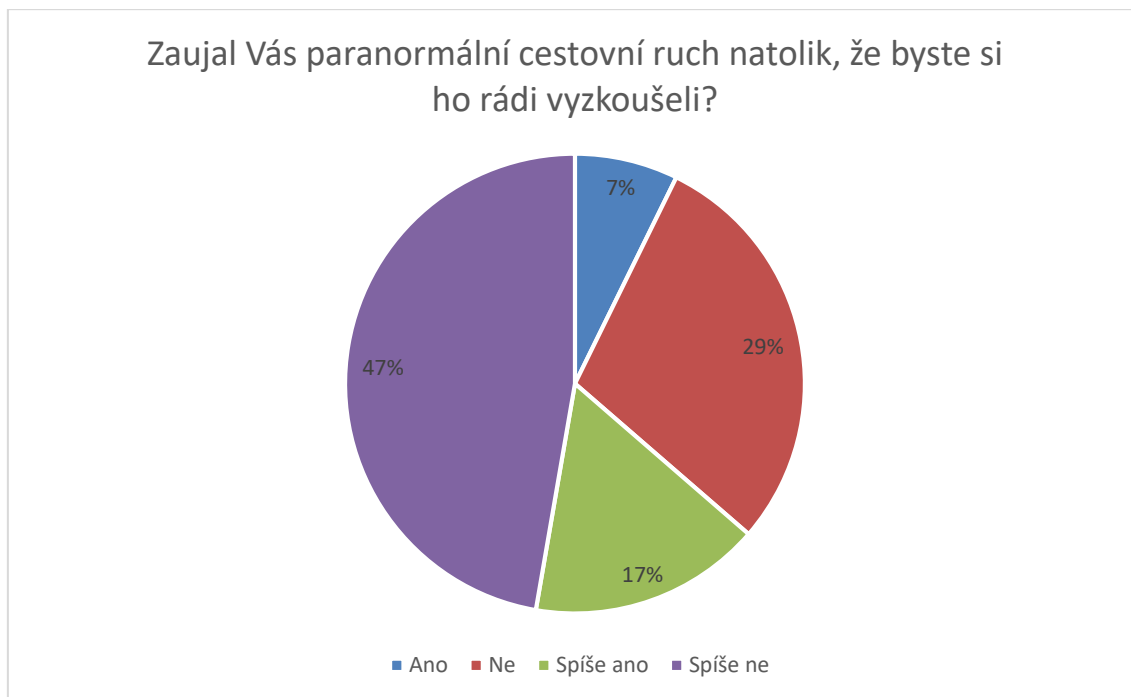
Zmíněno pětkrát: Jihlavské podzemí

Zmíněno třikrát: Hrad Svojanov

Zmíněno dvakrát: Hrad Kost, Pražský hrad, Chrám v Panenském Týnci 2x, Hřbitov bláznů v pražských Bohnicích, Terezín, Doly Amerika

Zmíněno jednou: Branišovský Les, Kostnice v Brně, Hrubý Rohozec, Český Krumlov, Peklo u Nového Města nad Metují, Blaník, Hrad Zvíkov, propast Macocha, 9 křížů u Lesní Hluboké, hrad Rožmberk, Andělská Hora, skalky skřítků v Dubině

4.2.2.5 Zájem pracovníků TIC o paranormální cestovní ruch

Obrázek 10 - Zájem pracovníků TIC o paranormální cestovní ruch

Zdroj: vlastní zpracování

29 % respondentů (32 osob) si je jistá, že by o paranormální cestovní ruch neměli zájem. Dalších 47 % (52 osob) odpovědělo, že by ho spíše vyzkoušet nechtěli.

17 % respondentů (18 osob) by o účasti na paranormálním cestovním ruchu přemýšlelo kladně a 7 % (8 osob) si je jistých, že by ho vyzkoušeli. Tito respondenti pracují pro TIC v regionech Krkonoše a Podkrkonoší (4 osoby), Severní Morava a Slezsko (3 osoby), Severozápadní Čechy (3 osoby), Střední Čechy (3 osoby), Východní Morava (2 osoby), Jižní Morava (2 osoby), Královéhradecko (2 osoby), Východní Čechy (2 osoby), Českolipsko a Jizerské Hory, Jižní Čechy, Český Ráj, Vysočina a Západočeské lázně.

4.2.2.6 Otázka 6 - Pod jakou oblast spadá Vaše pracoviště?

Pro tuto otázku byla Česká republika rozdělena do oblastí dle mapy zveřejněné online na stránkách Czech Tourism (viz příloha č. 4)

Počet vyplněných dotazníků dle oblastí:

Východní Čechy 16x

Severní Morava a Slezsko 15x

Severozápadní Čechy 13x

Vysočina 10x

Východní Morava 9x

Střední Čechy 8x

Jižní Morava 7x

Krkonoše a Podkrkonoší 6x

Královéhradecko 6x

Západočeské lázně 5x

Českolipsko a Jizerské Hory 4x

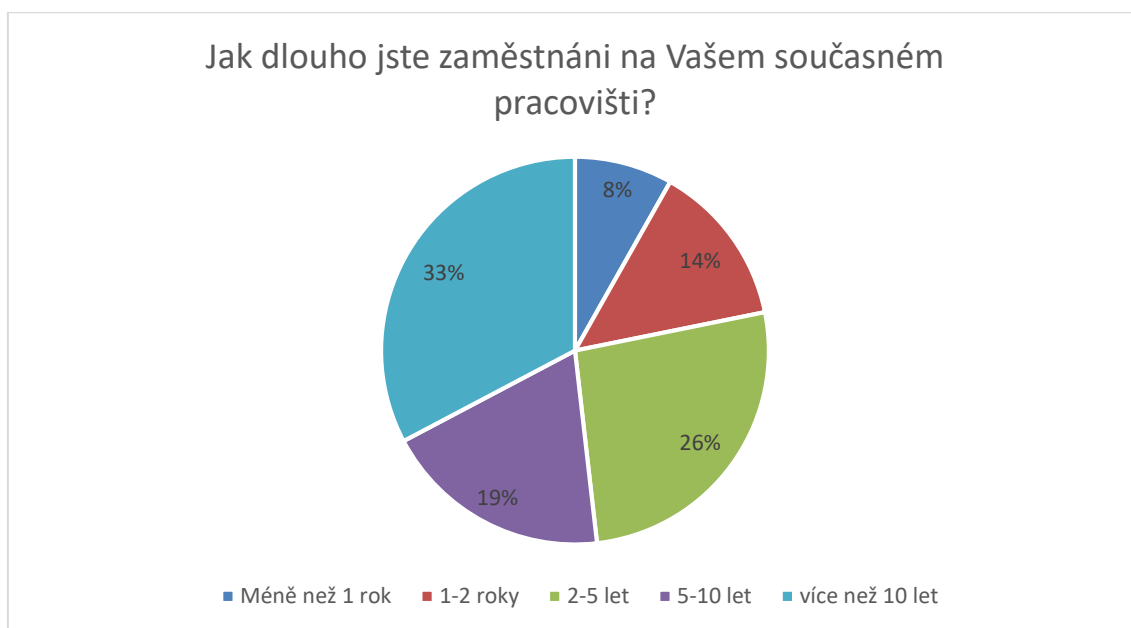
Střední Morava a Jeseníky 4x

Jižní Čechy 3x

Plzeňsko a Český Les 3x

Český Ráj 1x

4.2.2.7 Doba zaměstnání na pracovní pozici v TIC

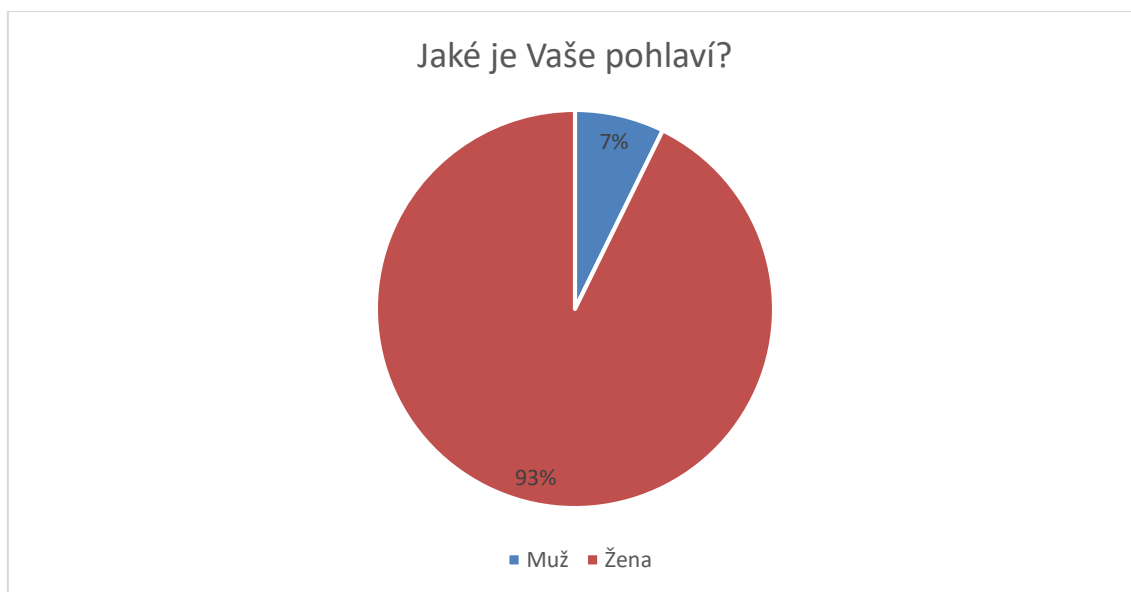

Obrázek 11 - Doba zaměstnání na pracovní pozici v TIC

Zdroj: vlastní zpracování

33 % (36 osob) pracuje na stejném TIC více než 10 let. Druhou nejpočetnější skupinou (26 %, tedy 29 osob) jsou lidé, kteří zde pracují 2 až 5 let. Následují ti, kteří mají toto zaměstnání 5 až 10 let (19 %, tedy 21 osob) a na dvou nejnižších hodnotách jsou ti, kteří zde pracují 1 až 2 roky (14 %, tedy 15 osob) nebo méně než 1 rok (8 %, tedy 9 osob).

4.2.2.8 Pohlaví respondentů z řad zaměstnanců TIC

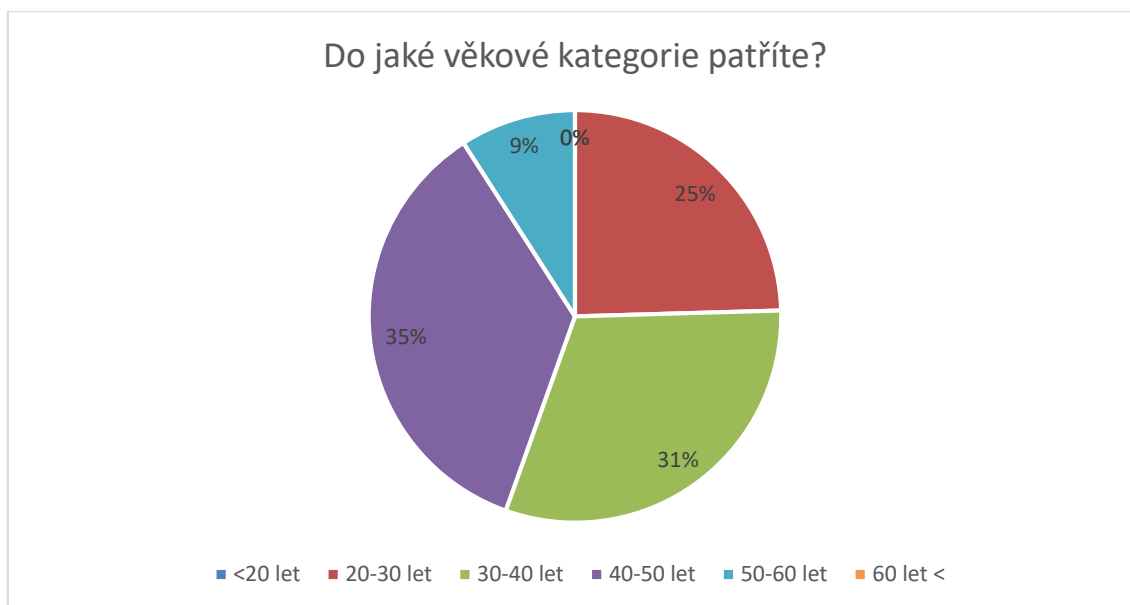
Obrázek 12 - Pohlaví respondentů z řad zaměstnanců TIC

Zdroj: vlastní zpracování

93 % respondentů (102 osob) bylo žen a pouhých 7 % (8 osob) bylo mužů.

4.2.2.9 Věkové rozpětí respondentů z řad pracovníků TIC

Obrázek 13 - Věkové rozpětí respondentů z řad pracovníků TIC

Zdroj: vlastní zpracování

35 % (39 osob) je ve věkovém rozpětí 40 až 50 let. Druhou nejpočetnější skupinou jsou respondenti v rozmezí 30 až 40 let věku (31 %, tedy 34 osob). 25 % respondentů (27 osob) je mezi 20 až 30 lety. Dotazníku se nezúčastnil nikdo mladší 20 let nebo starší 60 let.

4.2.2.10 Dodatečné poznámky

Znění otázky: Děkuji Vám za Váš čas, pokud třeba, zde připojte jakékoliv dodatečné poznámky. (nepovinné)

Mezi zajímavé poznámky respondentů lze uvést například osobní zkušenost s cestováním za nadpřirozenými jevy jednoho z nich: „Sami s rodinou cestujeme po místech se zajímavými pověstmi a historií i spojenými se zvláštními jevy v ČR i v zahraničí“. Jedná se od odpověď ženy z oblasti Jižních Čech, která na otázku, zda ji paranormální cestovní ruch zaujal a chtěla by ho vyzkoušet odpověděla ano.

Jeden z respondentů zde poznamenal: „Tento druh CR znám pod názvem Dark tourism - černý turismus“. Z toho bohužel vyplývá také to, že je složité mezi lidmi, kteří se o danou problematiku příliš nezajímají, tyto dva pojmy rozlišit a mohou splynout v jeden.

4.2.3 Postoj české veřejnosti se zájmem v nadpřirozenu vůči paranormálnímu cestovnímu ruchu

Tento dotazník byl vyhotoven za účelem zjištění zájmu o paranormální cestovní ruch a postoji vůči němu ze strany veřejnosti, konkrétně veřejnosti, která se již o nadpřirozené jevy ve svém volném čase (či profesně) zajímá. Z tohoto důvodu byla veřejnosti oslovena za pomoci skupin na sociální síti Facebook, zaměřených právě na nadpřirozené a nevysvětlitelné jevy.

Seznam názvů těchto skupin je následující:

Duchové, záhady a vše kolem

Paranormální jevy, duchové a nadpřirozeno

Záhady&Tajemno&Vraždy

Nevysvětlitelné úkazy, duchové a UFO

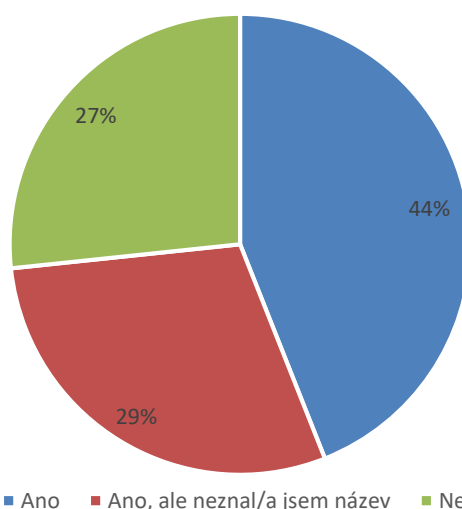
Duchové, Historie, Psychologie a záhady do znakového jazyka v ČR/SVK

Díky tomu, že zadané téma oslovilo také jednoho z členů spolku Paranormal tým z.s., který aktivně vyhledává paranormální jevy a snaží se komunikovat s entitami, Ondřeje Bezoušku, byl dotazník s jeho pomocí publikován také na jejich oficiální Facebookové stránce s názvem Paranormal tým (viz příloha č.6).

Celkem na tento dotazník odpovědělo 75 respondentů různých věkových kategorií, vzdělání a zaměstnání, které spojuje zájem o nadpřirozené jevy.

4.2.3.1 Povědomí o paranormálním cestovním ruchu mezi veřejností

Paranormální CR je formou cestovního ruchu, při které se účastník aktivně účastní zkoumání paranormálních (nadpřirozených) lokalit a prohlídek s nadpřirozenou tematikou. Jsou využívány pomůcky jako je například EVP rekordér (rekordér elektronického hlasu)

Obrázek 14 - Povědomí o paranormálním cestovním ruchu mezi veřejností

Zdroj: vlastní zpracování

Téměř polovina dotazovaných (44 %, 33 osob) uvedla, že o této formě cestovního ruchu vědí a znali i její název. Dalších 29 % dotazovaných (22 osob) uvedlo, že o tomto typu cestování vědí, ale neznali jeho název. Lze to považovat za důkaz toho, že lidé, kteří se o nadpřirozeno a paranormální jevy aktivně zajímají již z velké části o paranormálním cestovním ruchu slyšeli, pravděpodobně ze zahraničních zdrojů.

4.2.3.2 Povědomí o místech naplňujících předpoklady paranormálního cestovního ruchu

Znění otázky: Předpokladem pro využití PCR v destinaci je existence nadpřirozených jevů, pověstí o nich a související historie (předchozí úmrtí apod.). Napadají Vás nějaká místa (na území ČR), která by mohla využít paranormální cestovní ruch jako svůj produkt, ale prozatím ho nenabízejí?

Jednalo se o povinnou otevřenou otázku. Pět respondentů (6,6 % z celkového počtu respondentů) odpovědělo, že je specifické destinace nenapadají, namísto toho zmínili obecně české hrady a zámky, či hřbitovy a bojiště. 29 dotazovaných (38,6 % z celkového počtu respondentů) odpovědělo, že je žádné takové destinace na našem území v daný moment nenapadají. Další čtyři dotazovaní (5,3 %) na tuto otázku odpověděli pouze „ano“ bez uvedení konkrétních destinací.

Mezi nejvíce jmenovaná konkrétní místa pak patřil hrad Houska (zmíněno sedmkrát), Jihlavské podzemí (zmíněno pětkrát), Branišovský les neboli Les Bor (zmíněno šestkrát), hřbitov bláznů v Bohnicích (zmíněno třikrát) nebo Terezín, hrad Trosky a kostnice v Kutné Hoře (zmíněno dvakrát).

Mezi destinace, které byly zmíněny pouze jednou patří Památník Lidice, penzion Nimrod, zámek Jezeří, zřícenina hradu Dívčí Kámen, jeskyně Býčí skála, Lomy Malá a Velká Amerika, hrad Špilberg, zámek Červený Hrádek, hospital Kuks, pevnost Josefov, hrad Pecka, statek Pohádka, hřbitov ve Velharticích, zřícenina hradu Lanšperk, zřícenina hradu Hazmburk, město Český Dub, hájenka mezi Jaroměří a Trutnovem. Mezi odpověďmi byl také „hřbitov sebevrahů“, autorce se však nepodařilo zjistit, o jaké místo na našem území by se mohlo jednat.

4.2.3.3 Povědomí o místech, která paranormální cestovní ruch nabízí na území ČR

Znění otázky: Navštívili jste někdy místa, která tyto služby nabízí na území ČR? Která? Pokud ne, otázku přeskočte.

Jednalo se o otevřenou nepovinnou otázku. 16 respondentů (21,3 % z celkového počtu respondentů) odpovědělo ano a 12 z nich (16 % z celkového počtu respondentů) uvedlo konkrétní místa, která navštívili za účelem seznámení s jejich pověstmi o nadpřirozenu. Ačkoliv se některá z těchto míst těmito záhadami a pověstmi prezentují, žádné z nich nenabízí program, který by naplňoval podstatu paranormálního cestovního ruchu.

Mezi jmenované patří kostnice v Kutné Hoře, Jihlavské podzemí, hrad Svojanov, hrad Houska, hrad Špilberk, nebo Bohnický hřbitov.

Jeden z dotazovaných poznamenal, že se paranormálního cestovního ruchu účastnil samostatně, nikoliv organizovaně, lokalita však nebyla uvedena.

Jako další zajímavou odpověď lze uvést: „Ano, jako spolek Paranormal tým z.s. jsme navštívili několik míst, která si propagaci zakládají na tom, že tam má či může strašit: Nový zámek u Lanškrouna, Prague Fear House Bar, hrad Houska“

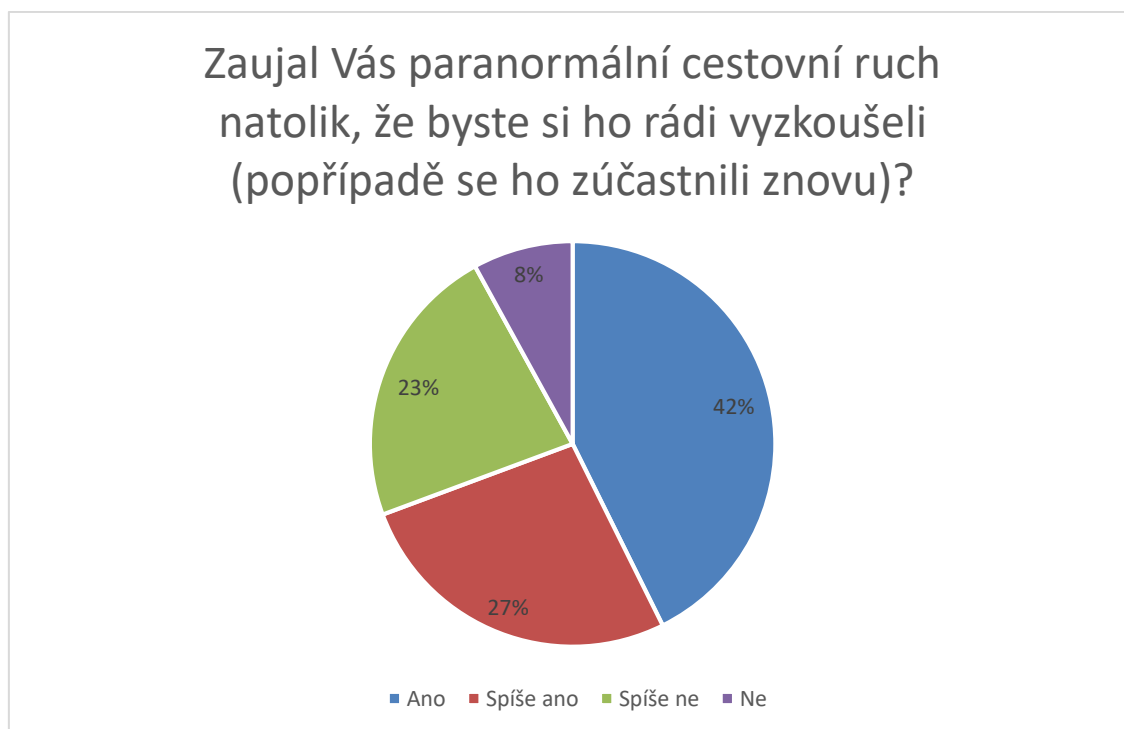
4.2.3.4 Povědomí o místech, která paranormální cestovní ruch nabízí ve světě

Znění otázky: Navštívili jste někdy místa, která tyto služby nabízí kdekoliv se světě? Která? Pokud ne, otázku přeskočte.

Jednalo se o otevřenou nepovinnou otázku, na kterou kladně odpovědělo osm z dotazovaných (10,6 % z celkového počtu respondentů). Jimi uvedené destinace byly polský koncentrační tábor Osvětim, rumunský hrad Bran, vídeňské katakomby, jeskynní komplex na Filipínách, Edinburský hrad, oblast 51 v Nevadě a dům v newyorském Amityville.

Většina těchto destinací splňuje spíše kritéria pro temný cestovní ruch, jelikož se zde nepořádají žádné paranormální prohlídky, které by zahrnovaly vyšetřování daných jevů. Je však možné, že toto vyšetřování provedli návštěvníci na vlastní pěst. To by bylo možné například v koncentračním táboře v Osvětimi, kde se návštěvníci pohybují volně a mnohdy bez přítomnosti průvodce.

4.2.3.5 Otázka 5 – Zájem veřejnosti o paranormální cestovní ruch

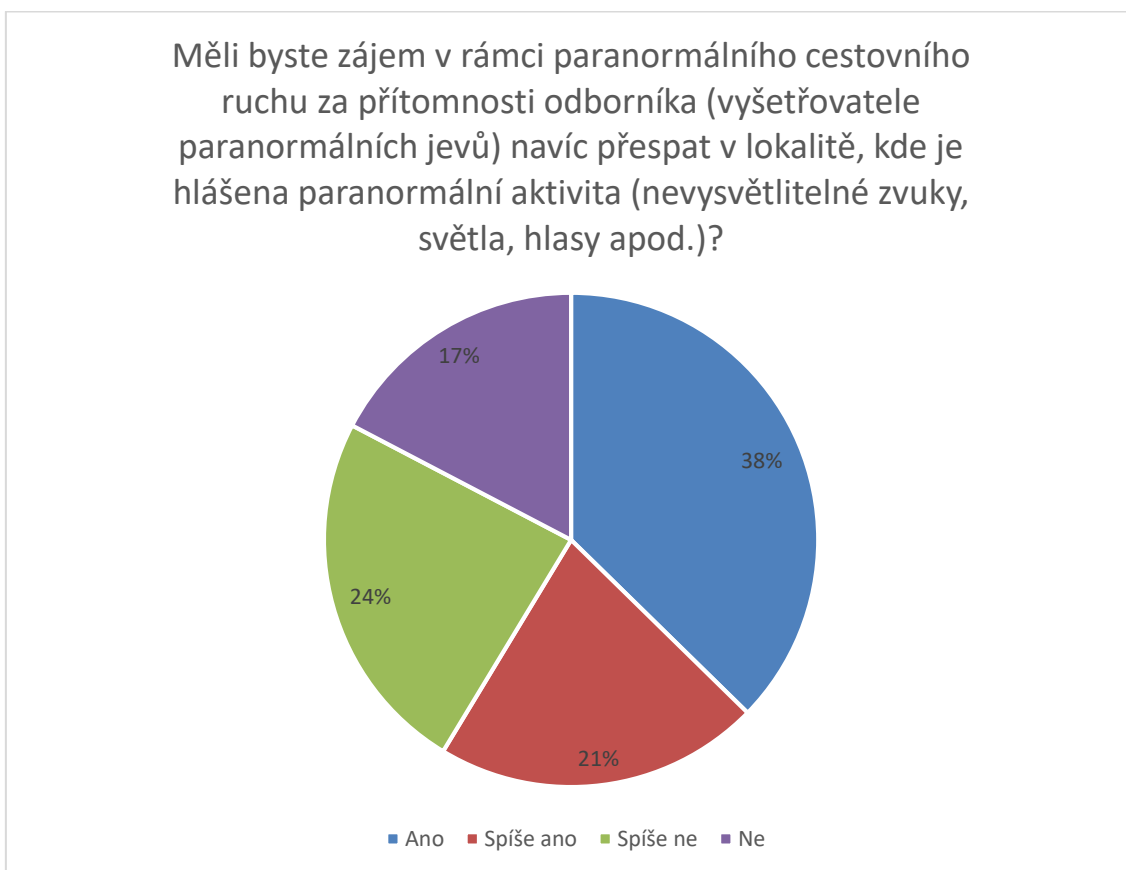
Obrázek 15 - Zájem veřejnosti o paranormální cestovní ruch

Zdroj: vlastní zpracování

Více jak polovina z dotazovaných, konkrétně 69 % (52 osob, z čehož 32 odpovídá „Ano“), je přikloněna jejich osobní účasti na paranormálním cestovním ruchu. Dalších 23 % dotazovaných (17 osob) na tuto otázku odpověděla „Spíše ne“ a 8 % dotazovaných (6 osob) si je jistých, že by o nabídku paranormálního cestovního ruchu nemělo zájem. Důvody pro tuto reakci mohou být různé, avšak z odpovědí na některé otevřené otázky vyplývá to, že někteří z dotazovaných mají vůči těmto destinacím respekt, nebo jim může připadat tento druh prohlídek nemorální.

Pro příklad takových odpovědí lze uvést reakci na otázku č. 2 „(...) *Napadají Vás nějaká místa (na území ČR), která by mohla využít paranormální cestovní ruch jako svůj produkt, ale prozatím ho nenabízejí?*“, na kterou jeden z dotazovaných odpověděl následovně: „*Hřbitov sebevrahů, ale není dobré do těchto věcí štourat*“. Tento respondent na otázku č. 5 odpověděl, že by o paranormální cestovní ruch spíše neměl zájem. Na základě těchto dvou odpovědí lze usoudit, že tento konkrétní respondent má z nadpřirozených jevů respekt a raději by se této problematice osobně příliš nepřibližoval, ačkoliv ho zajímá.

4.2.3.6 Zájem veřejnosti o přespání v dané lokalitě v rámci paranormálního cestovního ruchu

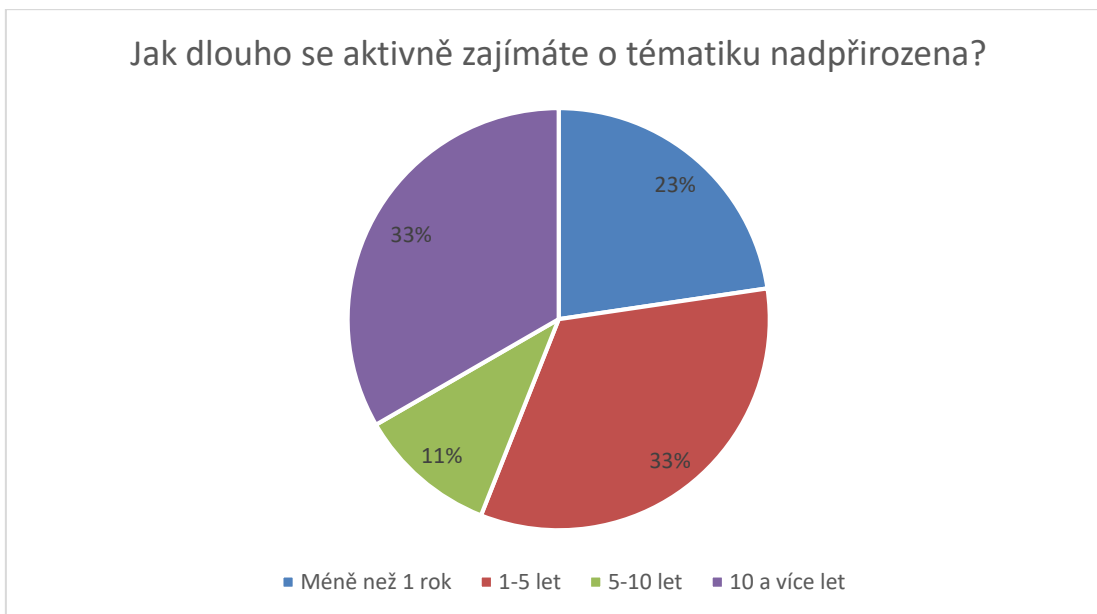

Obrázek 16 - Zájem veřejnosti o přespání v dané lokalitě v rámci paranormálního cestovního ruchu

Zdroj: vlastní zpracování

V porovnání s předchozí otázkou je patrný úbytek kladných odpovědí, těch je nyní o 10 % méně, tedy 59 % z dotazovaných (celkem 44 osob). Naopak počet respondentů, kteří jsou zásadně proti účasti na podobné události se zvýšil na 17 % (13 osob).

4.2.3.7 Doba, po kterou se respondenti z řad veřejnosti věnují nadpřirozenu

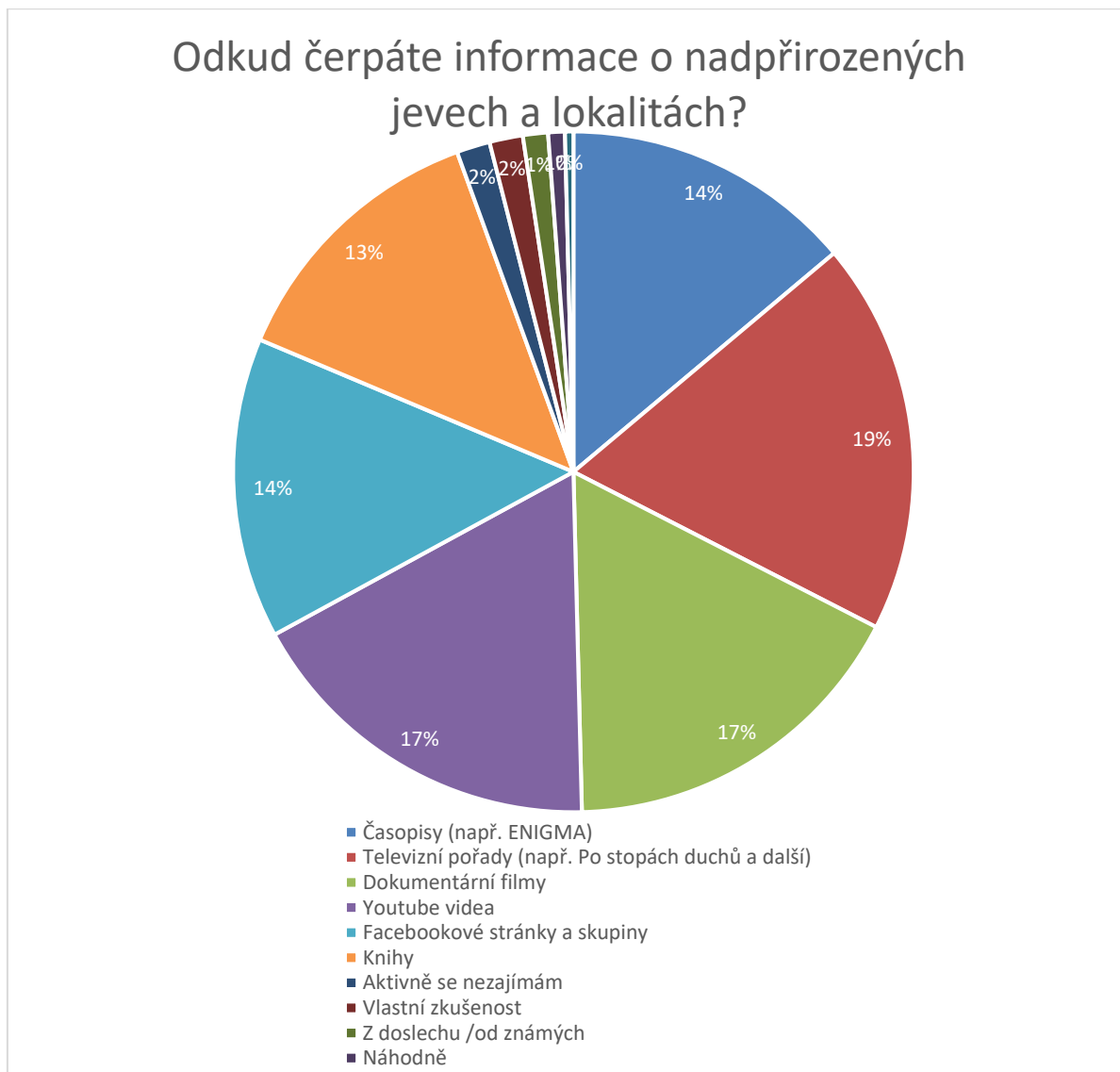
Obrázek 17 – Doba, po kterou se respondenti z řad veřejnosti věnují nadpřirozenu

Zdroj: vlastní zpracování

Odpovědi na tuto otázku naznačují, že se většina dotazovaných této tématice věnuje dlouhodobě, tedy více než jeden rok. 33 % (tedy 25 osob) se jí věnuje déle nežli 10 let a dalších 11 % (8 osob) déle než pět let. Pouze 23 % (17 osob) se nadpřirozenu věnuje méně než jeden rok.

4.2.3.8 Odkud čerpají respondenti z řad veřejnosti informace

Obrázek 18 - Odkud čerpají respondenti z řad veřejnosti informace

Zdroj: vlastní zpracování

Na tuto otázku bylo možné zvolit více odpovědí.

Nejvíce dotazovaných (19 %, tedy 47 osob) získává informace z televizních pořadů. O druhou pozici se dělí dokumentární filmy a Youtube videa, každé se 17 % hlasů (44 osob). Třetím nejoblíbenějším způsobem získávání informací jsou Facebookové skupiny a časopisy typu ENIGMA, informace z nich čerpá 14 % respondentů (36 osob). 13 % respondentů (33 osob) pak čerpá informace také z knih. Čtyři respondenti pak říkají, že se o nadpřirozené jevy aktivně nezajímají a další čtyři odpovídají, že s nimi mají osobní zkušenosti. Tři z respondentů získávají

informace také od známých a z doslechu. Dva respondenti říkají že k těmto informacím přichází náhodně a jeden z respondentů se mimo jiné účastní také besed a seminářů.

Na základě této otázky lze s jistotou říci že sociální média a moderní technologie mají na získávání informací o nadpřirozených jevech, a tedy i o destinacích s nimi spojených přímý vliv a lze je tedy efektivně využít i k propagaci.

4.2.3.9 Otázka 9 – Jaké je Vaše zaměstnání?

Jednalo se o otevřenou nepovinnou otázku, na kterou odpovědělo 80 % dotazovaných (60 osob).

Respondenty zmíněná zaměstnání byla roztržena do kategorií dle jejich odborných směrů. Tyto kategorie a jejich obsah jsou veřejně dostupné na webových stránkách Národní soustavy povolání (online), které jsou spravovány Ministerstvem práce a sociálních věcí.

Seznam zmíněných povolání:

Student/ka – 13x

Ekonomika, administrativa a personalistika – 8x

Obchod a Marketing – 5x

Podnikatel, OSVČ (blíže nespecifikováno) – 4x

Věda, vzdělání, sport – 4x

Důchodce – 4x

Informační technologie – 3x

Pohostinství, cestovní ruch, wellness – 3x

Média, publicistika, knihovnictví – 2x

Umění a kultura – 2x

Textilní a oděvní výroba – 2x

Zdravotnictví, farmacie – 2x

Služby provozní a osobní – 1x

Strojírenství a automobilový průmysl – 1x

Dřevařská výroba a nábytkářství – 1x

Doprava a logistika – 1x

Poštovní a doručovatelské služby – 1x

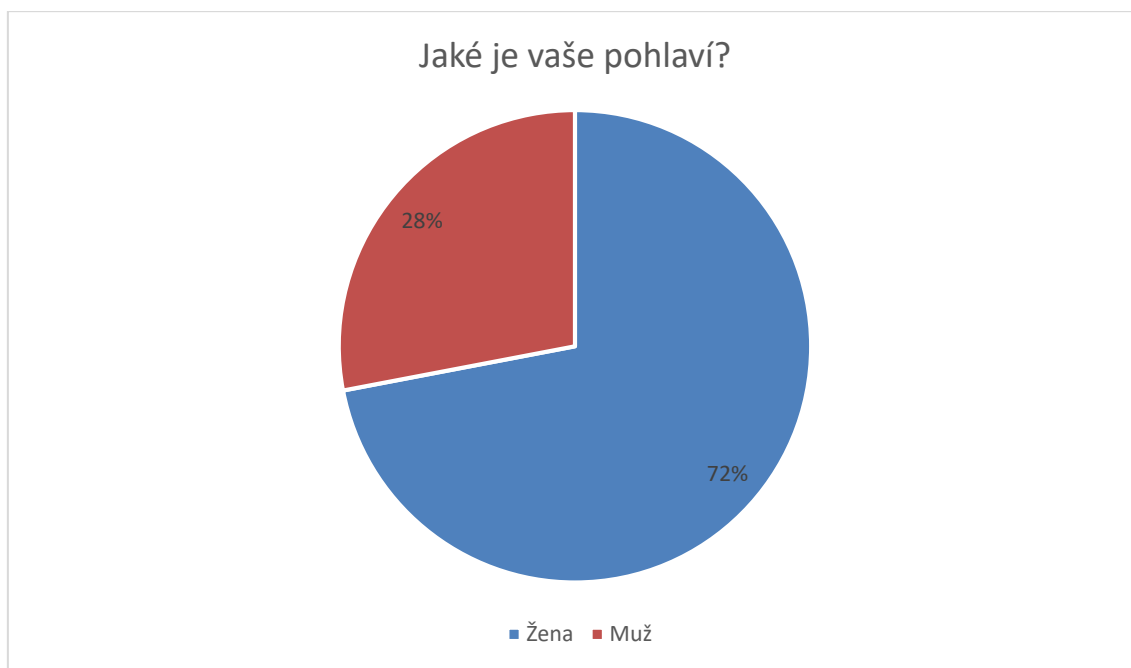
Ochrana majetku, osob a zdraví – 1x

Státní zaměstnanec (blíže nespecifikováno) – 1x

Mateřská dovolená – 1x

Na základě uvedených odpovědí nelze říci, že by se o nadpřirozené jevy zajímala přímo specifická skupina lidí. Mezi odpověďmi se objevují jak osoby samostatně výdělečně činné, tak zaměstnanci. Stejně tak se zde objevují zaměstnání jak z vyšší, tak nižší příjmové kategorie.

4.2.3.10 Pohlaví respondentů z řad veřejnosti

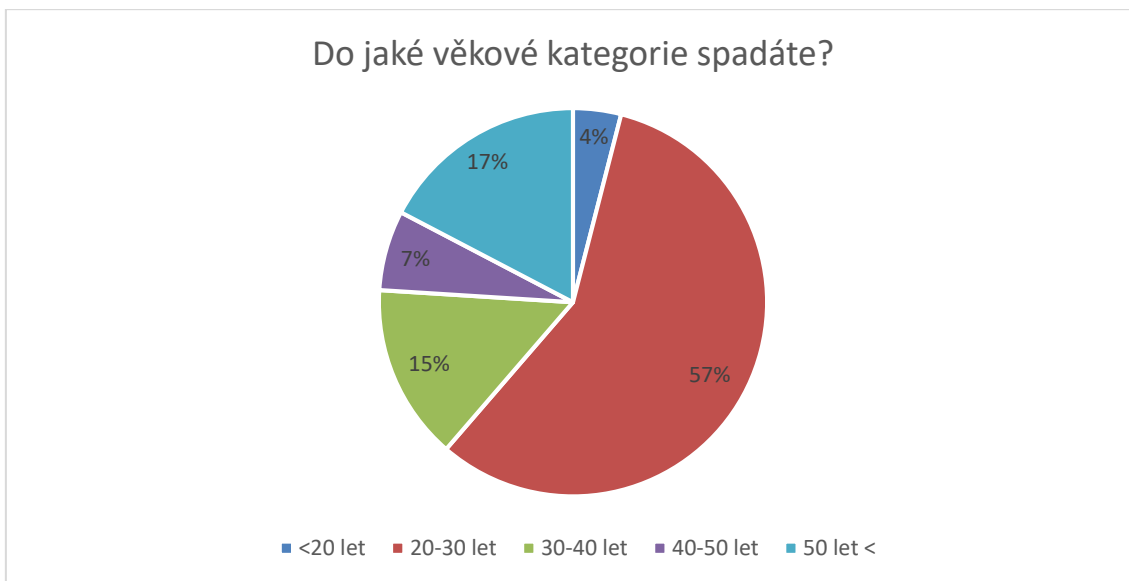

Obrázek 19 - Pohlaví respondentů z řad veřejnosti

Zdroj: vlastní zpracování

Z celkového počtu respondentů bylo 54 žen (72 %) a 21 mužů (28 %).

4.2.3.11 Věkové rozpětí respondentů z řad veřejnosti

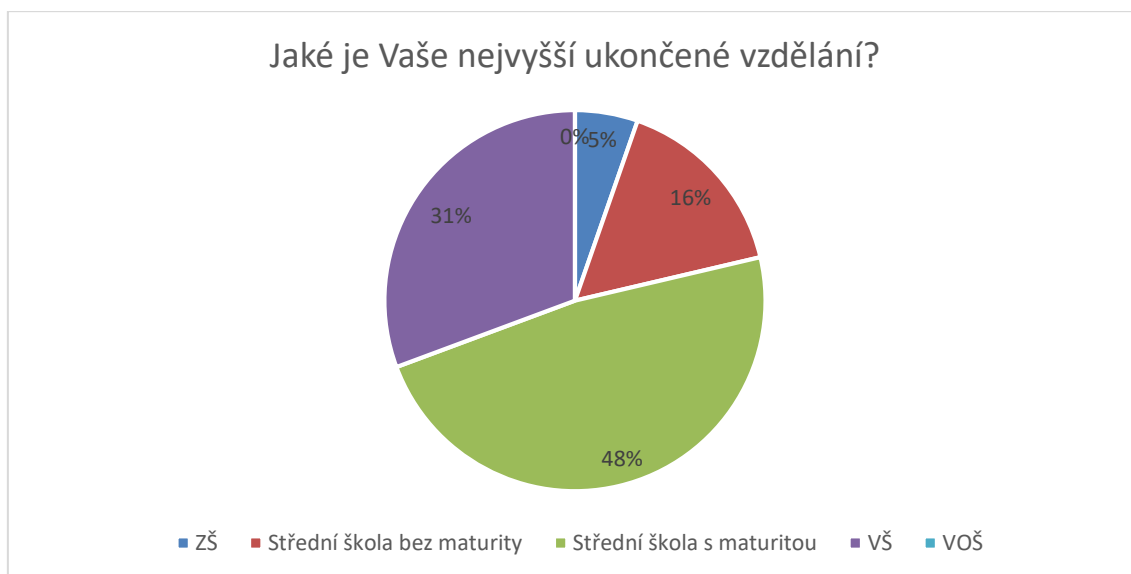

Obrázek 20 - Věkové rozpětí respondentů z řad veřejnosti

Zdroj: vlastní zpracování

Více než polovina dotazovaných (57 %, tedy 43 osob) je ve věkovém rozpětí od 20 do 30 let. Druhou nejpočetnější skupinou jsou lidé nad 50 let (17 %, tedy 13 osob). Respondentů ve věkovém rozpětí od 30 do 40 let je 15 % (11 osob) a 7 % respondentů se zařadilo mezi 40 a 50 let. Nejmenší skupinou jsou osoby mladší 20 let, takto odpověděla pouhá 4 % z dotazovaných (3 osoby)

4.2.3.12 Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů z řad veřejnosti

Obrázek 21 - Nejvyšší dosažené vzdělání respondentů z řad veřejnosti

Zdroj: vlastní zpracování

Téměř polovina z dotazovaných, tedy 48 % (36 osob) odpovědělo, že jejich nejvyšší dosažené vzdělání je střední škola s maturitou. Druhou nejpočetnější skupinou jsou absolventi vysokých škol, kterých je 31 % (23 osob). 16 % (12 osob) z dotazovaných ukončilo střední školu bez maturity a 5 % (4 osoby) mají základní vzdělání.

Je nutné podotknout, že dva z dotazovaných, kteří odpověděli, že jejich nejvyšší dosažené vzdělání je základní, se také řadí mezi respondenty, kterým je pod 20 let, tudíž je pravděpodobné, že jsou stále studenty středních škol.

Stejně tak jako na základě otázky o zaměstnání ani zde nelze s jistotou říci, že by se v případě lidí, kteří se o nadpřirozeno zajímají, jednalo o specifickou skupinu, ať již více či méně vzdělanou.

4.2.3.13 Dodatečné poznámky

Znění otázky: Děkuji Vám za Váš čas, pokud třeba, zde připojte jakékoliv dodatečné poznámky. (nepovinné)

Mezi reakcemi na tuto otázku se objevila odpověď jednoho z respondentů, který uvádí, že se mezi danou cílovou skupinou pohybuje pouze proto, že ho zajímá,

co se v této komunitě odehrává. Jedná se tedy o výjimku mezi respondenty, jelikož se tento respondent o nadpřirozené jevy nejspíše příliš nezajímá. Přesné znění této odpovědi je následující: „*Na nic jako duchové či nadpřirozeno nevěřím, fascinuje mě spíše čemu všemu jsou lidé schopni věřit a co jsou schopni udělat pro to, aby své domněnky potvrdili rádoby vědeckým způsobem.*“

4.3 Výsledky šetření

Dotazníkem s nejvyšší návratností byl jednoznačně dotazník adresovaný turistickým informačním centřům, kdy ze 193 oslovených dotazníků vyplnilo a odeslalo 110 respondentů. Jedná se tedy téměř o 57% návratnost. O něco menší úspěch měl dotazník pro destinace s potenciálem pro rozvoj paranormálního cestovního ruchu, jehož návratnost je 46 % (25 z 54 kontaktovaných destinací).

Ačkoliv nebylo příliš jednoduché oslovit větší množství osob k vyplnění dotazníku pro veřejnost se zálibou v nadpřirozenu, z počtu členů skupin, které k jejich oslovení byly využity jasně vyplývá, že tato komunita je početná a lze tedy předpokládat, že její oslovení prostřednictvím cestovního ruchu by pro dané památky bylo přínosné. K datu 27.5.2019 má nejpočetnější z těchto skupin (Nevysvětlitelné úkazy, duchové a UFO) 5 772 členů.

Vzhledem k výsledkům demografických otázek v dotazníku pro veřejnost lze říci, že pokud mluvíme o zájemcích o nadpřirozeno a paranormální cestovní ruch, nejedná se pouze o určitou skupinu, ale o průřez společenskými vrstvami. A to ať už se jedná o věkové rozpětí, nebo pracovní pozici, a tedy i odhadovaný příjem. Na základě tohoto výzkumu by se však dalo říci, že se o toto téma zajímají více ženy, než muži a zejména osoby s minimálním dosaženým vzděláním ukončeným maturitní zkouškou.

Je patrné, že paranormální cestovní ruch není v České republice zatím příliš známý. Největší problém s informovaností o něm však autorka shledává v neinformovanosti pracovníků turistických informačních center, který zřejmě také přímo souvisí s nedostatkem propagačních materiálů a všeobecně propagace a marketingu na toto téma. Je však nutno podotknout, že pracovník turistického informačního centra by měl být v první řadě nápomocný návštěvníkům a reakce

jednoho z dotazovaných zaměstnanců TIC ze Středních Čech (zmíněno v kapitole 4.2.2.3) by byla vůči hostům naprosto nevhodná a neprofesionální. Naopak mnoho z dotazovaných přiznalo, že by potřebovalo pomoc online vyhledávání, ale návštěvníkům by se snažili pomoci a vyjít vstříc.

Za úspěch lze považovat fakt, že celkem osm ze zástupců oslovených destinací v dotazníku uvádí, že by vážně zvážili zařazení paranormálního cestovního ruchu do jejich produktu. Vzhledem k malé informovanosti o něm, která vyplývá z první otázky tohoto dotazníku, kdy téměř polovina respondentů odpověděla, že o paranormálním cestovním ruchu nikdy neslyšeli (kapitola 4.2.1.1), je toto číslo poměrně vysoké. Naznačuje, že je možné, že se tato forma cestovního ruchu může dříve či později dostat do povědomí českých účastníků cestovního ruchu díky novým a u nás inovativním programům těchto destinací.

Mimo výsledků patrných z dotazníkového šetření se někteří z oslovených rozhodli s autorkou spojit také pomocí e-mailu. I zde byly reakce velmi rozdílné. Správce hradu Pernštejna, Zdeněk Škrabal, se k žádosti o vyplnění dotazníku vyjádřil následovně: „*Dobrý den, omlouvám se, ale místo vyplňování dotazníku Vám odpovím krátce. Prezentujeme zde historii.*“ Tento e-mail je obsažen v příloze č. 7. Oproti tomu Ing. Jiří Holík, který dotazník vyplňoval za hrad Lukov, nazval dotazník inspirujícím a projevil zájem o nahlédnutí do hotové práce. Tento e-mail je obsažen v příloze č. 8.

5 Shrnutí výsledků

Výsledky tohoto kvantitativního šetření poskytují odpovědi na některé prvotně stanovené výzkumné otázky a nabízí náhled do smýšlení respondentů.

Získané odpovědi na výzkumné otázky:

- Jaké povědomí mají o paranormálním cestovním ruchu české destinace s potenciálem pro jeho využití?

Pouze osm z 25 dotazovaných odpovídá, že již slyšeli termín „paranormální cestovní ruch“ a znají jeho význam. Dalších pět respondentů o této formě cestovního ruchu slyšelo, ale ne její název. Lze tedy bezpečně říci, že mezi respondenty určité povědomí o paranormálním cestovním ruchu existuje, nicméně není příliš velké a množství dostupných informací je rozhodně nedostačující.

- Mají české destinace zájem využít paranormální cestovní ruch?

Třináct z 25 dotazovaných si nemyslí, že by paranormální cestovní ruch byl vhodnou nabídkou jejich destinace a o uveřejnění podobné nabídky vůbec nepřemýšlí. Třem destinacím se naopak zalíbil natolik, že by ho do své nabídky rádi zařadili. Dalších pět by tuto možnost zvažovalo spíše pozitivně a čtyři destinace spíše negativně. Určitý zájem o tuto formu mezi českými destinacemi tedy existuje a je možné, že by se v budoucnosti na těchto místech mohl objevit. Devět z dotazovaných navíc uvádí, že je v současné době možné pronajmout si zdejší prostory pro vlastní vyšetřování, čehož by také mohly využít další skupiny či spolky a otevřít tak alternativní dveře pro paranormální cestovní ruch.

- Zajímají se návštěvníci těchto destinací o zde se vyskytující nadpřirozené jevy?

Žádný z respondentů nemá pocit, že by se návštěvníci na tyto skutečnosti vůbec neptali a nezajímaly by je. Zájem návštěvníků o tyto nevšední zážitky a informace je tedy patrný. Ačkoliv ne všichni by museli projevit zájem přímo o paranormální cestovní ruch, zařadit nadpřirozené jevy do marketingu destinací se zdá jako atraktivní nápad.

- Jaké povědomí mají o paranormálním cestovním ruchu a jeho předpokladech pracovníci českých turistických informačních center?

Dle kvantitativního dotazníkového šetření většina dotazovaných (60 osob, 54 %) z řad pracovníků turistických informačních center o paranormálním cestovním ruchu neví. Dalších 25 z dotazovaných (23 %) o něm ví, ale neznali jeho název. Všeobecně lze tedy říci, že informovanost pracovníků turistických informačních center v tomto odvětví je nedostačující.

- Jsou pracovníci českých turistických informačních center schopni zájemcům o paranormální cestovní ruch doporučit zajímavá místa v jejich okolí?

Celkem 38 respondentů (34,5 %) nevedlo žádná tematická místa z okolí jejich pracoviště. Dále se velmi často objevovaly všeobecné odpovědi typu „hrady a zámky“. Lze předpokládat, že by tito zaměstnanci byli ochotni s pomocí internetu a jim na pobočce dostupných materiálů návštěvníkům poradit i konkrétněji, avšak přímo o žádném takovém místě nevědí a nebyli by schopni podat zájemcům uspokojivou odpověď. Okamžitou a konkrétní odpověď by dokázalo podat 65 respondentů (59 %).

Při zaměření na celé území České Republiky byla tato statistika ještě vyšší a doporučit návštěvníkům místa která by splňovala jejich požadavky by dokázalo pouze 31 respondentů (28 %).

- Dotazují se návštěvníci turistických informačních center na nadpřirozené jevy a s nimi spojená místa?

Odpověď na tuto otázku je velmi jednoznačná, vzhledem k tomu, že 105 dotazovaných (95 %) odpovědělo, že se jejich návštěvníci na toto téma spíše nedotazují. Spekulovat pak lze o tom, jaký to má důvod a zda neinformovanost pracovníků a všeobecný nedostatek informačních materiálů v této oblasti v tomto odůvodnění nehraje hlavní roli. Dalším důvodem mohou být sociální média a velmi lehká dostupnost odpovídajících materiálů. Žádný z respondentů v dotazníku pro veřejnost, která se ve svém volném čase zabývá nadpřirozenem, totiž na otázku, odkud čerpá o této tematice informace, neodpověděl turistická informační centra, a právě naopak se zde hojně objevovaly online zdroje.

- Jaké povědomí mají o paranormálním cestovním ruchu čeští účastníci CR se zájmem o nadpřirozeno?

Celkem 33 respondentů (44 %) z této kategorie odpovědělo, že o paranormálním cestovním ruchu vědí a znají také jeho název. Dalších 22 respondentů (29,3 %) odpověděli, že o této formě cestovního ruchu vědí, ale neznali její název. Takto vysoká statistika může být přisouzena také tomu, odkud tito lidé získávají informace na toto téma. 48 respondentů (celých 64 %) odpovědělo na otázku „Odkud čerpáte informace o nadpřirozených jevech a lokalitách?“, že jedním z jejich hlavních zdrojů pro ně jsou „Televizní pořady (např. *Po stopách duchů, Lovci Přízraků a další*)“, ve kterých se velmi často objevují místa a atraktivity, která se paranormálním cestovním ruchem přímo živí.

- Mají účastníci cestovního ruchu se zálibou v nadpřirozenu zájem o uvedení paranormálního cestovního ruchu do nabídky českých turistických destinací?

Celkem 32 respondentů (42,7 %) by se paranormálního cestovního ruchu rádo zúčastnilo, ať již poprvé či opakovaně. Dalších 20 respondentů (26,7 %) by o něj spíše mělo zájem a pouhých šest respondentů (tedy 8 %) by na podobné nabídky

ze strany českých destinací vůbec nereagovalo. Všeobecně lze tedy říci, že zájem o nabídku paranormálního cestovního ruchu na území České republiky existuje.

Navíc 28 respondentů (37,3 %) odpovědělo, že by se rádo zúčastnilo také nabídky paranormálního vyšetřování s přespáním, v některé z českých lokalit. Dalších 16 (21,3 %) by o tom vážně uvažovalo.

6 Závěry a doporučení

Ačkoliv je paranormální cestovní ruch poněkud nekonvenční formou cestovního ruchu, nelze popřít jeho význam a podíl na trhu, zejména v zahraničí. Na základě českých legend, pověstí a kultury lze říci, že Česká Republika jako celek má výborné předpoklady pro jeho rozvoj. Pověsti o hýkalech, bílých paních, bludičkách a dalších stvořeních, o kterých Češi slyší již od útlého věku rozhodně vzbuzují určitý zájem o nadpřirozeno a legendy, jak dokazují zástupci z řad oslovených destinací, kteří sami přiznávají, že se jejich návštěvníci všeobecně na tyto informace často dotazují.

Značnou nevýhodou paranormálního cestovního ruchu na našem území však je to, že by paranormální prohlídky musely být cíleny zejména, či pouze na tuzemské návštěvníky, popřípadě na návštěvníky ze Slovenska. Je tomu tak vzhledem k jazykové bariéře, která by, povážíme-li charakter této formy cestovního ruchu, byla značnou překážkou. I tak však existují místa, která by touto nabídkou lákala také zahraniční turisty, zejména ve velmi turisticky frekventovaných místech. Můžeme hovořit například o hradě Karlštejn, nebo pražských památkách. Je však třeba, aby i v těchto turisty velmi oblíbených a snadno dostupných památkách byla zachována autenticita a charakter paranormálního cestovního ruchu.

Není pochyb o tom, že paranormální cestovní ruch má své fanoušky, i své odpůrce a nelze říci, že by se destinace v České Republice mohly zabývat pouze paranormálními vyšetřováními a prohlídkami. Jako vedlejší produkt daných míst může být paranormální cestovní ruch však velmi vítaným doplňkem. Frekvenci takových prohlídek, popřípadě i přespání, lze časem upravit dle zájmu návštěvníků. V závislosti na marketingu a pozornosti, které se nabídce paranormálních prohlídek a destinaci samotné dostane, lze do začátku zvolit různou frekvenci prohlídek, od spolupráce s paranormálními vyšetřovateli jednou měsíčně, po jednou či dvakrát týdně. U zahraničních destinací se často opakuje využití online rezervačního systému pro tyto specifické prohlídky, které se poté konají v termínech dle aktuálního zájmu návštěvníků.

V případě uvedení paranormálního cestovního ruchu do nabídky destinace je zejména důležité tuto možnost prezentovat správné cílové skupině, k čemuž by se

dalo využít jak televizního vysílání (například před, po nebo během dokumentů či televizních show o nadpřirozených jevech), tak časopisu Enigma, kde by se mohlo jednat přímo o reklamu, nebo článek zmiňující novou nabídku. Další možností je využití cílené reklamy na sociálních sítích, jako je Facebook, o jejíž přesnosti a dosahu ke správné komunitě lidí lze však pochybovat. Správný marketing je v této oblasti nesmírně důležitý, vzhledem k malému povědomí o této formě cestovního ruchu a její možné kontroverzi. Je proto třeba ji v podvědomí potenciálních zákazníků zapsat jako autentický a unikátní zážitek.

Je také nutné zmínit, že nový produkt těchto destinací by mohl přilákat nejen ty, kdo se již o danou tematiku zajímají, ale také další zvědavé hosty, které by toto téma mohlo oslovit. Na rozdíl od klasických prohlídek, které obsahují stále ten samý výklad a fakta, se v paranormálním cestovním ruchu jedná o dynamické události, což znamená, že výsledek každé z těchto prohlídek (a zároveň vyšetřování během nich prováděného) je odlišný. To by zaručilo, že pokud je program těchto událostí pojat zajímavě a profesionálně, návštěvníci by se za ním vraceli v očekávání jiného výsledku, či potvrzení toho předešlého.

Turistických atraktivit, které by tento koncept mohly využít je na území České republiky spousta a mezera na trhu je patrná. Stejně tak je zde stále prostor pro specializované tištěné průvodce, přibližující nejenom staré legendy a pověsti o ztracených pokladech a bludičkách, ale zejména místa, která jsou svou tragickou historií a nynějšími zvěstmi o nevysvětlitelné aktivitě proslulá a mohou tak přilákat specifickou skupinu účastníků cestovního ruchu.

Na místě je také vyslovit pochyby o přesnosti výsledků šetření o povědomí o paranormálním cestovním ruchu, jelikož je možné, že reálná čísla jsou ještě nižší a někteří z dotazovaných si pod paranormálním cestovním ruchem představili spíše všeobecně známější temný cestovní ruch. Stejně tak lze zpochybnit i odpovědi z řad zaměstnanců oslovených destinací, jelikož se v některých případech může jednat o osoby, které na vývoj produktu této destinace nemají žádný vliv, či nemají dostatečné informace o historii spolupráce s vyšetřovacími týmy, jako tomu doložitelně bylo v případě pevnosti Josefov. Tyto osoby tedy nemohou posoudit, zda by daný objekt měl zájem o zahrnutí paranormálního cestovního ruchu do své

nabídky, či zda zde již v minulosti určitý výzkum či podobné akce proběhly, nebo jsou plánovány.

Pro další výzkum v této oblasti lze doporučit zaměření na specifické české památky, které vyjádřily svůj zájem o paranormální cestovní ruch. Konkrétně by bylo vhodné oslovit jejich stávající návštěvníky a zjistit jejich zájem o specifickou nabídku. Tedy ve spolupráci s majitelem nebo provozovatelem objektu vytvořit prohlídkový okruh v rámci paranormálního cestovního ruchu, tzn. vyšetřování paranormálních jevů daného objektu v přítomnosti odborníka (vyšetřovatele) zejména v nočních hodinách, popřípadě nabídku zahrnující také přespání v daném objektu, který by se v daném objektu reálně mohl odehrát. Tento dotazník by mohl být prezentován jak návštěvníkům v papírové formě, tak i těm, kteří se o návštěvu objektu pouze zajímají například na jeho webových stránkách. Bylo by vhodné oslovit také komunitu lidí, která se o nadpřirozené jevy zajímá a tím mimo jiné napomoci propagaci daného objektu a potenciálně i jeho nového produktu. Jako ideální kandidát pro tento výzkum by se mohl jevit například hrad Lukov, jehož správce Ing. Jiří Holík projevil o koncept paranormálního cestovního ruchu přímý zájem.

7 Seznam použité literatury

A.T.I.C. České Republiky. *Kategorie B – regionální působnost*. Vydavatel: Asociace turistických informačních center ČR, [citováno dne 14.5.2019]. Dostupné z <http://www.aticcr.cz/vismo/_kategorie.asp?ktg=902>

APPL, Filip. *Stanley Hotel: Inspirace Kingova hororu stále děsí návštěvníky*. Vydavatel: RF-Hobby.cz Datum publikování: 1.11.2018. [citováno dne 30.11.2018]. Dostupné z <<https://enigmaplus.cz/stanley-hotel-inspirace-kingova-hororu-stale-desi-navstevniky/>>

APPL, Filip. *Tajemství kostela ve Velharticích: Je branou do světa mrtvých?* Pro magazín ENIGMA 2018, č.6. Místo vydání: Praha. Str. 89. ISSN 1802-7105

ASYLUM GHOST TOURS (2018a). *Ghost Tours (90 Minutes)* [online]. Vydavatel: Asylum Ghost Tours. [citováno dne 5.12.2018]. Dostupné z <<https://www.asylumghosttours.com/ghost-tours>>

ASYLUM GHOST TOURS (2018b). *Paranormal Tours (2&3 hour tours)* [online]. Vydavatel: Asylum Ghost Tours. [citováno dne 5.12.2018]. Dostupné z <<https://www.asylumghosttours.com/investigation-tours>>

ASYLUM GHOST TOURS (2018c). *Sleepovers & Special Events* [online]. Vydavatel: Asylum Ghost Tours. [citováno dne 5.12.2018]. Dostupné z <<https://www.asylumghosttours.com/sleepovers-special-events>>

AUSCHWITZ-BIRKENAU. *Attendance* [online]. Vydavatel: Auschwitz-Birkenau State Museum, [citováno dne 21.11.2018]. Dostupné z <<http://auschwitz.org/en/visiting/attendance/>>

BERLITZ, Charles & MOORE, L. William. *The Roswell Incident*. První vydání. Místo vydání: New York. GROSSET & DUNLAP, 1980. Str. 16-18. ISBN 0-448-21199-8

BEZOUŠKA, Ondřej. *Vyšetřování na hradě Landštejn (9.-10.6.2014)* [online]. Vydavatel: Paranormal Tým. [citováno dne 14.5.2019]. Dostupné z <<http://paranormalnym.cz/clanky/paranormalni-jevy/clanky/vyzkumy/vysetrovani-na-hrade-landstejn--9.-10.6.2014-.html>>

CZECH TOURISM. *Mapa turistických regionů a oblastí* [online]. Vydavatel: Czech Tourism. [citováno dne 15.5.2019]. Dostupné z <<https://www.czechtourism.cz/nase-sluzby-pro-vas/spoluprace-s-regiony/mapa-turisticky-regionu-a-oblasti,-kontakty/>>

DALE, Crispin & ROBINSON, Neil. *Research themes for Tourism: Dark Tourism*. První vydání. Místo vydání: Reading, Velká Británie. CAB international, 2011. Str. 207-209. ISBN 978-1-84953-684-6

DIGITAL DOWSING. *Paranormal and Metaphysical Equipment* [online]. Vydavatel: Digital Dowsing LLC, [citováno dne 28.11.2018]. Dostupné z <<https://www.digitaldowsing.com/shop/>>

ELLIS, Melissa Marie. *The Everything Ghost Hunting Book: Tips, Tools and techniques for exploring the supernatural world*. Druhé vydání. Místo vydání: Holbrook, MA, Spojené státy americké. Adams Media Corporation, 2009. ISBN 9-7-8144057-147-3

ERBEN, Karel Jaromír. *Kytice z pověstí národních*. Čtvrté vydání. Místo vydání: Praha. ALBATROS 1976. Str. 33-43. ISBN neuvedeno

ESTEP, Sarah Wilson. *Voices of Eternity*. První vydání. Místo vydání: New York. FAWCETT, 1988. Str. 8-11. ISBN 0-449-13424-5

GENI. *Andrew Jackson Borden* [online]. Vydavatel: Geni.com. [citováno dne 30.11.2018]. Dostupné z <<https://www.geni.com/people/Andrew-Borden/6000000003940257338>>

GHOST HUNTERS EQUIPMENT. [online]. Vydavatel: Ghost Hunters Equipment. [citováno dne 6.2.2019]. Dostupné z <<https://ghosthuntersequipment.com/>>

GILLAN, Joanna. *Loftus Hall: Most Haunted House in Ireland Has Not Revealed All Its Dark Secrets* [online]. Vydavatel: Ancient Origins. Datum publikování: 17.7.2018. [citováno dne 7.12.2018]. Dostupné z <<https://www.ancient-origins.net/unexplained-phenomena/loftus-hall-most-haunted-house-ireland-has-not-revealed-all-its-dark-secrets-021750>>

GRANT GEARY, Belinda. *A maid pushed over a balcony, a stable boy burned to death and a baby thrown down the stairs: Family living in Australia's most haunted house reveal chilling encounters with ghosts* [online]. Vydavatel: Associated Newspapers Ltd. Datum publikování: 25.7.2015. [citováno dne 6.12.2018]. Dostupné z <<https://www.dailymail.co.uk/news/article-3138517/Every-light-went-Family-living-Australia-s-haunted-house-chilling-encounters-ghosts.html>>

GRENVILLE, Robert. *Haunted Places*. První vydání. Místo vydání: Londýn. AMBER BOOKS, 2017. Str. 123, 85, 177. ISBN 978-1-78274-521-1

HARVEY, Ian. *History of Mansfield Reformatory* [online]. Vydavatel: The Vintage News. Datum publikování: 27.8.2016. [citováno dne 3.12.2018]. Dostupné z <<https://www.thevintagenews.com/2016/08/27/history-mansfield-reformatory/>>

HOLEČEK, Jan. *Vítejte na nejstrašidelnějším statku světa!* Pro magazín ENIGMA 2014, č.6. Místo vydání: Praha. Str. 12-14. ISSN 1802-7105

HOOS, Brad. *The Power of YouTube Influencer Marketing: 2x Brand Awareness Plus Customer Trust & Sales – What's Not to Love?* [online]. Vydavatel: BigCommerce Pty. Ltd. [citováno dne 25. 11. 2018]. Dostupné z <<https://www.bigcommerce.com/blog/youtube-influencer-marketing/>>

HRAD HOUSKA. *Otevírací doba* [online]. Vydavatel: Ing. Jaromír Šimonek-Dvůr Lobeč. [citováno dne 11.12.2018]. Dostupné z <<https://www.hradhouska.cz/index.php?p=otev-doba>>

HRAD SOVINEC. Z historie hradu Sovinec [online]. Vydavatel: Hrad Sovinec. [citováno dne 12.12.2018]. Dostupné z <<https://www.hrad-sovinec.cz/historie/>>

CHALUPA, Jan. *Nebezpečná tabulka Ouija*. Pro magazín ENIGMA 2015, č.4. Místo vydání: Praha. Str. 69-70. ISSN 1802-7105

CHALUPA, Jan. *Čeští lovci duchů*. Pro magazín ENIGMA 2018, č.3. Místo vydání: Praha. Str. 13. ISSN 1802-7105

IMDB. *Ghost Adventures* [online]. Vydavatel: IMDB.com Inc., [citováno dne 28.11.2018]. Dostupné z <https://www.imdb.com/title/tt1319900/?ref_=ttep_ep_tt>

INTO THE UNKNOWN. *Beechworth Mental Asylum Documentary – Into the Unknown EPI* [online]. Vydavatel: youtube.com. Datum publikování: 14.1.2018. [citováno dne 5.12.2018]. Dostupné z <<https://youtu.be/1LRTwiB383Y>>

KOTÍKOVÁ, Halina. *Nové trendy v nabídce cestovního ruchu*. První vydání. Místo vydání: Praha. GRADA, 2013. Str. 79-83. ISBN 978-80-247-4603-6

KOZÁK, Pavel. *Tajemná místa Pošumaví*. Upravené třetí vydání. Místo vydání: Beroun. MH 2004. Str. 80-81. ISBN 80-86720-11-X

LIZZIE BORDEN BED & BREAKFAST / MUSEUM (2018a). *The Lizzie Borden Bed & Breakfast / Museum* [online]. Vydavatel: Lizzie Borden Bed & Breakfast / Museum. [citováno dne 30.11.2018]. Dostupné z <<https://lizzie-borden.com/index.php/about/>>

LIZZIE BORDEN BED & BREAKFAST / MUSEUM (2018b). *The Rooms* [online]. Vydavatel: Lizzie Borden Bed & Breakfast / Museum. [citováno dne 30.11.2018]. Dostupné z <<https://lizzie-borden.com/index.php/about/#reservations>>

LOFTUS HALL (2018a). *About Loftus Hall and the Hook Peninsula* [online]. Vydavatel: Loftus Hall. [citováno dne 7.12.2018]. Dostupné z <<https://www.loftushall.ie/about/>>

LOFTUS HALL (2018b). *Booking* [online]. Vydavatel: Loftus Hall. [citováno dne 7.12.2018]. Dostupné z <<https://www.loftushall.ie/booking/>>

LOFTUS HALL AFTERDARK. *Welcome to Loftus Hall After Dark* [online]. Vydavatel: Loftus Hall. [citováno dne 7.12.2018]. Dostupné z <<https://www.loftushallafterdark.com/the-rooms>>

MONTE CHRISTO (2018a). *Are Ghosts Real?* [online]. Vydavatel: Monte Christo Homestead. [citováno dne 6.12.2018]. Dostupné z <<http://www.montecristo.com.au/gtours.html>>

MONTE CHRISTO (2018b). *History of Monte Christo Homestead* [online]. Vydavatel: Monte Christo Homestead. [citováno dne 6.12.2018]. Dostupné z <<http://www.montecristo.com.au/history.html>>

MRPS (2018a). *Ghost Hunt Classes* [online]. Vydavatel: The Ohio State Reformatory. [citováno dne 3.12.2018]. Dostupné z <<https://www.mrps.org/explore/paranormal-programs/ghost-hunt-classes>>

MRPS (2018b). *Ghost Walks* [online]. Vydavatel: The Ohio State Reformatory. [citováno dne 3.12.2018]. Dostupné z <<https://www.mrps.org/explore/ghost-events/ghost-walks>>

MRPS (2018c). *Private Paranormal Investigations* [online]. Vydavatel: The Ohio State Reformatory. [citováno dne 3.12.2018]. Dostupné z <<https://www.mrps.org/explore/ghost-events/private-ghost-hunts>>

MRPS (2018d). *Public Ghost Hunts 2019* [online]. Vydavatel: The Ohio State Reformatory. [citováno dne 3.12.2018]. Dostupné z <<https://www.mrps.org/explore/paranormal-programs/public-ghost-hunts-2019>>

MUZEUM V BRUNTÁLE. *Vstupné* [online]. Vydavatel: Moravskoslezský kraj. [citováno dne 12.12.2018]. Dostupné z <<https://www.mubr.cz/page.htm?name=HSVstupne>>

NÁRODNÍ SOUSTAVA POVOLÁNÍ. *Odborné směry* [online]. Vydavatel: Ministerstvo práce a sociálních věcí. [citováno dne 12.7.2019]. Dostupné z <<https://www.nsp.cz/odborny-smer>>

PEVNOST JOSEFOV. *Stručná historie pevnostního města Josefova* [online]. Vydavatel: Pevnostní město Josefov a MKS Jaroměř. [citováno dne 18.12.2018]. Dostupné z <<http://www.pevnostjosefov.cz/historie/historie-josefova/>>

PŘEUČIL, Pavel. *Je Houska branou do pekla?* Pro magazín ENIGMA 2018, č.1. Místo vydání: Praha. Str. 34-37. ISSN 1802-7105

PŘEUČIL, Pavel. *Hrad Sovinec: Ovládají ho neznámé síly?* Pro magazín ENIGMA 2018, č.1. Místo vydání: Praha. Str. 7-9. ISSN 1802-7105

RUBÍNKOVÁ, Veronika. *Prokletá a tajemná místa Čech a Moravy*. První vydání. Místo vydání: Praha. GRADA 2018. Str. 14-32. ISBN 978-80-271-0647-9

RUBÍNKOVÁ, Veronika. *Prokletá místa Čech a Moravy*. První vydání. Místo vydání: Praha. PLOT, 2011. Str. 23, 56-60, 150. ISBN 978-80-7428-082-5

SAGERS, Aron. *Paranormal Glossary* [online]. Vydavatel: The Travel Channel LLC, [citováno dne 23. 11.2018]. Dostupné z <<https://www.travelchannel.com/interests/haunted/articles/paranormal-glossary/>>

SEEROSWELL.COM. *Roswell* [online]. Vydavatel: Roswell. [citováno dne 25.11.2018]. Dostupné z <<http://www.seeroswell.com/>>

SHAWSHANK TRAIL. *FAQ* [online]. Vydavatel: The Shawshank Trail. [citováno dne 3.12.2018]. Dostupné z <<https://www.shawshanktrail.com/begin-your-journey/faq>>

SOUKUPOVÁ, Eva. *Psychiatrická léčebna v Beechwortu: Ozývá se tu křik pacientů?* Pro magazín ENIGMA 2015, č.3. Místo vydání: Praha. Str. 62-63. ISSN 1802-7105

SOUKUPOVÁ, Eva & CHALUPA, Jan. *Prochází se po hradbách Sovince duchové?* Pro magazín ENIGMA 2014, č.6. Místo vydání: Praha. Str. 44-45. ISSN 1802-7105

STANLEY HOTEL (2018a). *The Historic Stanley Night Tour* [online]. Vydavatel: The Stanley Hotel. [citováno dne 30.11.2018]. Dostupné z <<https://www.stanleyhotel.com/night-tour.html>>

STANLEY HOTEL (2018b). *The Stanley Hotel* [online]. Vydavatel: The Stanley Hotel. [citováno dne 30.11.2018]. Dostupné z <<https://www.stanleyhotel.com/hotel.html>>

STEJSKAL, Martin. *Labyrintem míst klatých*. První vydání. Místo vydání: Praha. EMINENT 2011. Str. 30-31, 278, 794. ISBN 978-80-7281-415-2

THE FUTON CRITIC. *Travel Channel Earns Best Year in Network History* [online]. Vydavatel: the Futon Critic. [citováno dne 6.2. 2019]. Dostupné z <<http://thefutoncritic.com/ratings/2019/01/04/travel-channel-earns-best-year-in-network-history-440210/20190104travel01/>>

THE QUEEN MARY (2018a). *89 Years of Glory* [online]. Vydavatel: The Queen Mary. [citováno dne 2.12.2018]. Dostupné z <<https://www.queenmary.com/history/timeline/the-creative-years/>>

THE QUEEN MARY (2018b). *Dining with the Spirits* [online]. Vydavatel: The Queen Mary. [citováno dne 2.12.2018]. Dostupné z <<https://www.queenmary.com/tours/attractions-night/dining-with-the-spirits/>>

THE QUEEN MARY (2018c). *Paranormal Investigation Aboard The Queen Mary* [online]. Vydavatel: The Queen Mary. [citováno dne 2.12.2018]. Dostupné z <<https://www.queenmary.com/tours/attractions-night/paranormal-investigations/>>

THE QUEEN MARY (2018d). *Paranormal Ship Walk* [online]. Vydavatel: The Queen Mary. [citováno dne 2.12.2018]. Dostupné z <<https://www.queenmary.com/tours/attractions-night/paranormal-ship-walk/>>

THE QUEEN MARY (2018e). *Room B340* [online]. Vydavatel: The Queen Mary. [citováno dne 2.12.2018]. Dostupné z <<https://www.queenmary.com/hotel/rooms/b340/>>

TRÁVNÍČKOVÁ, Marie. *52 magických výletů*. První vydání. Místo vydání: Praha. XYZ 2007. Str. 59. ISBN 978-80-87021-48-4

TRINITY, Andria. *O Strašidelné Pohádce I*. [online]. Vydavatel: Mystery Hunters CZ. Datum publikování: 15.10.2014. [citováno dne 17.12.2018]. Dostupné z <<http://www.mysteryhunters.cz/clanky/nas-vyzkum/o-strasidelne-pohadce-i.html>>

TRIPADVISOR (2018a). *Great experience in a wonderful hotel* [online]. Vydavatel: TripAdvisor LLC. [citováno dne 30.11.2018]. Dostupné z <https://www.tripadvisor.cz/ShowUserReviews-g60945-d83189-r635044869-Stanley_Hotel-Estes_Park_Colorado.html>

TRIPADVISOR (2018b). *Spooky Fun!* [online]. Vydavatel: TripAdvisor LLC. [citováno dne 30.11.2018]. Dostupné z <https://www.tripadvisor.cz/ShowUserReviews-g41564-d115165-r629108831-Lizzie_Borden_Bed_and_Breakfast-Fall_River_Massachusetts.html>

VELHARTICE. *Hřbitovní kostel sv. Máří Magdalény, Velhartice* [online]. Vydavatel: ŠumavaNet.cz ve spolupráci s Obecním úřadem Velhartice. [citováno dne 14.12.2018]. Dostupné z <<https://www.velhartice.cz/velhartice/fr.asp?tab=snet&id=8565&burl=&pt=RE>>

VTPJ. *Pozvánka na hrad Sovinec* [online]. Vydavatel: VTPJ. Datum publikování: 13.5.2017. [citováno dne 12.12.2018]. Dostupné z <<http://www.vtpj.cz/3328-2/#more-3328>>

VT PJ (2018a). *VTPJ – Hrad Sovinec* [online]. Vydavatel: youtube.com. Datum publikování: 13.10.2017. [citováno dne 12.12.2018]. Dostupné z <<https://youtu.be/jQ5jZziwXQ>>

VT PJ (2018b). *VTPJ – Velhartický hřbitov* [online]. Vydavatel: youtube.com. Datum publikování: 2.12.2014. [citováno dne 14.12.2018]. Dostupné z <<https://youtu.be/yRpDkqhvmOw>>

ZELENKA, Josef. *Cestovní ruch Marketing*. Třetí vydání. Místo vydání: Hradec Králové. GAUDEAMUS, 2015. Str. 77. ISBN 978-80-7435-543-1

8 Přílohy

Seznam příloh:

Příloha č. 1 – Vzor dotazníku adresovaného destinacím

Příloha č. 2 – Abecední seznam destinací, které zodpověděly dotazník jim určený

Příloha č. 3 – Vzor dotazníku adresovaného turistickým informačním centrům

Příloha č. 4 – Mapa turistických regionů České republiky, dle Czech Tourism

Příloha č. 5 – Vzor dotazníku adresovaného veřejnosti

Příloha č. 6 – PrintScreen oficiální facebookové stránky Paranormal tým z.s., s žádostí o vyplnění dotazníku pro veřejnost

Příloha č. 7 – Email zasláný Z. Škrabalem z hradu Pernštejn

Příloha č. 8 – Email zasláný Ing. J. Holíkem z hradu Lukov

Příloha č.1

Paranormální cestovní ruch ve Vaší destinaci

Paranormální CR je formou cestovního ruchu, při které se účastník aktivně účastní zkoumání paranormálních (nadpřirozených) lokalit a prohlídek s nadpřirozenou tematikou. Jsou využívány pomůcky jako je například EVP rekordér (rekordér elektronického hlasu). Může se jednat také o aktivní vyhledávání nadpřirozených jevů jako je UFO nebo BigFoot. Předpokladem pro využití PCR v destinaci je existence nadpřirozených jevů, pověstí o nich a související historie (předchozí úmrtí apod.). Slyšeli jste někdy o této formě CR?

Ano

Ne

S těmito dostupnými informacemi, byli byste ochotni zařadit do Vaší nabídky tento druh prohlídek, pokud by o ně návštěvníci měli zájem?

Určitě ano

Spíše ano

Spíše ne

Určitě ne

Je nyní možné si Vaši destinaci pronajmout pro soukromé účely, jako je právě paranormální vyšetřování v nočních hodinách?

Ano

Ne

Někdy je také nabízeno přespávání v paranormálně aktivních lokalitách pro malé skupiny zájemců (řekněme skupina 4-7 osob, z hlediska organizace jsou zpravidla dostupné matrace, baterky či svítilny a malé občerstvení, vše ostatní si návštěvník zařizuje sám) kterého se účastní paranormální vyšetřovatel/é. Byli byste ochotni uveřejnit takovou nabídku?

Ano

Spíše ano

Spíše ne

Ne

Spolupracovali jste již někdy se skupinou paranormálních vyšetřovatelů a uvažujete o této spolupráci do budoucna?

Spolupracovali a chceme i nadále

Spolupracovali, ale nadále již nechceme

Nespolupracovali, ale máme o to zájem

Nespolupracovali a nechceme

Nespolupracovali a nevíme, co by to obnášelo

Dotazují se a projevují Vaši návštěvníci zájem o paranormální jevy/bytosti týkající se Vaší destinace (duchové, bílé paní, nevysvětlitelné hlasy a podobné)?

Ano

Spíše ano

Spíše ne

Ne

Za jaké místo vyplňujete dotazník?

Otevřená otázka

Jaká je vaše pozice v této destinaci?

Majitel

Správce

Zaměstnanec majitele

Jiná... (doplňte)

Děkuji Vám za Váš čas, pokud třeba, zde připojte jakékoliv dodatečné poznámky.
(nepovinné)

Otevřená otázka

Příloha č. 2

- Hrad Bítov
- Hrad Buchlov
- Hrad Doubravka
- Hrad Houska
- Hrad Kámen (Pelhřimov)
- Hrad Kokořín
- Hrad Kost
- Hrad Kunětická Hora
- Hrad Landštejn
- Hrad Lipnice
- Hrad Litice
- Hrad Lukov
- Hrad Nové Hrady
- Hrad Roštejn
- Hrad Veverží
- Hrad Zvíkov
- Jihlavské podzemí
- Pevnost Josefov
- Podzemní labyrint Brno (jižní Čechy)
- Státní hrad (nejasné o jaký státní hrad se jedná)
- Zámek Hrádek u Nechanic
- Zámek Slezské Rudoltice
- Zřícenina hradu Helfštýn
- Zřícenina hradu Lichnice
- Zřícenina hradu Radyně

Příloha č.3

Vnímání paranormálního cestovního ruchu pracovníky TIC

Paranormální CR je formou cestovního ruchu, při které se účastník aktivně účastní zkoumání paranormálních (nadpřirozených) lokalit a prohlídek s nadpřirozenou tematikou. Jsou využívány pomůcky jako je například EVP rekordér (rekordér elektronického hlasu). Může se jednat také o aktivní vyhledávání nadpřirozených jevů jako je UFO nebo BigFoot. Předpokladem pro využití PCR v destinaci je existence nadpřirozených jevů, pověstí o nich a související historie (předchozí úmrtí apod.). Slyšeli jste někdy o této formě CR?

Ano   *Ano, ale neznal/a jsem název*   *Ne*

Dotazují se a projevují Vaši návštěvníci zájem o místa spojená s nadpřirozenými úkazy/bytostmi (duchové, bílá paní, nevysvětlitelné hlasy atd.)?

Spíše ano   *Spíše ne*

Jaké destinace či atraktivity z okruhu působnosti vašeho pracoviště byste doporučili zájemcům o nadpřirozené jevy?

Otevřená otázka

Napadají vás nějaká další místa (území celé ČR) která by mohla využít paranormální cestovní ruch jako svůj produkt?

Otevřená otázka

Zaujal Vás paranormální cestovní ruch natolik, že byste si ho rádi vyzkoušeli?

Ano   *Spíše ano*   *Spíše ne*   *Ne*

Pod jakou oblast spadá Vaše pracoviště?

Severní Morava a Slezsko

Střední Morava a Jeseníky

Východní Morava

Jižní Morava

Vysočina
Východní Čechy
Královéhradecko
Krkonoše a Podkrkonoší
Českolipsko a Jizerské Hory
Český Ráj
Střední Čechy
Praha
Jižní Čechy
Šumava
Plzeňsko a Český Les
Západočeské lázně
Severozápadní Čechy

Jak dlouho jste zaměstnání na Vašem současném pracovišti?

Méně než 1 rok   *1-2 roky*   *2-5 let*   *5-10 let*   *více než 10 let*

Jaké je Vaše pohlaví?

Žena   *Muž*

Do jaké věkové kategorie patříte?

<20 let

20 - 30 let

30 - 40 let

40 - 50 let

50 - 60 let

60 let <

Děkuji Vám za Váš čas, pokud třeba, zde připojte jakékoliv dodatečné poznámky.

(nepovinné)

Otevřená otázka

Turistické regiony České republiky

Zdroj: Czech Tourism, online, dostupné z <<https://www.czechtourism.cz/nase-sluzby-pro-vas/spoluprace-s-regiony/mapa-turisticky-ch-regionu-a-oblasti,-kontakty/>>

Vnímání paranormálního cestovního ruchu veřejností

Paranormální CR je formou cestovního ruchu, při které se účastník aktivně účastní zkoumání paranormálních (nadpřirozených) lokalit a prohlídek s nadpřirozenou tematikou. Jsou využívány pomůcky jako je například EVP rekordér (rekordér elektronického hlasu). Může se jednat také o aktivní vyhledávání nadpřirozených jevů jako je UFO nebo BigFoot. Slyšeli jste někdy o této formě CR?

Ano   Ano, ale neznal/a jsem název   Ne

Předpokladem pro využití PCR v destinaci je existence nadpřirozených jevů, pověstí o nich a související historie (předchozí úmrtí apod.). Napadají Vás nějaká místa (na území ČR), která by mohla využít paranormální cestovní ruch jako svůj produkt, ale prozatím ho nenabízejí?

Otevřená otázka

Navštívili jste někdy místa, která tyto služby nabízí na území ČR? Která? Pokud ne, otázku přeskočte.

Otevřená otázka

Navštívili jste někdy místa, která tyto služby nabízí kdekoli v světě? Která? Pokud ne, otázku přeskočte.

Otevřená otázka

Zaujal Vás paranormální cestovní ruch natolik, že byste si ho rádi vyzkoušeli (popřípadě se ho zúčastnili znovu)?

Ano   Spíše ano   Spíše ne   Ne

Měli byste zájem v rámci paranormálního cestovního ruchu za přítomnosti odborníka (vyšetřovatele paranormálních jevů) navíc přespat v lokalitě, kde je hlášena paranormální aktivita (nevysvětlitelné zvuky, světla, hlasy apod.)?

Ano   Spíše ano   Spíše ne   Ne

Jak dlouho se aktivně zajímáte o tematiku nadpřirozena?

Méně než 1 rok

1-5 let

5-10 let

10 a více let

Odkud čerpáte informace o nadpřirozených jevech a lokalitách?

Knihy

Časopisy (např. ENIGMA)

Dokumentární filmy

Televizní pořady (např. Po stopách duchů, Lovci Přízraků a další)

YouTube videa

Facebookové stránky a skupiny

Jiná... (doplňte)

Jaké je Vaše zaměstnání?

Otevřená otázka

Jaké je vaše pohlaví?

Žena

Muž

Do jaké věkové kategorie spadáte?

<20 let

20-30 let

30-40 let

40-50 let

50 let <

Jaké je Vaše nejvyšší ukončené vzdělání?

ZŠ

Střední škola bez maturity

Střední škola s maturitou

VOŠ

VŠ

Děkuji Vám za Váš čas, pokud třeba, zde připojte jakékoliv dodatečné poznámky.

(nepovinné)

Otevřená otázka

Příloha č.6

The screenshot shows a Facebook post from the 'Paranormal tým' page. The post is a Google Doc titled 'Vnímání paranormálního cestovního ruchu veřejností'. The text in the doc discusses CR (Cestovní ruch) as a form of paranormal tourism and mentions EVP (Electronic Voice Phenomenon) recordings. The post has 2 likes and a comment section.

Paranormal tým
24 April at 08:00 · 🌐

Zajímavá odborná práce jedné studentky VŠ. Budeme rádi, když přispějete do jejího výzkumu. Moc rádi si výsledky pak prostudujeme...
<https://docs.google.com/.../1FAIpQLSer9OBj335debBLPI.../viewform>

Vnímání paranormálního cestovního ruchu veřejností
Vyplnění tohoto dotazníku by Vám nemělo zabrat více, než 5 minut. V případě jakýchkoli otázek nás prosíme kontaktovat.
*Souhlas

Paranormální CR je formou cestovního ruchu, při které se účastník aktivně účastí zkoumání paranormálních (nadpřirozených) lokalit a prohlídek o nadpřirozenou tematikou. Jsou využívány pomůcky jako je například EVP rekordér (rekordér elektronického hlasu). Může se jednat také o aktivní vyhledávání nadpřirozených jevů jako je UFO nebo BigFoot. Slyšeli jste někdy o této formě CR? *

DOCS.GOOGL.COM
Vnímání paranormálního cestovního ruchu veřejností
Vyplnění tohoto dotazníku by Vám nemělo zabrat více, než 5 minut. V...

2

Like Comment Share

Write a comment...

Page Transparency
Facebook is showing information to help you better understand the purpose of a Page. See actions taken by the people who manage and post content.
Page created – 21 August 2013

Pages liked by this Page

- Edita Reinoldová Ateli... Like

Related Pages

- Komunita VTPJ - Vyšet... Like
Scientist
- Badatelé Like
Journalist
- 1. Čarodějnický obcho... Like
Business service

English (UK) · English (US) · Čeština · Slovenčina · Español

Zdroj: Paranormal Tým, online, dostupné z <www.facebook.com/paranormalтым/>

Příloha č. 7

Škrabal Zdeněk <skrabal.zdenek@npu.cz>
komu: já ▾

10. 4. 2019 9:16 ☆ ↶ ⋮

Dobrý den,
omlouvám se, ale místo vyplňování dotazníku Vám odpovím krátce. Prezentujeme zde historii.
S pozdravem
Z.J. Škrabal

Zdroj: vlastní zpracování

Příloha č. 8

Zdroj: vlastní zpracování

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
Šubrtová Michaela	Mírová 1455, Rychnov nad Kněžnou	114217

TÉMA ČESKY:

Specifika a předpoklady rozvoje paranormálního cestovního ruchu

TÉMA ANGLICKY:

The Specifics and the Prerequisites for Development of Paranormal Tourism

VEDOUcí PRÁCE:

Mgr. Michal Trousil, Ph.D. - KRCCR

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

Cílem práce je představit paranormální cestovní ruch a zjistit předpoklady pro jeho využití v České republice.

1. Úvod
2. Cíl práce a metodika zpracování
3. Teoretická část
  - 3.1 Temný cestovní ruch a jeho význam v cestovním ruchu
  - 3.2 Význam a specifika paranormálního cestovního ruchu
  - 3.3 Destinace spojené s paranormálním cestovním ruchem
4. Praktická část
  - 4.1 Základní výzkumné otázky
  - 4.2 Sběr informací a průběh šetření
  - 4.3 Výsledky šetření
5. Shnutí výsledků
6. Závěry a doporučení
7. Seznam použité literatury
8. Přílohy

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

- Martin Stejskal, Labyrintem míst klatých (2011)
Veronika Rubínková, Prokletá místa Čech a Moravy (2011)
Veronika Rubínková, Prokletá a tajemná místa Čech a Moravy (2018)

Podpis studenta:

Štefan

Datum:

29.5.2019

Podpis vedoucího práce:

Michal Jozip

Datum:

29.5.2019